

## Møteinnkalling

---

**Utvalg:** Kommunestyret  
**Møtested:** Teams, Videomøte  
**Dato:** 12.05.2020  
**Tidspunkt:** 09:00

---

Eventuelt forfall må meldes snarest på mail. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

## Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 10/20	Arbeid med retaksering eiendomsskatt - retningslinjer og vedtekter		2020/222
PS 11/20	Opparbeidelse av Industriområde i Storbukta på Kågen		2020/251
PS 12/20	Sluttregnskap for utvidelse av kjøkkenet på Skjervøy Helsesenter		2016/274
PS 13/20	Skredsikringstiltak på Singla - forprosjekt ny vegtrase gjennom Smellskaret		2020/308
PS 14/20	Planutkast - områdeplan for Skjervøy sentrum		2017/168
PS 15/20	Utvikling av nye lokaler på den videregående skolen på Skjervøy til kontor- og møteromsfasiliteter		2020/309
PS 16/20	Suppleringsvalg - medlemmer til råd og utvalg		2019/108
PS 17/20	Sammenslåing av forliksrådene i Nord-Troms		2020/291
PS 18/20	Flagging ved Pride-arrangement		2020/305
PS 19/20	Felles eierstrategi for Ymber		2016/237
PS 20/20	Oppstart av plan for friluftslivets ferdselsårer		2020/46
PS 21/20	Frisk i Friluft - Friluftsliv og Folkehelse		2020/46
PS 22/20	Referatsaker		
RS 9/20	Protokoll fra representantskapsmøte regionrådet 28. april 2020		2020/208
RS 10/20	Rapport - foreløpige kostra-tall 2019 - Troms og Finnmark		2020/173
PS 23/20	Interpellasjoner		



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
10/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Arbeid med retaksering eiendomsskatt - retningslinjer og vedtekter

Henvising til lovverk:

#### Vedlegg

- 1 Vedtekter for eiendomsskatt
- 2 Retningslinjer for eiendomsskattekontoret

#### Rådmannens innstilling

1. Eiendomsskattevedtektene for Skjervøy kommune godkjennes.
2. Retningslinjene for eiendomsskattekontoret godkjennes.
3. Kostnader for takseringsarbeidet forutsettes gjennomført innenfor vedtatt økonomisk ramme.
4. Arbeidet med taksering skal være ferdigstilt innen 1.november 2020.
5. Valgstyret må sørge for at det gjøres endringer i overtakstnemnda, slik at det samsvarer med lovkravet.
6. Eiendommer som var taksert på grunn av endring i eiendomsskatteloven i 2019 takseres ikke på nytt. Dette gjelder de eiendommer som tidligere lå i kategorien «verker og bruk».

#### Saksopplysninger

Kommunestyret vedtok i budsjettet for 2020 å retaksere alle eiendommer i Skjervøy kommune slik at ny takst kan gjelde fra 01.01.2021. Før dette kan igangsettes er det greit å vedta vedtekter og retningslinjer (vedlegg 1 og 2). Vedtektene og retningslinjene er fullt ut basert på standarder fra KS og brukes i mange kommuner i Norge.

Liste over eiendommer som etter eiendomsskatteloven §§ 5 og 7 skal fritas, vedtas årlig og vil legges frem i forbindelse med budsjettsaken i desember hvert år. Det samme gjelder fritak for nybygde privatboliger, promillesats og terminer for innkreving av eiendomsskatten.

## **Vurdering**

Retningslinjene for eiendomsskattekontoret og eiendomsskattevedtektene for Skjervøy kommune legges frem for godkjenning.



# VEDTEKTER FOR EIENDOMSSKATT SKJERVØY KOMMUNE

## KAP. I – SAKKYNDIG NEMND

§ 1-1 I medhold eiendomsskatteloven § 8 A-3 (4) velges det å bruke oppnevnt takstnemnd for eiendomsskatt for å verdsette eiendommer i Skjervøy kommune på bakgrunn av forslag fra engasjerte befaringsmenn.

Til å behandle klager over utskrivningen av eiendomsskatt velges det i medhold av eiendomsskatteloven § 20 å bruke oppnevnt overtakstnemnd for eiendomsskatt.

§ 1-2 Valgbarhet, inhabilitet og møteplikt

Medlem av formannskapet skal ikke være med i takstnemnd eller overtakstnemnd, jf. eiendomsskatteloven § 21.

Et medlem er inhabilt til å delta i behandlingen av saken når medlemmet

- a) selv er eier, panthaver eller leieboer til eiendommen,
- b) er i slekt eller i svogerskap med en som nevnt under a) i opp- eller nedstigende linje eller sidelinje så nær som søsken,
- c) er eller har vært gift, partner eller forlovet med, eller er fosterfar eller fostermor eller er fosterbarn til eier,
- d) er verge for en person som nevnt under a),
- e) er styrer eller medlem av styret for et selskap, en forening, Sparebank, stiftelse eller offentlig innretning som er eier, panthaver eller leieboer til eiendommen,
- f) er medlem av formannskapet

Likedan er et medlem inhabilt når andre særegne omstendigheter foreligger som er egnet til å svekke tilliten til vedkommende medlems upartiskhet.

Nemnda treffer selv avgjørelse om hvorvidt et medlem er inhabilt.

§ 1-3 Medlemmer av takstnemnd eller overtakstnemnd plikter å stille til alle møter i de respektive nemnder, med mindre det foreligger lovlig forfall.

§ 1-4 Befaringsmenn/sakkyndige.

Eiendomsskattekontoret engasjerer befaringsmenn i samråd med takstnemnda.

Nemndene kan be eiendomsskattekontoret engasjere sakkyndig hjelp til å avgi veiledende uttalelser på det bygningstekniske, juridiske eller andre områder, når dette anses nødvendig.

## **KAP. II – FORBEREDELSE AV TAKSERINGEN**

§ 2-1 Økonomiavdelingen fungerer som eiendomsskattekontor. Det påligger eiendomsskattekontoret å sørge for alt administrativt og kontormessig arbeid takstnemnd og overtakstnemnd.

§ 2-2 Eiendomsskattekontoret utarbeider en liste over antatt skattepliktige eiendommer som takstnemnda inviteres til å vurdere.

Det lages en egen liste over eiendommer som er fritatt etter eiendomsskatteloven §§ 5 og 7. Eiendommer som er fritatt etter § 5 skal ikke takseres. Rådmannen bestemmer om eiendommer som er fritatt etter § 7 skal takseres. Ubebygde eiendommer (tomter) takseres ikke.

§ 2-3 Eiendomsskattekontoret forbereder takseringen ved å innhente tilgjengelig informasjon om den enkelte eiendom.

Eiendomsskattekontoret kan pålegge eieren å utlevere opplysninger av betydning for taksten (jf. eiendomsskatteloven § 31).

## **KAP. III - GJENNOMFØRING AV TAKSERINGEN**

§ 3-1 Det påligger lederen av takstnemnd, i samarbeid med eiendomsskattekontoret, å planlegge og lede arbeidet med takseringen.

§ 3-2 Før den alminnelige taksering påbegynnes, drøfter takstnemnda hvilke alminnelige retningslinjer som skal legges til grunn ved takseringen for å sikre størst mulig ensartethet i vurderingen.

Takstnemnda kan vedta sjabloner til bruk i takseringen. Sjablonene skal være et hjelpemiddel for å komme fram til eiendommenes omsetningsverdi, og skal ta høyde for at eiendommenes innretning, bruksegenskap og lokalisering kan virke inn på verdien.

§ 3-3 Takstnemnda er i samarbeid med eiendomsskattekontoret ansvarlig for å gi befaringsmennene informasjon og veiledning om praktiseringen av nemndas retningslinjer for takseringen. Prøvetaksering bør finne sted med så vel nemnda som befaringsmennene til stede for å sikre likeartet praksis.

§ 3-4 Eiendommens eier varsles om at eiendommen skal takseres. Varsel kan gis ved å be skattyter gi eller stadfeste opplysninger om eiendommen innen 4 uker, se vedtektene § 2-3.

Eiendomsskattekontoret fastsetter normalfrist for varsel om taksering.

§ 3-5 Eiendommene skal i alle tilfeller befares av en befaringsmann.

Takstnemnda tar stilling til om eiendommene også skal fotograferes (jf. eiendomsskatteloven § 31 (5)).

I forbindelse med befaringen utarbeider befaringsmennene forslag til takst. Forslag til takst bør inneholde grunnlagsdata, og det bør også nevnes særlige forhold som har vesentlig betydning for taksten.

§ 3-6 Takstnemnda fastsetter i møte takstene på bakgrunn av de forslag som er utarbeidet av befaringsmennene.

Takstnemnd tar i forbindelse med fastsettelsen av taksten stilling til om den enkelte eiendom inngår i eiendomsskatteområdet (hvis dette er avgrenset til områder helt eller delvis utbygd på byvis), samt hvilket tilbehør og ting som skal inngå i taksten, jf. eiendomsskatteloven § 4 tredje og fjerde punkt, og hvilke eiendommer som skal unntas fra eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 5 (obligatoriske fritak).

Det bør utarbeides særskilt forslag for grunn og bygning hvis de eies av forskjellige skattytere.

§ 3-7 Det skal gis en kort begrunnelse for taksten som ikke kan være kortere enn at det blir mulig for skattyter å forstå hvordan taksten er fastsatt. Begrunnelsen skal inneholde prinsippene for den aktuelle verdsettelsen, samt hvilke kriterier og grunnlag som er lagt til grunn for den enkelte eiendom. Begrunnelsen kan gis på et skjema som viser hvilke faktiske opplysninger om eiendommen og eventuelt hvilke sjablonverdier som er brukt.

## **KAP. IV - OMTAKSERING OG SÆRSKILT TAKSERING**

§ 4-1 I perioden mellom de alminnelige takseringer kan omtaksering/særskilt taksering av enkelteiendommer foretas etter de retningslinjer og vilkår som fremgår av eiendomsskatteloven § 8 A-3, femte og sjetten ledd.

Fristen for å begjære omtaksering etter sjetten ledd er 1. november i året forut for skatteåret.

Takstnemnda tar stilling til om vilkårene for omtaksering/særskilt taksering er oppfylt.

Verdsettelsen bør skje etter samme prinsipper og samme prisnivå som ved forrige alminnelige taksering.

Skattyter orienteres om taksten ved melding om vedtak.

For klage gjelder kapittel V.

## KAP. V - KLAGE

§ 5-1 Skattyter kan klage på taksten og/eller utskrivningen innen 6 uker fra det seneste tidspunktet av utsendelse av skatteseddel og kunngjøringen av at eiendomsskatte-listen er lagt ut.

Klage over takster kan fremmes hvert år i forbindelse med den årlige utskrivningen av eiendomsskatt, dersom det ikke er klaget på samme grunnlag tidligere.

§ 5-2 Selv om klageren har oversittet klagefristen, kan klagen tas under behandling såfremt

- a) parten eller hans fullmektig ikke kan lastes for å ha oversittet fristen eller for å ha drøyd med å klage etterpå, eller
- b) det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd.

§ 5-3 Klage over vedtak fattet av eiendomsskattekontoret

Hvis klagen gjelder et vedtak (utskrivningsvedtak) som er fattet av eiendomsskattekontoret i første instans (for eksempel beregning av skatten, tildeling av bunnfradrag) kan eiendomsskattekontoret behandle saken og oppheve eller endre vedtaket dersom det finner klagen begrunnet.

Hvis eiendomsskattekontoret ikke finner grunn til å gi klager medhold, oversendes sakens dokumenter uten opphold til overtakstnemnda.

§ 5-4 Klage over vedtak fattet av den sakkyndige nemnd

Ved klage over vedtak (takstvedtak) fattet av takstnemnda, oversender eiendomsskattekontoret sakens dokumenter til takstnemnda (underinstansen).

Takstnemnda kan endre taksten i skattyters favør dersom den finner klagen begrunnet. I motsatt fall oversendes klagen til overtakstnemnda.

§ 5-5 Klagenemndas behandling

Ved klage over taksten kan overtakstnemnda dra på befaring av eiendommen.

§ 5-6 Overtakstnemnda utarbeider en protokoll med en kort begrunnelse for klagevedtaket. Protokollen skal angi hvilket faktum og rettsanvendelse vedtaket bygger på og hvilke verdsettelsesprinsipper som er anvendt ved klage på taksten. Vedtaket må ta stilling til klagerens anførsler.

§ 5-7 Omgjøring til gunst for skattyter

Når klagen tas til følge, skal utskrivningen rettes til skattyters gunst innen 3 år fra utgangen av skatteåret.

Omgjøring til ugunst for skattyter

Overtakstnemnda kan prøve alle sider av saken, og kan omgjøre vedtaket til ugunst for skattyter, jf. eiendomsskatteloven § 17.

Retten til å rette utskrivinga til ugunst for skattyter går tapt om retten ikke er benyttet innen 1. mars året etter utskrivingen. Har feilen sammenheng med at eieren har brutt opplysningsplikten eller plikten til å medvirke til befarings, kan utskrivingen rettes innen tre år fra utgangen av skatteåret.

Taksten kan likevel rettes til ugunst for skattyter med virkning framover i tid.

§ 5-8 Klage har ikke oppsettende virkning.

## **KAP. VI - FORSKJELLIGE BESTEMMELSER**

§ 6-1 Kommunestyret/formannskapet fastsetter godtgjørelsen til nemndsmedlemmer og befaringsmenn. Eiendomsskattekontoret fastsetter godtgjørelsen til sakkyndige som nevnt i vedtektenes § 1-4.

Eiendomsskattekontoret sørger for utbetaling av godtgjørelsen.

§ 6-2 Ved første gangs utskriving av eiendomsskatt må alminnelig taksering og utskriving av skatten være avsluttet innen utgangen av juni i skatteåret. Påfølgende år skal eiendomsskatten være utskrevet og skattelisten offentliggjort innen 1. mars i skattåret. Første året bunnfradrag innføres er fristen innen 1. april.

§ 6-3 Eiendomsskattekontoret fører eiendomsskattelite med slik innhold som nevnt i eiendomsskatteloven § 15. Listen skal ligge ute til offentlig gjennomsyn i minst tre uker etter at det er kunngjort at listen er lagt ut. Det kunngjøres på kommunens hjemmeside og facebookside når og hvor utleggelse finner sted. Kunngjøringen skal inneholde opplysninger om fristen for å klage (6 uker) og hvem klagen skal sendes til.

Hvert år, samtidig med at eiendomsskattelisten legges ut, sendes skatteseddel til skattyter. Som skatteseddel benyttes faktura for eiendomsskatt/kommunale avgifter.

§ 6-4 Eiendomsskatten forfaller til betaling etter de terminer som kommunestyret fastsetter.

## RETNINGSLINJER FOR EIENDOMSSKATTEKONTORET

1. Retningslinjer gitt av rådmannen den 28.04.2020
2. Økonomiavdelinga er kommunens eiendomsskattekontor. Økonomisjef er leder for eiendomsskattekontoret.
3. Eiendomsskattekontoret skal skrive ut eiendomsskatt i henhold til eiendomsskatteoven med tilhørende forskrifter, andre lover, evt. kommunale vedtekter for eiendomsskatt samt andre kommunale vedtak.
4. Eiendomsskattekontoret skal løpende vurdere de kommunale vedtekter for eiendomsskatt og fremme forslag for kommunedirektøren om eventuelle endringer.
5. Eiendomsskattekontoret skal:
  - ajourholde oversikt over skatteobjekter
  - legge ut ajourholdt skatteliste hvert år og sende skatteseddel til skattytere
  - utarbeide og vedlikeholde rutiner for å få oversikt over endringer og nye skatteobjekt fra kommunens bygningsmyndighet
  - sørge for at det blir foretatt taksering av nye skatteobjekter og endring av andre skatteobjekter pr. 1. januar innen 1. mars.
  - sende ut krav på eiendomsskatt (evt. sammen med øvrige kommunale avgifter)
6. Eiendomsskattekontoret skal fortløpende holde seg ajour med endringer av lover og forskrifter som kan ha betydning for eiendomsskatten.
7. Eiendomsskattekontoret skal vurdere om det er nødvendig med omtaksering (etter 10-års regelen) eller foreta kontormessig økning av takstene.
8. Eiendomsskattekontoret skal til budsjett/økonomiplanarbeidet gi kommunedirektøren en oversikt over beregnet eiendomsskatt i planperioden.
9. Eiendomsskattekontoret kan vurdere kommunens skattesats og gi tilrådning til rådmannen om endring.
10. Eiendomsskattekontoret er sekretariat for skattetakstnemnd (alternativt sakkyndig nemnd) samt nemnd som behandler klager. Dette innebærer:
  - i samråd med leder innkalle til møter
  - sørge for at medlemmene får tilbud om nødvendig opplæring for å ivareta sitt verv
  - legge fram nødvendig grunnlagsmaterieell for at nemnda skal fatte vedtak
  - sørge for at det blir gjennomført befarng av nye skatteobjekter
  - føre protokoll
  - ekspedere vedtak
  - sørge for at nemndenes medlemmer får godtgjørelse etc.



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
11/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Opparbeidelse av Industriområde i Storbukta på Kågen

Vedlegg

1 Kart over området - Storbukta

#### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

Det innvilges inntil kr. 1.200.000, - eks mva. for grunnboringer i forbindelse med opparbeidelse av Storbukta industriområde. Midlene stort kr. 1.200.000, - omdisponeres fra prosjekt 558 «kai nytt industriområde»

#### Saksopplysninger/ Vurdering

Storbukta industriområde er et ferdig regulert område på sørsiden av brua på Kågen. Det regulerte område strekker seg 90 meter nord for Fimmelva og sør til Storbuktelva (se vedlagt kart).

Industriområdet består av tre eiendommer:

Gnr 54 bnr 5. private hjemmelshavere.

Gnr 54 bnr 9. hjemmelshaver Skjervøy kommune og fester er Mowi

Gnr 54 bnr 10. hjemmelshavere er Skjervøy Kommune.

Gnr 54 bnr 9, festes av Mowi AS, festekontrakten er utgått og ny er ikke pr i dag underskrevet.

Både på nord og sør-side går det regulerte industriområdet inn i hoved eiendommen 54/5. I forbindelse med innhenting av anbud har Skjervøy kommune bedt om opsjonspris for å gjøre grunnundersøkelser på denne eiendommen. Før Skjervøy kommune kan foreta grunnundersøkelse på denne eiendommen må grunneiere gi sin tilslutning til dette.

Skjervøy kommune ønsker med en grunnundersøkelse å avklare om området er egnet som industriområde. Ved å gjøre grunnundersøkelser både på land og i sjø vil kommunen få en oversikt over grunnforholdene som da vil strekke seg over hele planområde.

Tiltaket er tenkt gjennomført mai/juni og ferdigstilles medio august 2020.

I begrepet grunnundersøkelser ligger det implisitt, rigg og drift, geoteknisk vurdering samt utarbeidelse av nødvendige tegninger, rapporter, profiler og øvrige dokumenter som er nødvendig for prosjektering av fylling i sjø og eventuell kai.

Vedlagt saken ligger egne kart over:

Gnr 54 bnr 5 på nedsiden av fylkes veien 866

Gnr 54 bnr 9

Gnr 54 bnr 10

Bildet merket «Utskrift fra Nordkart» viser hele det regulerte område som er avsatt til industri.

Hovedområdet som skal undersøkes er på ca.50 000 m<sup>2</sup>. og i sjø vil dybden variere fra 0 til minus 30 meter.

Administrasjonen ser på nødvendigheten av å få utvikle nye områder for industri utenfor Skjervøy sentrum.

Område i Storbukta er regulert men ikke klarert for å igangsette ny virksomhet innenfor område. Det er et ønske at en kan igangsette ny industri relativt rask dersom det skulle fremkomme nye etablerere eller allerede etablerte aktører i Nord Troms.

Grunnundersøkelsen bør inkludere hele industriområdet. Skjervøy kommune har ikke vært i kontakt med Grunneiere på 54/5, men avventer kommunestyrets vedtak.

Skjervøy kommune har hatt prosjektet ute på anbud med anbudsfrist 30.04.20. Det var innkommet 2 tilbud ved anbudsfrist.

I forbindelse med anbudet ble det bedt om 2 opsjonspriser, som omhandler grunnundersøkelser på land (med forbehold om grunneiers tillatelse) samt undersøkelser i sjø utenfor regulert område.

Ut fra tilbudene (som ikke er ferdigbehandlet) bes det om inntil kr. 1.200.000,- for disse undersøkelser.

Det er bevilget kr. 10.000.000,- til ny kai i Skjervøy kommune. Administrasjonen anser det som nødvendig å få undersøkt områder som er aktuell å anlegge ny kai og bygninger på. Det bes derfor om å omprioritere kr. 1.200.000,- til grunnundersøkelser av de allerede innvilgede kostnader til ny kai.







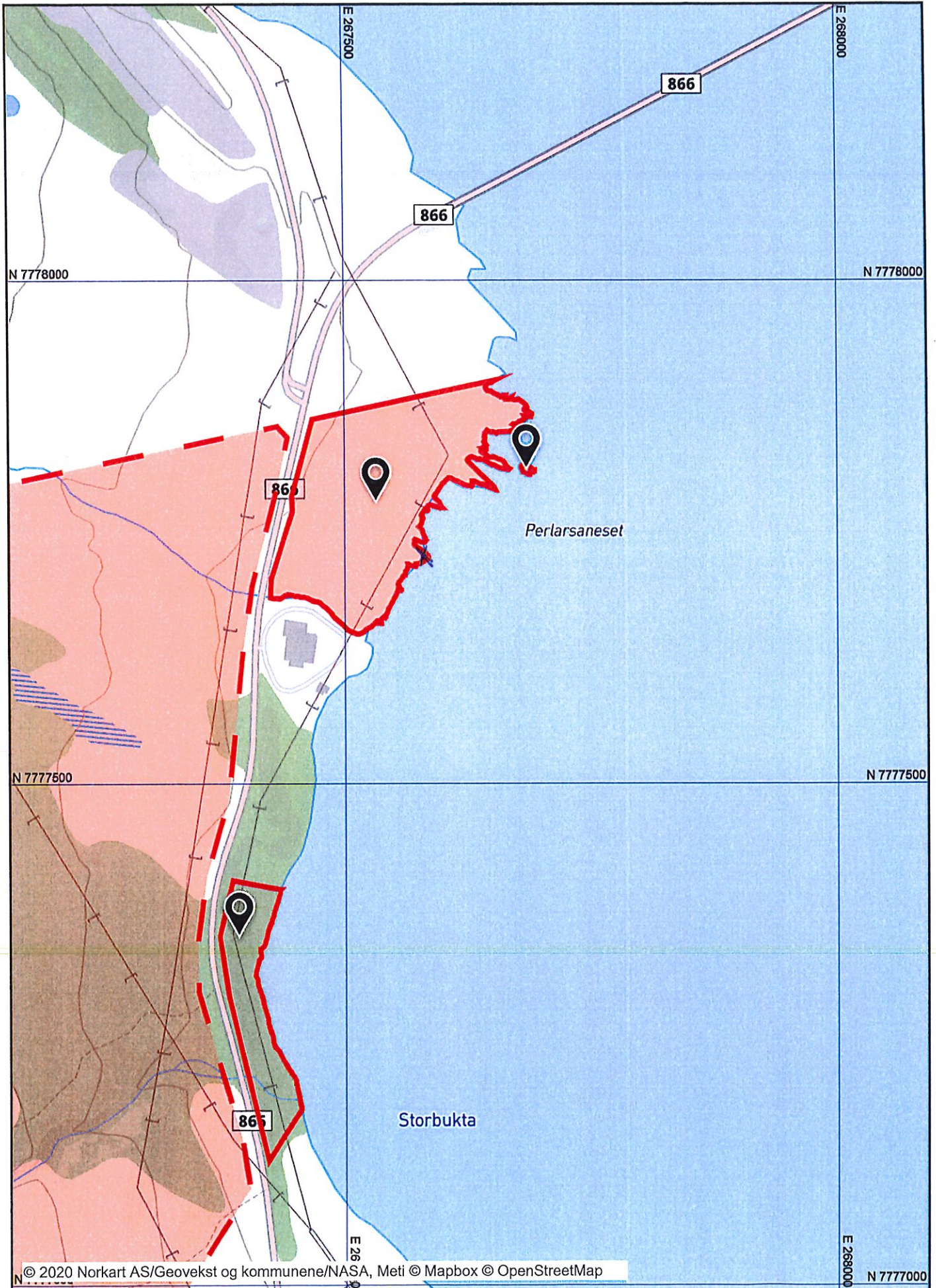


54/5

Dato: 02.05.2020

Målestokk: 1:5000

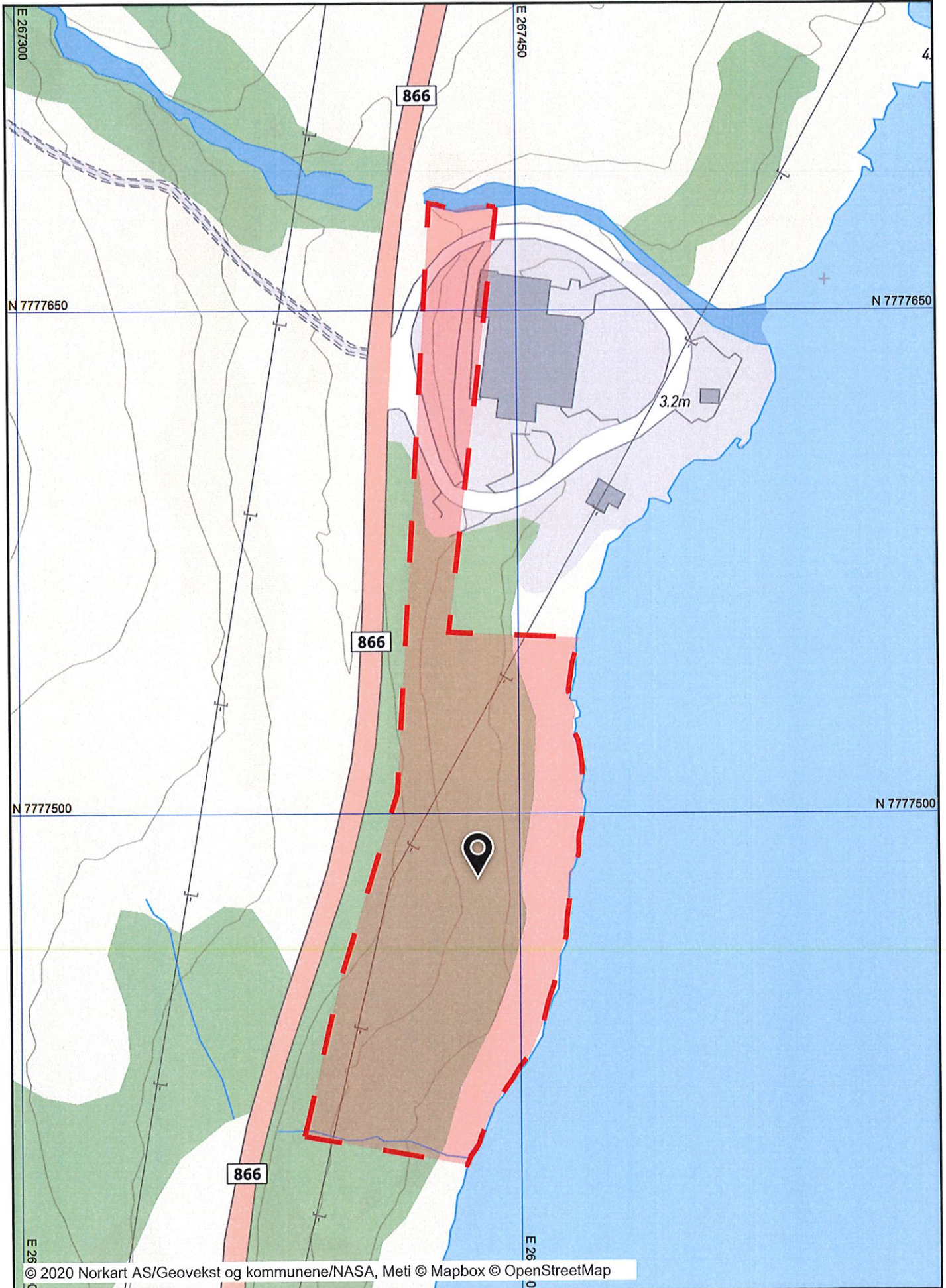
Koordinatsystem: UTM 35N













## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
12/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Sluttregnskap for utvidelse av kjøkkenet på Skjervøy Helsesenter

#### Rådmannens innstilling

Kommunestyre godkjenner fremlagt sluttregnskap for utvidelsen av kjøkken på Skjervøy helsesenter.

#### Saksopplysninger

Skjervøy kommunestyre vedtok 15. 03.17 følgende

*Det innarbeides i økonomiplanen for 2017 kr 100 000.- til forprosjekt for tilrettelegging av ombygging/tilbygg i hoved kjøkken på helsesentre. Samtidig bør det sees på mulig finansieringsløsning for utbygging av kjøkkenet.*

#### **Vedtak: kommunestyre 14.03.2018**

*Fremlagt kostnadsoverslag med plan og fasadetegninger over nytt kjøkken på Helsesenteret godkjennes. Kr. 6.700.000, eks. mva. søkes innarbeid i investeringsbudsjettet for 2019-2022*

Generelt: kjøkkenet hadde blitt for lite og det var behov for å utvide produksjons kapasitet samt personale fasilitetene var mangelfulle. Behovet for bedre lager og søppelhandtering ble også tatt med. Helsesenteret hadde også behov for å få eget rom for håndtering av rent tøy og skittent tøy. AR-Ing A/S ble engasjer til å utarbeide forprosjektet og dette ble gjort i samarbeid med de ansatte på kjøkkenet.

Under utarbeidelse av forprosjektet ble det tatt hensyn til en senere utvidelse ved helsesenteret. Slik kjøkkenet fremstår i dag vil det ikke skape problemer med en fremtidig utvidelse av helsesenteret.



På våren i 2019 ble prosjektet lagt ut på KGV ligte og foretaket SB2 fikk kontrakten med utvidelsen av helsesenteret med en tilbudssum på kr. 5.596.018, - eks mva.

Da vi ikke fikk til en lokal løsning med bespises i byggeperioden måtte vi ut sentralt med forespørsel om en midlertidig løsning for dette. Løsningen ble å leie inn en egen brakkerigg for å kunne besørge bespising i byggeperioden på helsesenteret. Forespørselen ble lagt ut på KGV ligte der det ikke fremkom tilbud innenfor fastsatt tilbudsfrist. Prosjektleder greide tilslutt å få tak i en brakkerigg i Sørreisa. Tiden fra avsluttet tilbudsfrist til vi hadde kjøkkenløsningen på plass var 6 uker.

Vi hadde planlagt innflytting i nytt kjøkken 17 januar 2020 men innflyttingen kunne først skje 27. februar 2020. Dette pga. at vi ikke klarte å ta inn tiden vi brukte ved anskaffelse av brakkeriggen.

Uansett hvor godt man planlegg en renovering vil det alltid oppstå situasjoner som en ikke kan forutse. Rommene Gryteskrubb og oppvask var ikke tatt med i renoveringen da man anså disse 2 rommene «for gode nokk». Ved igangsetting ble det oppdaget at det var noe fukt og sopp skader på deler av veggene i rommene Gryteskrubb og oppvask. Dette økte naturligvis kostnadene i prosjektet. De fleste sluker som omhandlet renoveringen viste seg å ikke være i en slik stand som en ønsket etter en renovering og vi besluttet å bytte disse, noe som da også medførte at kostnadene økte.

#### UTGIFTER KJØKKEN 2019/20

Bevilget av kommunestyre til forprosjekt 2017	100000
Bevilget av kommunestyret til rehabilitering kjøkken 2019	6700000
<b>Bevilget totalt</b>	<b>6800000</b>
Utgiftene fremkommer slik:	
Forprosjekt	100000
Kontrakt SB2	5596018
Mobilisering, leie og drift av brakkerigg (kjøkken)	860948
Lønn og pensjon til prosjektleder	244773
<b>Innvilget prosjektmidler</b>	<b>6801739</b>
Overskridelsene fremkommer slik:	
Avstengning kjøkken i forbindelse med innhenting av brakkerigg	399000
Utearbeider ved inngangsparti	38750
Kostnader av rommene gryteskrubb og oppvask Oppgradering gryteskrubb og oppvask samt oppgradering sluker.	166281
Indeksregulering (løns og prisvekst)	31748
<b>Overskridelse</b>	<b>637518</b>
<b>Totale prosjektkostnader</b>	<b>7437518</b>
Prosjektet er overskredet med kr. 637.518.- som tilsvarer 9,3% av innvilget beløp.	

#### Vurdering

Jeg vil berømme og takke personellet på Kjøkkenet og Helsesentret for sin innsats og tålmodighet i byggeperioden, som gjennom vinteren har frakte maten fra Brakkekjøkkenet og til Helsesentret i all slags vær og føre. Stor evnen til å omstille seg og improvisere, også ved strømbrudd klarte dem og levere mat til god kvalitet. Kjøkkenet fremstår i dag som nytt og moderne, noe som ansatte på kjøkkenet setter pris på.





## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
13/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Skredsikringstiltak på Singla - forprosjekt ny vegtrase gjennom Smellskaret

#### Vedlegg

- 1 S-dok-001\_Forprosjekt Arnøy veitrase
- 2 Vedlegg 1 Bilde 1 - Grunnfjorddalen\_Oversiktsbilde
- 3 Vedlegg 2 Bilde 2 - Grunnfjorddalen\_påhugg
- 4 Vedlegg 3 Bilde 3 - Skardalen\_Oversiktsbilde
- 5 Vedlegg 4 Bilde 4 - Skardalen\_påhugg
- 6 Vedlegg 5 Bilde 5- Veilinje til fergeleie
- 7 Vedlegg 6 Bilde 6- Alternativ veilinje

#### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

1. Kommunestyret i Skjervøy er positiv til vurderingen gjort av Rambøll i forprosjektet «Arnøy veitrase».
2. Kommunestyret ber Troms og Finnmark fylkeskommune om å igangsette reguleringsarbeidet for traseen og prioritere tiltaket i skredsikringsplanen.
3. Kommunestyret ber om at midlene som er satt av til midlertidige skredsikringstiltak brukes til reguleringsarbeidet og det videre arbeidet med traseen.

#### Saksopplysninger

Hovedmålet til Skjervøy kommune har vært å jobbe for få til ei permanent skredsikring av FV 347 Singla. Dette er viktig for at sjømatnæringen skal få sendt ut fisk, men ikke minst for at arbeidsfolk skal kunne pendle trygt mellom bygdene og inn til kommunesenteret.

Første byggetrinn av skredsikringen av FV347 (Langfjord) var ferdig 2008. Vi skriver nå 2020 uten at andre byggetrinn som skulle sikre vegen rundt Singla er påbegynt. Skjervøy kommune har vært



klar på at en ikke har ønsket midlertidige skredsikring, da dette kunne utsette den permanente skredsikringen.

Ei permanent skredsikring av FV 347 har så langt ikke vært ansett som realiserbar på mange år. Det har derfor vært ønskelig at Troms Fylkeskommune skulle iverksette midlertidige skredsikringstiltak. Dette ble også behandlet i KS sak 21/19.

Kommunen har i samarbeid med Rambøll AS fått utarbeidet et forprosjekt for vurdering av kostnader knyttet til etablering av ny vei fra Lauksletta opp Skardalen med tunnel sør for Smellskaret og veg ned til Arnøyhamn. Vurderingen baserer på trase laget i samarbeid med reindriftsnæring hvor Skardalen ikke berøres.

Rapporten har tatt med følgende elementer og vurderinger:

- Veg i dagen opp Grunnfjorddalen. Lengde 1,35 km.
- Tunnel ønskes ikke gjennom Skardalen pga. konflikt med reinflytting.
- Maks stigning på tunnel 5 %.
- Lengde på tunnel er sterkt avhengig av hvor tunnelinnslagene etableres. I forprosjektet er det lagt til grunn en lengde på 1,6 km.
- Tunnelinnslag sør for Skardalsvannet.
- Portallengder er estimert til 70 m.
- Ingen kryssing av elv ned Skardalen ved vegforbindelse mot fergeleie.
- Veg i dagen følger foten av Middagstinden og avslutter ved fergeleie.
- Det er ikke medtatt kostnader knyttet til annen skredsikring enn noen skredvoller. Omfanget av skredsikring må vurderes nærmere i en reguleringsplan.

Kostnadsoverslaget i rapporten baserer seg på andre sammenlignbare prosjekter, justert for kjente stedlige forhold oppgitt i prosjektet.

Kostnadsoverslag:

Alternativ 1 – veg til fergeleie, forventet kostnad kr. 435 mill.

Alternativ 2 – veg til Lauksletta, forventet kostnad kr. 434 mill.

Kommentarer til kostnadsoverslaget:

Kostnader knyttet til prosjektet vil være avhengig av hvor lang tunnelen blir da denne har høyest kostnad per meter. Vurderingen er at kryssing av Skarelva kun er aktuelt ved en vegløsning som ender lengre nord på Lauksletta.

Det er ikke gjort utsjekk av kulturminner, naturmiljø, rasfare eller geotekniske forhold. Dette vil være faktorer som kan avgjøre endelig plassering av veglinje.

## **Vurdering**

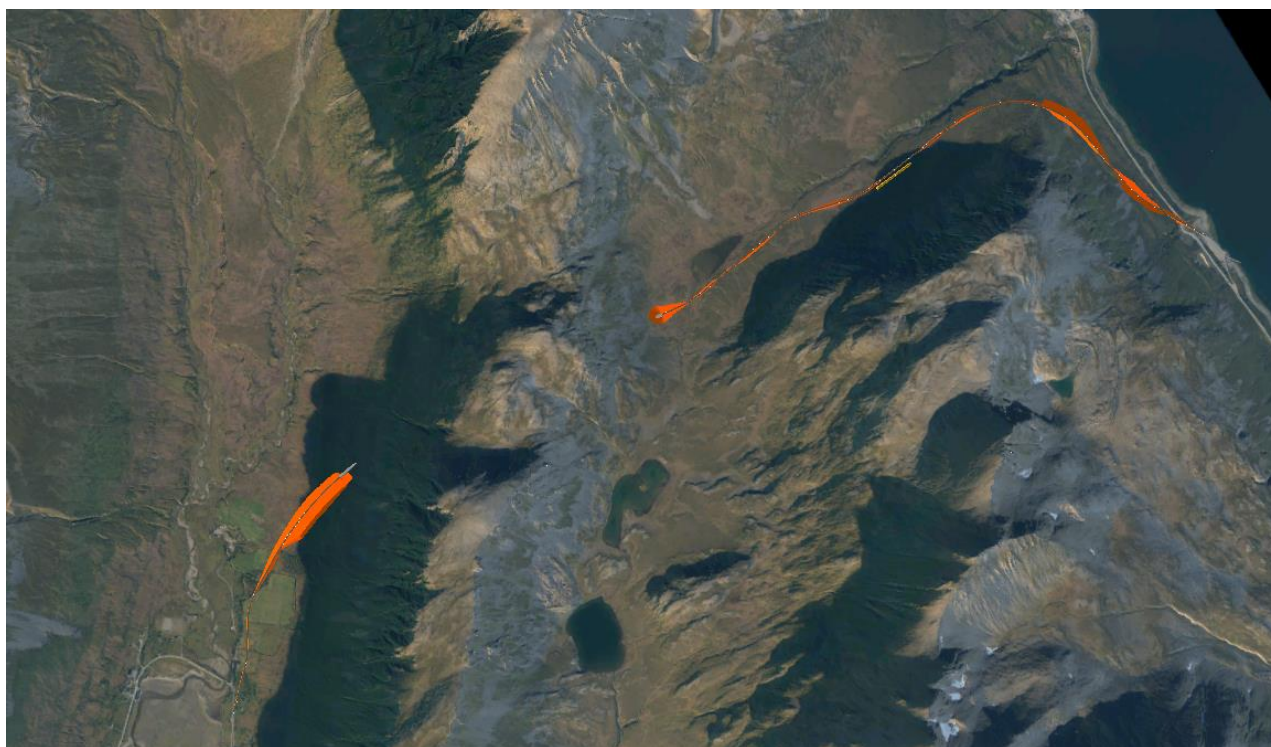
Det haster for Arnøysamfunnene å sikres forutsigbar og sikker samferdsel på veg. Forprosjektet viser to mulige løsninger for et skredsikringsalternativ for Singla. Det er gjort prisvurderinger for begge alternativene. Kommunestyret anbefales å be fylkeskommunen om igangsettelse av reguleringsarbeid for traseen og prioritere tiltaket i skredsikringsplanen.

Beregnet til  
**Skjervøy Kommune**

Dokument type  
**Forprosjekt**

Dato  
**April, 2020**

# ARNØY VEITRASE FORPROSJEKT



## ARNØY VEITRASE FORPROSJEKT

Oppdragsnavn **Forprosjekt veitrase Arnøy - kostnadsestimat**  
Prosjekt nr. **1350038116**  
Mottaker **Skjervøy kommune**  
Dokument type **Forprosjekt**  
Versjon **001**  
Dato **20.04.2020**  
Utført av **Knut-Vegar Rødberg**  
Kontrollert av **Edvard Einarsen**  
Godkjent av **Edvard Einarsen**  
Beskrivelse **Forprosjekt med kostnadsestimat for ny veglinje og tunnel Arnøy**

Rambøll  
Løkkeveien 115  
Postboks 1077  
9503 Alta

T +47 78 44 92 22  
F +47 78 44 92 20  
<https://no.ramboll.com>

## INNHALDSFORTEGNELSE

<b>1.</b>	<b>Innledning</b>	<b>2</b>
<b>2.</b>	<b>Forutsetninger, dimensjonerende data</b>	<b>3</b>
<b>3.</b>	<b>Størrelser, arealer og masser</b>	<b>4</b>
<b>4.</b>	<b>Kostnadsoverslag</b>	<b>8</b>
4.1	Forutsetninger	8
4.2	Avgiftsberegninger	8
4.3	Kostnadsoverslag alternativ 1 – vei til fergeleie	8
4.4	Kostnadsoverslag alternativ 2 – alternativ vei til Lauksletta	10
<b>5.</b>	<b>Kommentar</b>	<b>12</b>
5.1	Kostnader	12
5.2	Kartlegging	12
<b>6.</b>	<b>Vedlegg</b>	<b>13</b>

## **1. INNLEDNING**

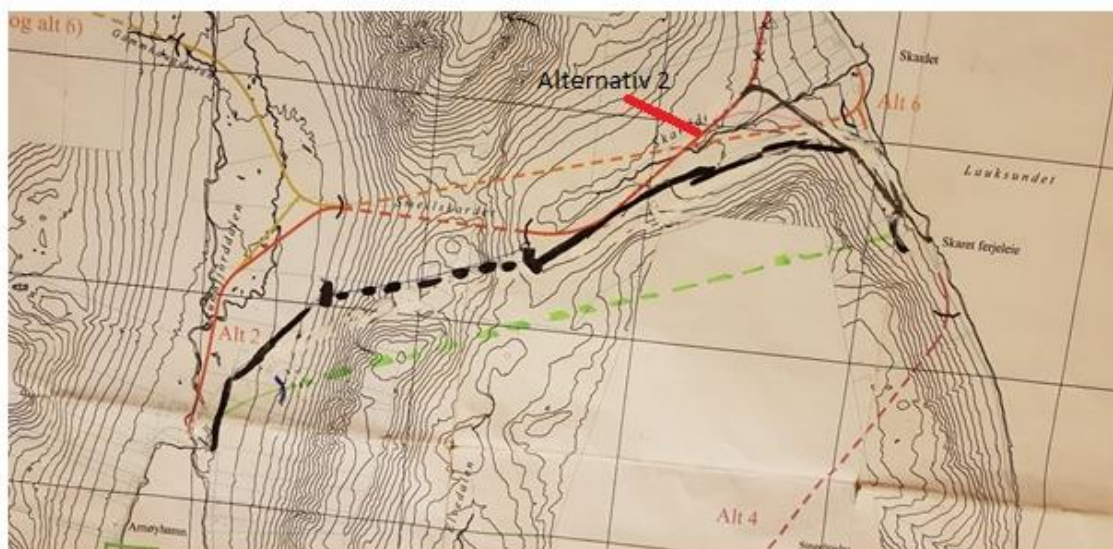
Rambøll er engasjert av Skjervøy kommune for vurdering av kostnader knyttet til etablering av ny vei fra Lauksletta opp Skardalen med tunnel sør for Smellskaret og vei ned til Arnøyhamn. Vurdering av veilinje baseres på trase laget i samarbeid med reindriftsnæring hvor Skardalen ikke berøres.

## 2. FORUTSETNINGER, DIMENSJONERENDE DATA

Rapporten har tatt med følgende elementer og vurderinger:

- Veg i dagen opp Grunnfjorddalen. Lengde 1,35km.
- Tunnel ønskes ikke gjennom Skardalen pga. konflikt med reinflytting.
- Maks stigning på tunnel: 5%.
- Lengde på tunnel er sterkt avhengig av hvor tunnelinnslagene etableres. I forprosjektet er det lagt til grunn en lengde på 1,6km.
- Tunnelinnslag sør for Skardalsvannet.
- Portallengder er estimert til 70m.
- Ingen kryssing av elv ned Skardalen ved veiforbindelse mot fergeleie.
- Veg i dagen følger foten av Middagstinden og avslutter ved fergeleie.
- Det er ikke medtatt kostnader knyttet til annen skredsikring enn noen skredvoller. Omfang av skredsikring må vurderes nærmere i en reguleringsplan.

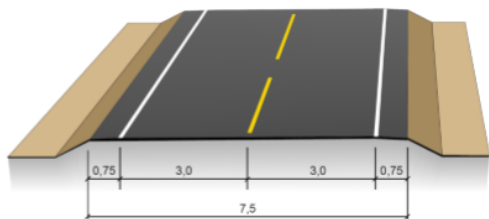
Veiløsningen følger skissert trase merket med sort linje, se figur 1:



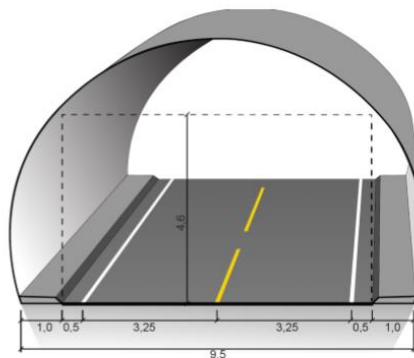
Figur 1 Sort linje er foreslått linje som er diskutert frem med reindistriktet

### 3. STØRRELSER, AREALER OG MASSER

Følgende dimensjoneringsparametere fra Statens vegvesen N100 (2019) er lagt til grunn for veianlegget:



Figur C.5: Tverrprofil Hø1, 2-feltsveg, vegbredde 7,5 (mål i m)



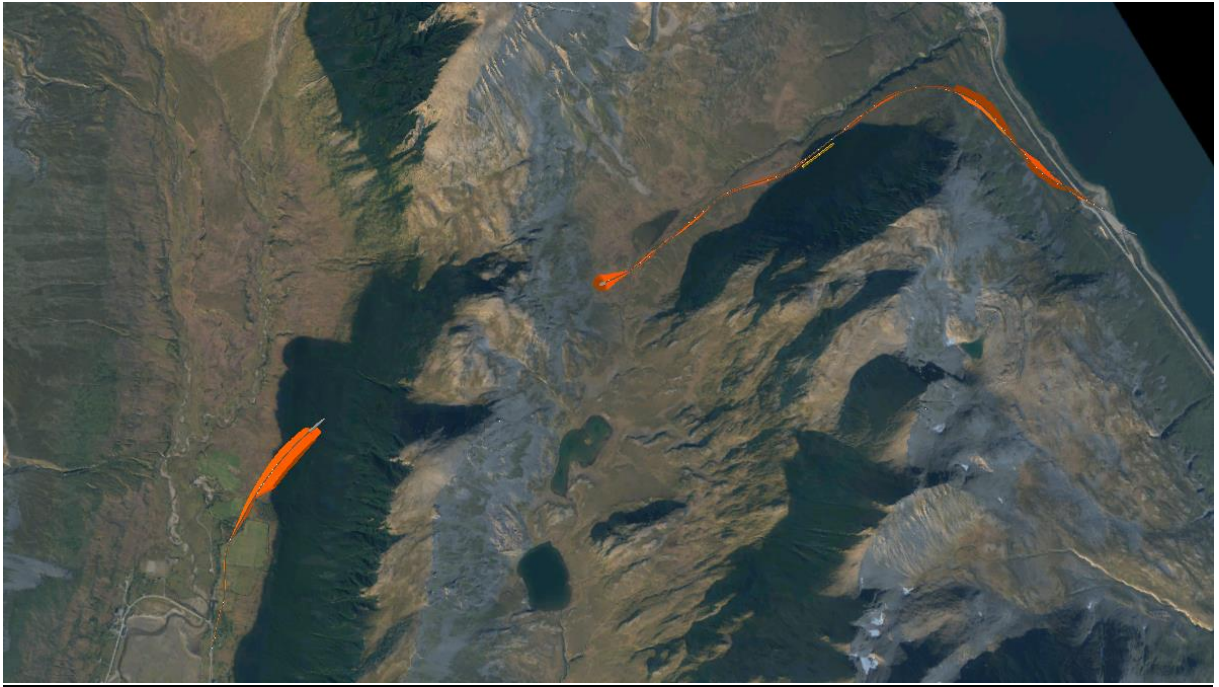
Figur V1.10 Tunnelprofil T9.5 (mål i m)

#### Figur 2 Valgt vegklasse og tunnelprofil for kostnadsvurdering

Table 1 Dimensjonerende data

Hø1, 2-feltsveg, vegbredde:	7.5m
Maks tillate stigning:	8%
Maks tillate stigning i tunnel:	5%
Tunnelprofil:	T9,5
Teoretisk sprengingsprofil tunnel:	66,62 m <sup>2</sup>





**Figur 3 Forslag til veiløsning fra Grunnfjorddalen, gjennom Skardalen og ned til fergeleie**

**Grunnfjorddalen:**

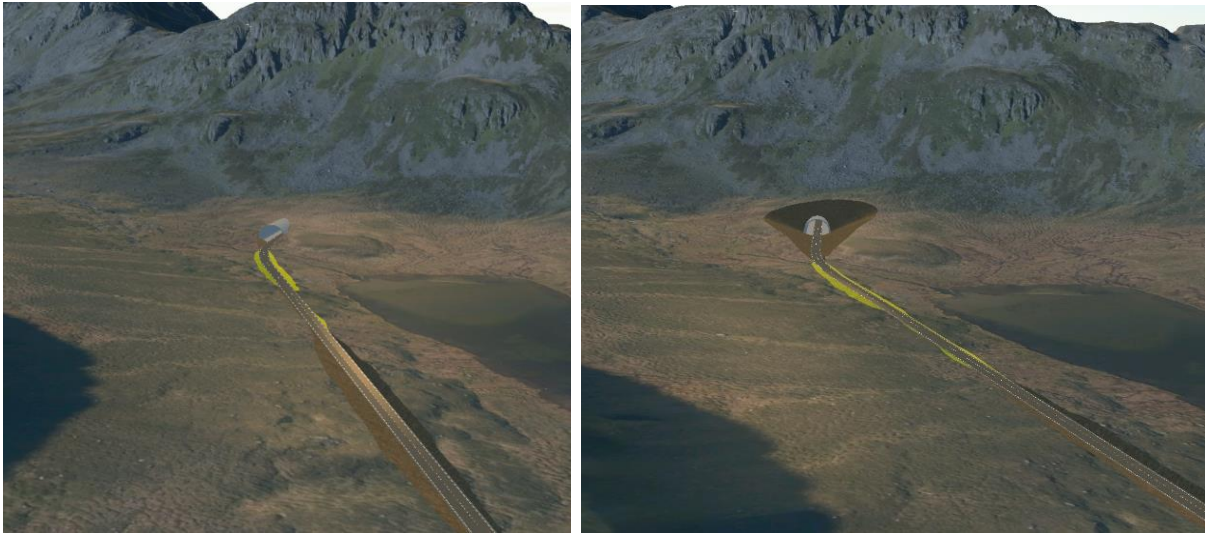
Vegen kobles på eksisterende veg ved bru over Storelva. Her foreslås veien lagt et stykke unna elva. På grunn av stigningskravene til tunnel blir påhugget en del høyere enn terreng høyden i dalen.



**Figur 4 Portal i Grunnfjorddalen. For å unngå rekkverksbehov kan fyllingsskråning slakes ut**



### Tunnelpåslag Skardalen:



**Figur 5 Portal i Skardalen. Bilde til venstre viser forslag til løsning med lang portal. Bilde til høyre viser forslag til løsning med kort portal.**

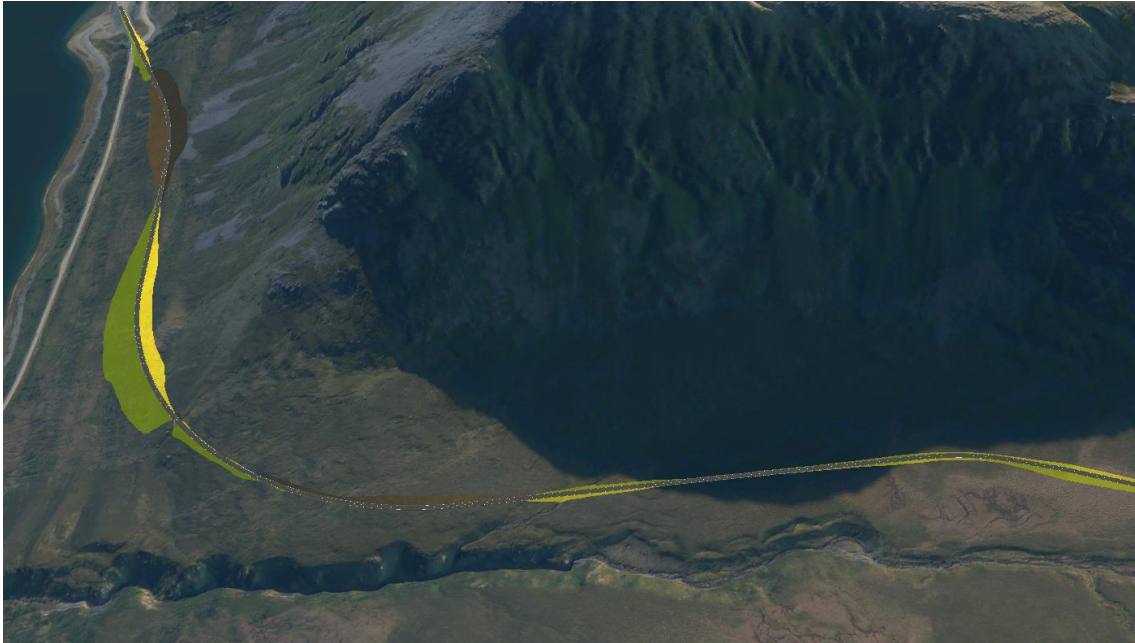
På grunn av stigningskrav til tunnel vil det kunne bli en betydelig lengde på portal dersom sideterrenget ikke skal tas ned. Ved å etablere en lang portal vil man ha mulighet til å etablere trekkroute for rein over portalen. Løsninga på figur 5, bilde til venstre, er at portalen forlenges. Dette vil medføre en høyere kostnad.

Forslag til reduksjon av portallengde vil være å etablere portalen i 2-sidig skjæring, se figur 5, bilde til høyre. Endelig avstand til åpning av portal må gjøres i en detaljprosjektering. Ulempen med denne løsninga er at trekkruta for rein antakelig vil måtte foregå over kjørebanelen. Inn mot portalene må det etableres vegrekkverk på begge sider for å hindre påkjørsel av portalåpning av kjøretøy.

Teknisk bygg forutsettes etablert i tunnel, ikke som egen bygning på utsiden.

### Vei til Lauksundskaret fergeleie

Det foreslås at veien ikke krysser elva ned Skardalen pga. kostnader knyttet til bruer. Forslaget er at veien følger foten av Middagstiden. Eventuell skredvurderinger og skredsikringstiltak må avklares i en reguleringsplanfase.



Figur 6 Veilinje ned Skardalen til fergeleie

### Alternativ vei:

Alternativt kan veien gå over Skarelva og i en slakere stigning ned mot Lauksletta.



Figur 7 Alternativ veilinje til Lauksletta

## 4. KOSTNADSOVERSLAG

### 4.1 Forutsetninger

Ved kostnadsberegning er det benyttet priser fra andre sammenlignbare prosjekter, justert for kjente stedlige forhold oppgitt i prosjektet.

### 4.2 Avgiftsberegninger

For veganlegg er det ikke avgiftsfritak. Det er beregnet merverdiavgift på 25%.

### 4.3 Kostnadsoverslag alternativ 1 – vei til fergeleie

Kalkyleresultat alternativ 1 - vei til fergeleie		
Prisnivå: 2019		
Krav til nøyaktighet: 40%		
Forventet kostnad	kr	435 000 000
Det er sannsynlig for at kalkylen for tunnellengde 1,6 km ligger mellom		
Nedre verdi	kr	376 000 000
Øvre verdi	kr	507 000 000

Table 2 Detaljert oversikt – alternativ 1

Post	Navn	Type	Lav	Sannsynlig	Høy
<b>A VEG I DAGEN</b>					
A1	Veg i dagen vest. Lengde 1350m	Sum kr	14 200 000 kr	15 700 000 kr	17 600 000 kr
		Enh.pris kr/m	10 500	11 600	13 000
A2	Veg i dagen øst. Lengde 3180m	Sum kr	33 400 000 kr	37 000 000 kr	41 300 000 kr
		Enh.pris kr/m	10 500	11 600	13 000
A3	Rassikring med voll. 40m3/m	Enh.pris	45 000	45 000	45 000
		m	200	500	700
		sum kr	9 000 000 kr	22 500 000 kr	31 500 000 kr
A98	MVA	25 % kr	2 250 000 kr	5 625 000 kr	7 875 000 kr
	<b>SUM POST A</b>	kr	58 850 000 kr	80 825 000 kr	98 275 000 kr
<b>B Tunnel T9,5</b>					
B1	Tunnel	Enh.pris	155 000	160 000	180 000
		m	1 620	1 620	1 620
		sum kr	251 100 000 kr	259 200 000 kr	291 600 000 kr
B2	Portaler	Enh.pris	280 000	280 000	280 000
		m	50	70	100
		sum kr	14 000 000 kr	19 600 000 kr	28 000 000 kr
B98	MVA	25 % kr	66 275 000 kr	69 700 000 kr	79 900 000 kr
	<b>SUM POST B</b>	kr	331 375 000 kr	348 500 000 kr	399 500 000 kr
<b>C Bru</b>					
C1	Bru over Skarelva	enh.pris	0	0	0
		m2	0	0	0
		sum	0	0	0
C98	MVA	25 %	0	0	0
	<b>SUM POST C</b>	kr	- kr	- kr	-
	<b>Entreprisekostnad</b>	kr	390 200 000 kr	429 300 000 kr	497 800 000 kr
<b>P Byggherrekostnader</b>					
P1	Byggherrekostnader+prosjektering	% påslag	10	12	14
	<b>SUM POST P</b>	kr	3 900 000 kr	5 200 000 kr	7 000 000 kr
<b>Q Grunnerverv</b>					
Q1	Kostnadselement av grunnerverv	Faktor	1,01	1,01	1,02
	<b>Sum POST Q</b>	kr	390 000 kr	430 000 kr	510 000 kr
<b>SUM</b>	<b>Byggekostnad</b>	kr	394 500 000 kr	434 900 000 kr	505 300 000 kr
<b>Usikkerhetsfaktor beregnet fra sannsynlig byggekostnad</b>					
<b>U Usikkerhetsfaktorer</b>					
U1	Beslutningsprosess	Faktor	0,9	1	1,03
U2	Teknologisk utv.	Faktor	1	1	1
U3	Grunnforhold	Faktor	1	1	1,03
U4	Geometri - standardvalg og tiltak	Faktor	0,98	1	1
U5	Naboforhold	Faktor	1	1	1,005
U6	Ytre miljø	Faktor	1	1	1,03
U7	Marked	Faktor	0,98	1	1,03
U8	Drift og vedlikehold	Faktor	1	1	1
U9	Uspesifisert i forhold til detaljeringsgrad	Faktor	1	1	1,03
	<b>TOTALSUM FORVENTET KOSTNAD.</b>	kr	376 000 000 kr	435 000 000 kr	507 000 000 kr

#### 4.4 Kostnadsoverslag alternativ 2 – alternativ vei til Lauksletta

<b>Kalkyleresultat alternativ 2 - vei til Lauksletta</b>	
Prisnivå: 2019	
Krav til nøyaktighet: 40%	
<b>Forventet kostnad</b>	<b>kr 434 000 000</b>
Det er sannsynlig for at kalkylen for tunnellengde 1,6 km ligger mellom	
<b>Nedre verdi</b>	<b>kr 375 000 000</b>
<b>Øvre verdi</b>	<b>kr 506 000 000</b>

Table 3 Detaljert oversikt – alternativ 2

Post	Navn	Type	Lav		Sannsynlig		Høy
<b>A VEG I DAGEN</b>							
A1	Veg i dagen vest. Lengde 1350m	Sum	kr	14 200 000	kr	15 700 000	kr 17 600 000
		Enh.pris	kr/m	10 500		11 600	13 000
A2	Veg i dagen øst. Lengde 3280m	Sum	kr	34 400 000	kr	38 000 000	kr 42 600 000
		Enh.pris	kr/m	10 500		11 600	13 000
A3	Rassikring med voll. 40m3/m	Enh.pris		45 000		45 000	45 000
			m	100		200	300
		sum	kr	4 500 000	kr	9 000 000	kr 13 500 000
A98	MVA	25 %	kr	1 125 000	kr	2 250 000	kr 3 375 000
	<b>SUM POST A</b>		kr	54 225 000	kr	64 950 000	kr 77 075 000
<b>B Tunnel T9,5</b>							
B1	Tunnel	Enh.pris		155 000		160 000	180 000
			m	1 620		1 620	1 620
		sum	kr	251 100 000	kr	259 200 000	kr 291 600 000
B2	Portaler	Enh.pris		280 000		280 000	280 000
			m	50		70	100
		sum	kr	14 000 000	kr	19 600 000	kr 28 000 000
B98	MVA	25 %	kr	66 275 000	kr	69 700 000	kr 79 900 000
	<b>SUM POST B</b>		kr	331 375 000	kr	348 500 000	kr 399 500 000
<b>C Bru</b>							
C1	Bru over Skarelva	enh.pris		25 000		30 000	35 000
			m2	400		400	400
		sum		10 000 000		12 000 000	14 000 000
C98	MVA	25 %		2 500 000		3 000 000	3 500 000
	<b>SUM POST C</b>		kr	12 500 000	kr	15 000 000	kr 17 500 000
	<b>Entreprisekostnad</b>		kr	398 100 000	kr	428 500 000	kr 494 100 000
<b>P Byggherrekostnader</b>							
P1	Byggherrekostnader+prosjektering	% påslag		10		12	14
	<b>SUM POST P</b>		kr	4 000 000	kr	5 100 000	kr 6 900 000
<b>Q Grunnerverv</b>							
Q1	Kostnadselement av grunnerverv	Faktor		1,01		1,01	1,02
	<b>Sum POST Q</b>		kr	400 000	kr	430 000	kr 500 000
<b>SUM</b>	<b>Byggekostnad</b>		kr	402 500 000	kr	434 000 000	kr 501 500 000
<b>Usikkerhetsfaktor beregnet fra sannsynlig byggekostnad</b>							
<b>U Usikkerhetsfaktorer</b>							
U1	Beslutningsprosess	Faktor		0,9		1	1,03
U2	Teknologisk utv.	Faktor		1		1	1
U3	Grunnforhold	Faktor		1		1	1,03
U4	Geometri - standardvalg og tiltak	Faktor		0,98		1	1
U5	Naboforhold	Faktor		1		1	1,005
U6	Ytre miljø	Faktor		1		1	1,03
U7	Marked	Faktor		0,98		1	1,03
U8	Drift og vedlikehold	Faktor		1		1	1
U9	Uspesifisert i forhold til detaljeringsgrad	Faktor		1		1	1,03
	<b>TOTALSUM FORVENTET KOSTNAD.</b>		kr	375 000 000	kr	434 000 000	kr 506 000 000

## 5. KOMMENTAR

### 5.1 Kostnader

Kostnader knyttet til prosjektet vil være avhengig av hvor lang tunnelen blir da denne har høyest kostnad per meter.

Det er gjort i overordnet vurdering at kryssing av Skarelva kun er aktuelt ved en veiløsning som ender lengere nord på Lauksletta. Brua er tenkt bygd som en enkel platebru.

### 5.2 Kartlegging

Det er ikke foretatt utsjekk av kulturminner, naturmiljø, rasfare eller geotekniske forhold. Dette vil være faktorer som kan avgjøre endelig plassering av veglinje.

## 6. VEDLEGG

1. Bilde 1 Grunnfjorddalen oversiktsbilde.jpg
2. Bilde 2 Grunnfjorddalen påhugg.jpg
3. Bilde 3 Skardalen oversiktsbilde.jpg
4. Bilde 4 Skardalen påhugg.jpg
5. Bilde 5 Veilinje til fergeleie.jpg
6. Bilde 6 Alternativ veilinje.jpg





























## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
14/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Planutkast – sentrums-/ områdeplan for Skjervøy sentrum

Henvising til lovverk:

Plan og bygningsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

Høringsforslaget til områdeplan for Skjervøy sentrum godkjennes og legges til offentlig høring i 6 uker, jfr. PBL § 12-10.

### Saksopplysninger

Arbeidet med områdeplanen for Skjervøy sentrum er i slutfasen. I hht. PBL kap. 12 skal planforslag til reguleringsplaner legges ut til offentlig ettersyn med minimum 6 ukers høringsfrist.

Sweco Norge AS har oppdraget med prosessledelse og faglig bistand for å få på plass områdeplan for Skjervøy sentrum.

Arbeidsprosessen har hatt bred medvirkning gjennom flere workshops og andre møtepunkter. Prosessen med kommuneplanens samfunnsdel har også bidratt til innspill til områdeplanen for Skjervøy sentrum.

Forslaget som nå foreligger baserer seg på grunnlaget i planprogrammet.

Områdeplanen skal avklare arealformålene i Skjervøy sentrum for sjørettet og ikke-sjørettet næringsvirksomhet, bruk av sjøarealet innenfor moloene, boliger, trafikale løsninger, parker, lekeområder og trivsel. Planen vil danne ramme for et fremtidsrettet sentrum som vil bidra til økt trivsel, verdiskapning og kvalitet blant innbyggere, næringslivet og besøkende. Hensikten med en god områdeplan er å skape et velfungerende og attraktivt Skjervøy sentrum som vil være samlingspunkt for innbyggere i kommunen og regionen, samt næringslivet. Et velfungerende

sted kjennetegnes av tilbud til ulike aktører og er oppskrift på suksess for god samfunnsutvikling, vekst og bærekraftig samfunn.

Hovedfokus i områdeplanen for sentrum vil være:

- Boliger i sentrum
  - o Fortettingsstrategi i arealplan
  - o Herunder vurdere bruksendringer av eksisterende bygninger i Værret og Havnegata
- Ytterligere vekst for næringsliv og industri
- Sentrumsfunksjoner
- Behovet for parkering for industri, besøkende og innbyggere
- Industrien har bl.a. behov for oppstillingsplass for trailere
- Forskjønning av sentrum for å øke trivselen
  - o Herunder hvor bør det etableres grøntområder o.l.
  - o Møteplasser
- Trafikksikkerhet
  - o Blant annet flytte tungtrafikken som går gjennom Værret (Strandveien) til Havnegata
  - o Utbedring av krysset (inkl. fortau) fra Strandveien inn til helsesenteret
- Ivaretagelse av Molo til molo-prosjektet
  - o Utvikling av «sjøfronten»
  - o Snøopplagshåndtering i sentrum
  - o Herunder få til et godkjent deponi for snø
- Annet

Bakgrunnen for områdeplanen i Skjervøy sentrum baserer seg på arealknapphet og ulike interesser for samme areal i sentrumsområdet.

I løpet av prosessen har det vist seg at det for enkelte områder er ulike interesser for det samme arealet. Det har ikke vært mulig å imøtekomme alle ønsker og innspill som er kommet fram i prosessen. Samtidig har det vært av avgjørende betydning at forslaget som nå legges fram har en realisme i seg i forhold til de økonomiske konsekvensene av tiltakene som foreslås. Rådmannen mener at områdeplanen som nå legges fram vil være til det beste for utviklingen av Skjervøy sentrum de neste 10 årene. Det forventes likevel at det i løpet av høringsperioden vil komme innspill med motstridende interesser for samme areal.

Kartgrunnlaget har tegnbeskrivelser som kommer godt fram i den digitale versjonen. I utskriftsformat vil disse være vanskelig å se. Ved behov vil kartet derfor bli skrevet ut i stort format og gjøres tilgjengelig.

## **Vurdering**

Det anbefales at planutkastet nå godkjennes, slik at planen kan legges ut på høring i 6 uker og deretter tas til politisk behandling for endelig vedtak.





## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
15/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Utvikling av nye lokaler på den videregående skolen på Skjervøy til kontor- og møteromsfasiliteter

#### Vedlegg

- 1 Kort oppsummert - utvikle lokale NTVGS
- 2 Intensjonsavtale NTVGS leie lokale

#### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

1. Kommunestyret er positive til at utbyggingen til nye kontor- og møteromsfasiliteter ved den videregående skolen på Skjervøy igangsettes og at utbyggingen skjer i regi av Troms og Finnmark fylkeskommune.
2. Kommunestyret er positive til å være hovedleietaker til arealet og vil inngå leieavtaler med andre aktører. Det er ei forutsetning av leiekostnader for hele arealet dekkes av eksterne leietakere.
3. Leieavtalen skal godkjennes av kommunestyret.

#### Saksopplysninger

Skjervøy er den dominerende sjømatkommunen i Nord-Troms og den største havbrukskommunen i Nord-Norge målt i slaktet volum. Det er betydelig verdiskapning som skjer i kommunen og næringslivet har derfor etterspurt både dropinkontor, møterom og faste kontorfasiliteter for bedre samhandling og næringsutvikling. Det er gjennomført et forprosjekt som har sett på løsninger for et areal i 2.etg. på Nord-Troms videregående skole, skolested Skjervøy. Lokalet er tidligere blitt brukt som uteareal for elever og røykebalkong, og er i 2017 kledd igjen med uisolerte vegger og vindu. Forprosjektet danner grunnlaget for det videre

arbeidet. Det er finansiert med midler fra det kommunale næringsfondet, Blått kompetansesenter Nord, sjømatnæringa og egeninnsats fra Halti næringshage.

Hvorfor kontorfellesskap:

- Ved å sitte nært andre bedrifter kan man raskere få til samarbeid, utvikle ideer, samles om utfordringer og løsninger og knytte bedre bånd til aktører i næringen.
- Ved å samlokalisere flere mindre aktører får man en uformell sosial møteplass som bidrar til trivsel.
- Man får en god møteplass som lokale aktører kan bruke til kundemøter, bedriftsmøter, jobbing m.m. svært sentralt på Skjervøy.

Per dagsdato er det 3 bedrifter som ønsker å flytte inn dersom lokalet utvides; fagskolen, Blått kompetansesenter Nord og Halti næringshage. I tillegg har aktører ytret ønske om å bruke dropinkontor og møterom.

Troms og Finnmark fylkeskommune er eier av bygget og må stå for ombyggingen. For at utbyggingen skal gjennomføres kreves det at det er finansiering for det låneopptaket som må gjøres av fylkeskommunen for ombyggingen og at det er leietakere på plass. Skjervøy kommune har erfaring fra lignende prosess i forhold til Newton-rommet og anser at løsningen er at kommunen leier arealet hos fylkeskommunen. Kommunen leier ut lokalene til andre aktører etter avtale.

## **Vurdering**

Det er betydelig verdiskapning som skjer i kommunen og næringslivet har derfor etterspurt både dropinkontor, møterom og faste kontorfasiliteter for bedre samhandling og næringsutvikling. Etablering av slikt kontorfellesskap på den videregående skolen rettet mot sjømatnæringa bidrar til å skape en samhandlings- og utviklingsarena som igjen er viktig for næringsutvikling og videre verdiskapning. Rådmannen anbefaler at det jobbes videre med satsingen.



# UTNYTTE UBRUKT LOKALE

## NORD-TROMS VGS SKJERVØY

### Bakgrunn:

Et areal i 2. etasje på Nord-Troms VGS Skjervøy står i dag tomt. Lokalet har tidligere blitt brukt som uteareal for elever og røykebalkong og ble i 2017 kledd igjen med uisolerte vegger og vindu.

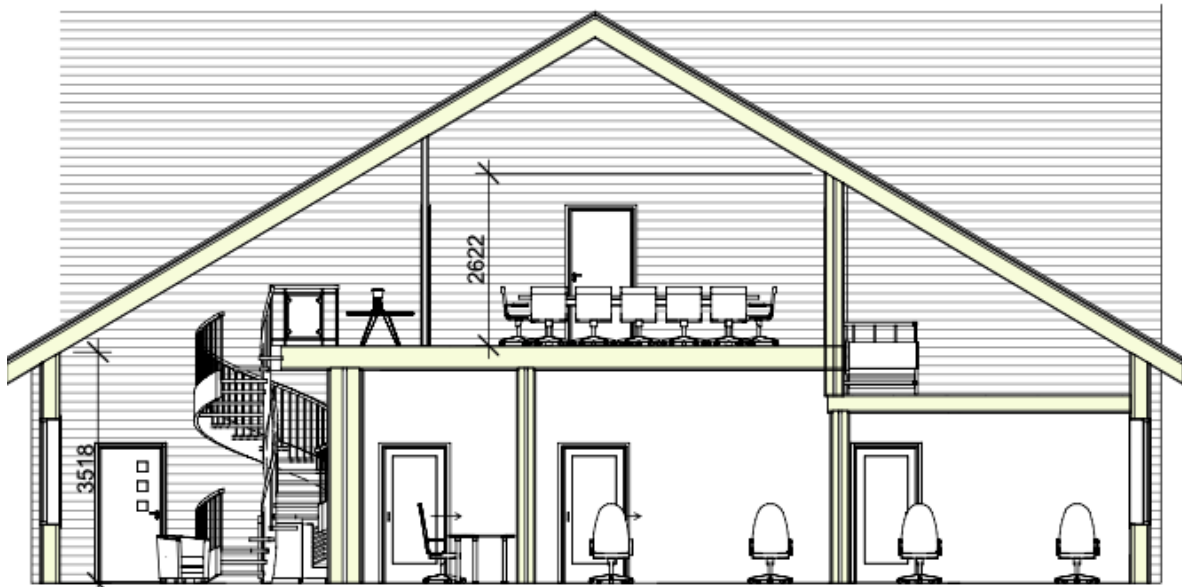
### Behov:

Skjervøy er den dominerende sjømatkommunen i Nord-Troms og den største havbrukskommunen i Nord-Norge målt i slaktet volum. Det er betydelig verdiskaping som skjer i kommune og næringslivet har derfor etterspurt både dropinkontor, møterom og faste kontorfasiliteter for bedre samhandling og næringsutvikling. Per dags dato vet vi om 3 bedrifter som ønsker å flytte inn dersom lokalet utvikles. Disse er: fagskolen, Blått Kompetansesenter Nord og Halti Næringshage. I tillegg har en rekke aktører ytret ønske om å bruke dropinkontor og møterom.

### Løsning:

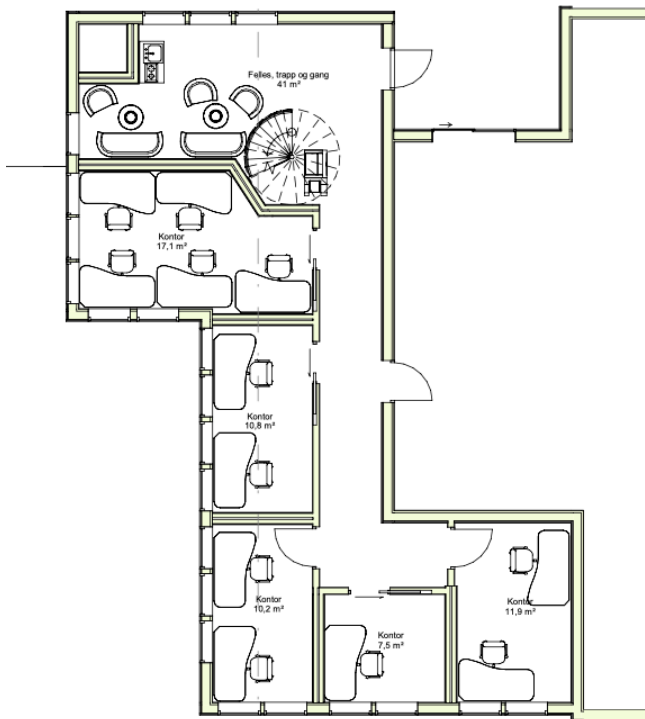
Ar-Ing har gjort grunnleggende kartlegging:

Grunnflater i balkongen er ca 107 m<sup>2</sup>. Deler av arealet har en så stor høyde at det kan etableres rom i to etasjer ved bygging av mesanin. Lokalet i VGS-bygget kan dermed utnyttes som et kontorfellesskap som feks består av 5 dropinkontor, 4 faste kontorplasser og fellesareal i 1. etg og at man i 2. etg har et møterom. Total utbyggingskostnad er beregnet til å bli 3 250 000,- (+/- 20%).

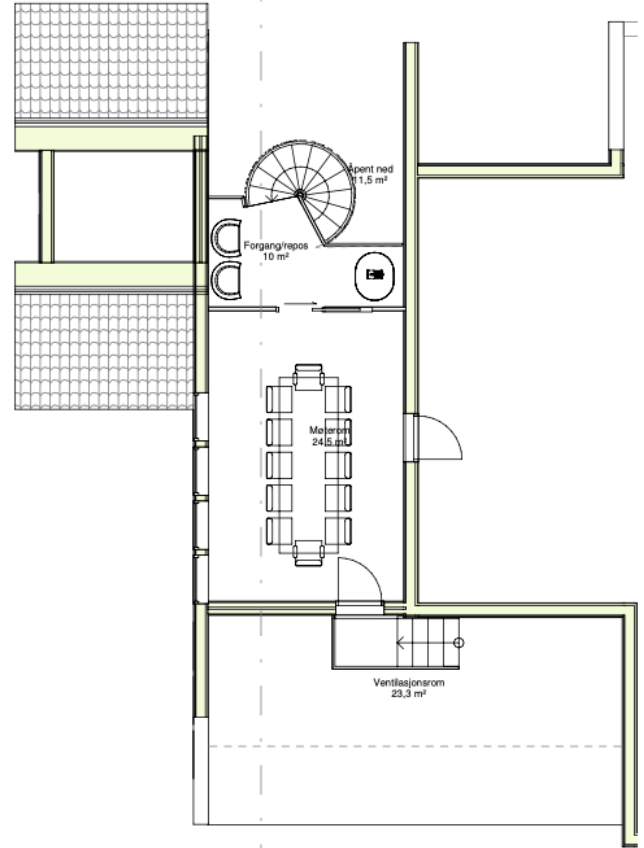




2. etg



1. etg



### Hvorfor kontorfellesskap:

- Kontorfellesskap som samhandlings og utviklingsarena:  
Ved å sitte nært andre bedrifter kan man raskere få til samarbeid, utvikle ideer, samles om utfordringer og løsninger og knytte bedre bånd til aktører i næringen.
- Ved å samlokalisere flere mindre aktører får man en uformell sosial møteplass som bidrar til trivsel.
- Man får en god møteplass som lokale aktører kan bruke til kundemøter, bedriftsmøter, jobbing m.m. svært sentralt på Skjervøy. Dette er viktig for næringsutvikling og videre verdiskaping.



## INTENSJONSAVTALE – LEIE KONTOR I KONTORFELLESSKAP SKJERVØY

Selskap: \_\_\_\_\_

Adresse: \_\_\_\_\_

Kontaktperson: \_\_\_\_\_

E-post: \_\_\_\_\_

Jeg signerer denne avtalen med intensjon om at overnevnte selskap ønsker å inngå i kontorfellesskap på Nord-Troms VGS. Overnevnte selskap vil få eget kontor, tilgang til møterom og fellesareal i kontorfellesskapet.

### Om nytt lokale på Nord-Troms VGS

Et ubrukt lokale står per dags dato tomt på Nord-Troms VGS avd Skjervøy. Lokalet har potensiale til å bli en samlingsplass/kontorfellesskap for blå næring og næringsutvikling på Skjervøy.

Ar-Ing har sett på muligheter for utnyttelse av lokalet og anbefaler å ha ca 5 dropinkontor, 4 faste kontorplasser, et møterom i 2. etg og felles inngangsparti/fellesareal. Toalett vil være tilgjengelig på Nord-Troms VGS. Intensjonen er at en aktør vil ha ansvaret for å drifte utleie av lokalene, noe som vil avklares på et senere tidspunkt.

### Foreløpig budsjett - husleie

Kostnader:

- Utbygging av lokalet er forventet å koste ca 3 250 000,- og vil finansieres med lån. Dvs en gjennomsnittlig årlig kostnad på ca 212 053,-
- Drift per kvm årlig: 300,-
- Internett årlig per enhet: 1692,-
- IKT løsning årlig per enhet: 2652,-
- Strøm årlig, ca: 30 000,-

Alle tall er beregninger – endelige tall vil avklares i neste fase.



Forventet kostnad knyttet til utleie dropinkontor er ca : 1 805,- per mnd.

Forventet kostnad knyttet til faste kontorplasser er beregnet til ca: 501,- per kvm per mnd. Det vil for eksempel si at et kontor på 10,2 kvm vil koste 5 114,- per mnd.

#### Forbehold

- Beregninger er med forbehold om anbud og endelig prosjektering og avtaleverk inn mot fylkeskommunen.
- Hver enkelt aktør får utforme sin kontorplass og står dermed for kostnader knyttet til leasing eller kjøp av møblement.

Jeg er innforstått med at utbygging av lokalet er med forbehold om endelig prosjektering og kostnadsbilde samt finansiering.

Avtalen signeres i henhold til overnevnte punkter:

---

Dato og signatur



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
16/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Suppleringsvalg - medlemmer til råd og utvalg

Henvisning til lovverk:

#### Rådmannens innstilling

1. Kommunestyret tar stilling til valgutvalgets innstilling.
2. Forslag til meddommere og skjønnsmenn legges ut på offentlig høring i 2 uker. Endelig vedtak gjøres av kommunestyret i mai.

#### Saksopplysninger

Det ble i det konstituerende kommunestyremøtet den 16. oktober vedtatt et valgutvalg, som skulle utarbeide forslag til sammensetning av diverse utvalg i Skjervøy kommune. På bakgrunn av valgutvalgets innstilling, vedtok kommunestyret i desember sammensetning i en rekke råd og utvalget. Det ble i møtet informert om at det for noen verv kan ta tid før det kan legges fram forslag til representasjon. Dette gjelder:

Meddommere til Nord-Troms tingrett

Meddommere til Hålogaland Lagmannsrett

Meddommere til Jordskifteretten

Forslag til fylket på Skjønnsmenn (dette har vi ikke fått noe info om enda)

Miljøgruppa

TV-aksjons komité

Funksjonshemmedes råd

Forslag på representant til styret i Nord-Troms Museum

Lista er ikke uttømmende.

#### Vurdering

Utvalget legger fram forslag direkte i møte.



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
17/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Sammenslåing av forliksrådene i Nord-Troms

Henvising til lovverk:

Forskrift om forliksråd: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2005-12-16-1521>

Vedlegg

1 Sammenslåing av forliksråd

### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

Kommunestyret støtter seg til anbefalinga fra Nord-Troms lensmannsdistrikt om sammenslåing av forliksrådene i Nord-Troms. Kommunestyrets primære ønske er sammenslåing til ett forliksråd i hele regionen, sekundært ei todeling der Kvænangen, Nordreisa og Skjervøy utgjør ett forliksråd.

### Saksopplysninger

Nord-Troms Lensmannsdistrikt (NTLD) har forelagt Nord-Troms Regionråd og Rådmannsutvalget utfordringer knytta til ordninga med forliksråd i de enkelte kommunene i Nord-Troms, og det ble derfor bedt om ei faktabasert utredning fra NTLD, som kunne være grunnlag for politisk beslutning i kommunene. Utredninga er lagt ved saken.

NTLD har sekretariatsfunksjon i forliksrådene, mens kommunene har ansvar for å få frivillige til å påta seg verv som leder og medlemmer. I sak 66/19 ble følgende valgt inn i Skjervøy forliksråd: Line Ivara Nilsen Eliassen (leder), Karl Martin Pedersen og Norvald Karlsen med vara Solveig Fagerheim og Rita Mathiesen. Det mangler ett varamedlem som skal velges våren 2020. i tillegg til medlemmer av forliksråd skal kommunestyret også oppnevne møtefullmektige, som kan møte på vegne av en part i en forlikssak. Disse er valgt som møtefullmektige (sak 66/19): Einar Lauritzen, Vidar Langeland og Kathrine Kaasbøll Hanssen.



NTLD argumenterer for sammenslåing av forliksrådene ved å påpeke et lavt antall saker, som ikke gir tilstrekkelig erfaring og kompetanse. Det tilbys et to-dagers kurs til medlemmer av forliksråd, men erfaring viser at mange ikke deltar. Politidirektoratet har satt som mål at saker til forliksrådet skal behandles innen 90 dager fra mottak. Med få saker vil det på grunn av tidskravet måtte kjøres flere møter, men med få saker for hver gang.

NTLD ser at avstand kan være ei ulempe ved å slå sammen forliksråd, da ordninga med forliksråd er ment å gi parter meklings på en enkel måte, jf tvisteloven §6-1. Det åpnes for at møtested ikke er ett fast sted, men at møtene kan avholdes på ulike steder i regionen, fortrinnsvis i politiets eller kommunens lokaler. Digitale møter er også et alternativ som vurderes.

**Valg:** Når alle kommuner har behandla saken om sammenslåing av forliksråd, må det tas stilling til valg av representanter til forliksrådet. NTLD påpeker at valg bør gjelde for 4 år for å få kontinuitet, og at et slikt verv krever tilstedeværelse, motivasjon og evne. På grunn av habilitet vil det være gunstig med geografisk spredning i representasjonen.

### **Vurdering**

Rådmannen støtter seg til anbefalinga fra NTLD om at forliksrådsfunksjonen blir felles for flere kommuner.



## Nord-Troms Regionråd DA

Hovedveien 2  
9151 Storslett

TROMS POLITIDISTRIKT

Deres referanse:  
Protokoll RR 24.03.20

Vår referanse:  
RWI005

Sted, Dato  
Storslett, 06.04.20

## SAMMENSLÅING AV FORLIKSRÅDENE I NORD-TROMS

Det vises til oppdrag der Nord-Troms regionråd har bedt Politiet om å utarbeide en faktabasert utredning med fordeler og ulemper med de ulike modellene, jf. deres protokoll fra regionrådsmøte 24.03.20.

### Bakgrunn:

Nord-Troms lensmannsdistrikt (NTLD) har sekretariatsfunksjon for seks forliksråd, ett i hver kommune i Nord-Troms. Hver kommune har ansvar for å få frivillige til å påta seg viktige verv som leder, medlem og vara til respektive forliksråd. Det vil si at kommunene må velge 6 representanter til Forliksrådet hvert fjerde år. Det er til sammen 36 mennesker spredt om i distriktet. På grunn av frafall (flytting, endret livs-/arbeidssituasjon og lignende) i løpet av perioden kan kommunene være nødt til å velge nye representanter også underveis.

I tillegg oppnevner kommunene faste møtefullmektiger som kan møte på vegne av en part i en forliksråds sak. Møtefullmektiger blir typisk brukt av større selskaper som har tilhold andre steder i landet.

Arbeidsmengden i de ulike forliksrådene fremstår slik for 2019:

<b>Forliksråd:</b>	<b>Antall saker totalt:</b>	<b>Fraværdommer:</b>	<b>Behandling i forliksrådet:</b>
<b>Nordreisa</b>	<b>123</b>	<b>109</b>	<b>14</b>
<b>Skjervøy</b>	<b>73</b>	<b>67</b>	<b>6</b>
<b>Lyngen</b>	<b>47</b>	<b>37</b>	<b>10</b>
<b>Storfjord</b>	<b>33</b>	<b>24</b>	<b>9</b>
<b>Kåfjord</b>	<b>20</b>	<b>13</b>	<b>7</b>
<b>Kvænanen</b>	<b>10</b>	<b>9</b>	<b>1</b>

Som det fremgår av denne oversikten, er det kun et fåtall av sakene som ender opp med behandling i forliksrådet. Fraværdommene blir behandlet av forliksrådssekretæren og signeres av forliksrådslederen, men blir aldri drøftet i forliksrådet.

TROMS POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 6132, 9291 Tromsø  
E-post: post.troms@politiet.no

Tlf.: 77796000  
Faks: 77796001

Org. nr.: 974769425  
www.politi.no

Ingen av forliksrådene anses å ha tilstrekkelig antall saker til at man får bygget opp kompetansen nevneverdig. Flere av forliksrådene har dyktige medlemmer som gjør en god innsats, enkelte har også hatt vervet i flere omganger og på den måten opparbeidet seg erfaring. Sakstilfanget er imidlertid avgjørende for at medlemmene skal kunne utvikle seg og bli gode i faget.

Det tilbys et to dagers kurs for forliksrådsmedlemmene en gang hvert år, der kursavgift, reiseutgifter, kost og losji dekkes. NTLD har oppfordret samtlige forliksråd til å melde seg på opplæringen, men ser at langt fra alle deltar. Enkelte forliksrådsmedlemmer har hevdet at det er uaktuelt å delta så lenge tapt arbeidsfortjeneste ikke dekkes. Problemstillingen har vært behandlet politisk tidligere, og den klare beskjeden fra Politidirektoratet (POD) er at det foreløpig ikke vil komme endringer her.

POD har satt som mål at forliksrådssakene behandles innen 90 dager fra mottak. For å unngå unødvendig mye administrasjon rundt behandling av forliksrådssaker, er det et ønske at man samler opp flere saker til møtene som berammes, slik at medlemmene ikke må møte så ofte. Sett hen til det antall saker som er behandlet i møte i 2019, er det klart at om man skal behandle sakene innen 90 dager, vil forliksrådet ikke kunne behandle mange saker i samme møte. Sakstilflyten er jevn gjennom hele året, men det er likevel ikke mulig å forutsi når de ulike sakene kommer.

#### Forslag:

På bakgrunn av det lave antall saker som behandles av hvert forliksråd, har NTLD ønsket å foreslå en sammenslåing av forliksrådene. To alternative modeller er trukket frem: Enten at alle seks forliksråd slås sammen til ett, eller at de tre nordligste kommunene går sammen (Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy) og de tre sørligste kommunene går sammen (Kåfjord, Storfjord og Lyngen).

- Ett forliksråd:

Forliksrådet vil behandle cirka 50 saker i møte hvert år. Man vil kunne behandle 5 saker på hvert møte dersom man har møte hver måned og trekker fra ferieperioder, alternativt 10 saker på hvert møte dersom man har møte annenhver måned. Med ett forliksråd må man påregne noe lengre reisevei for partene. Kommunene skal i samråd kun oppnevne 6 representanter inkludert varamedlemmer. Møtefullmektiger kommer i tillegg. Representantene kan velges blant alle innbyggerne i hele Nord-Troms; sannsynligheten er derfor stor for at man får tak i gode kandidater som er motivert for vervet. Man vil også i større grad unngå inhabilitet ved at man har valgt representanter fra hele distriktet.

- To forliksråd:

Basert på 2019-tallene vil det nordligste forliksrådet behandle cirka 20 saker hvert år, mens det sørligste forliksrådet vil behandle cirka 25. Man må påregne noe lengre reisevei enn med dagens ordning, men likevel kortere enn om man opererer med ett forliksråd. Kommunene må i samråd velge 12 representanter, i tillegg til møtefullmektiger. Også med denne løsningen vil utvalget av potensielle representanter være større enn med dagens ordning, og man vil også her i større grad unngå inhabilitet.

- Felles for begge forslagene:

Siden partene normalt skal møte opp i forliksrådet når saken deres er berammet, jf. tvisteloven § 6-6, er nærhet til innbyggerne en viktig faktor. Behandling i forliksrådet skal legge til rette for at partene ved mekling eller dom får løst saken "enkelt, hurtig og billig", jf.

tvisteloven § 6-1. En lengre reisevei vil for enkelte både vanskeliggjøre og fordyre behandlingen av en sak i forliksrådet.

NTLD er av den oppfatning at økt kompetanse i forliksrådet likevel veier tyngre enn hensynet til kort reisevei. Dette fordi enkeltmennesker normalt ikke benytter seg av forliksrådet "i det daglige". Å ha en sak i forliksrådet er noe som heldigvis skjer sjeldent, og når det først skjer skal man være trygg på at forliksrådet håndterer saken riktig, både faktisk og rettslig. Økt kompetanse i forliksrådet vil sikre det.

- Valg av møtested:

Forliksrådet kan i samråd med forliksrådssekretæren vurdere hvor forliksrådet skal avholde møtet. Det kan for eksempel opprettes to-tre ulike møteplasser på strategiske plasser i regionen der møtene kan avholdes. Møtested kan vurderes fra møte til møte, rullere fast eller velges på annet vis. Uansett foreslår vi at man benytter seg av møtested enten i politiets lokaler eller i kommunale lokaler, slik at man unngår store leiekostnader.

Forliksrådsmedlemmene vil få dekket eventuelle reiseutgifter. Vi er kjent med at andre forliksråd i landet i langt større grad benytter seg av videomøter, slik at man sjelden trenger å tenke på avstander og geografi når møter berammes. En slik ordning er foreløpig ikke på plass i NTLD, men vi undersøker saken videre og vil implementere forenklende skritt der det er mulig.

- Valg av representanter:

Hvordan valget av representanter gjennomføres, er selvfølgelig opp til kommunene/regionrådet å vurdere. NTLD ønsker imidlertid å presisere at representantene som velges må være klar over at dette er et viktig verv der man anmodes om å delta i opplæring. Vervet er ikke egnet for personer som er mye på reise og sjelden har tid til å delta i møter. Vi ønsker så langt det er mulig å unngå utskiftninger i fireårsperioden. Motivasjon og evne er derfor etter vår mening viktigere enn geografi. Det er ingenting i veien for at hovedtyngden av medlemmene er fra samme kommune. På grunn av habilitet kan det være hensiktsmessig med noe geografisk spredning, men den trenger ikke være jevn. Dette antar vi uansett vil utjevnes over tid. Videre er det et krav om at representantene har egen PC som de kan bruke ved behov før, under og etter møter, og at de har tilstrekkelige kunnskaper til å bruke nødvendige programmer og nettsider.

NTLDs anbefaling:

NTLD har kommet frem til at ett forliksråd for hele regionen er det mest ønskelige. Medlemmenes kompetanse og motivasjon veier tungt, og vi mener et størst mulig sakstilfang vil sikre det.

NTLD har tro på at Regionrådet i alle tilfeller finner en løsning som gjør forliksrådsarbeidet bedre rustet til å håndtere fremtidens saker, og ser frem til videre samarbeid med forliksrådene om det viktige arbeidet som nedlegges der.

Med vennlig hilsen

**Ragnhild With**

*Seksjonsleder sivile oppgaver*  
Nord-Troms lensmannsdistrikt



Arkivsaknr: 2020/305 -1  
Arkiv: 005  
Saksbehandler: Cissel Samuelsen  
Dato: 30.04.2020

## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
18/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Flagging ved Pride-arrangement

Henvising til lovverk:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1933-06-29-2>

Vedlegg

- 1 Pride-flagg i Nord-Troms 6.juni 2020 (3)

### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

1. Skjervøy kommune støtter et regionalt Pride-arrangement for å synliggjøre viktige samfunnsverdier som inkludering og mangfold, raushet, åpenhet og respekt.
2. Skjervøy kommune flagger ikke med Pride-flagg ved rådhuset på Pride-dagen 6.juni 2020, da dette vil være i strid med regelverket. Det regionale arrangementet kan ikke ansees være på kommunal grunn eller at kommunen er medarrangør.

### Saksopplysninger

Nord-Troms Pride arrangeres for første gang 6. juni 2020 i Nordreisa. Arrangementet setter fokus på mangfold, inkludering og toleranse, og skal bli et årlig arrangement. Årets arrangement vil på grunn av Korona-situasjonen måtte tilpasses gjeldende smittevernregler.

Nord-Troms Pride jobber for å fremme kjærlighet i alle former og farger og ønsker et åpent samfunn med plass til alle - uavhengig av rase, kjønn eller seksuell legning. Nord-Troms ungdomsråd (RUST) støtter arrangementet og har i møte 26.11.2019 gjort vedtak om å delta og holde appeller. I møte 13.1.2020 ble det vedtatt å fremme felles saksfremlegg om flagging ved rådhusene under arrangementet (se vedlegg).

RUST mener at det er svært viktig å delta på arrangementet for å vise at Nord-Troms er en åpen og inkluderende region. Det er knyttet mange tabu rundt temaet seksuell legning, og i følge RUST kan dette bidra til at unge velger å flytte fra Nord-Troms. «RUST vil at fremtidens Nord-Troms skal være positiv, inkluderende og åpen – for alle, uansett hvem du er og hvem du elsker!» RUST mener det er viktig at kommunene viser et aktivt og tydelig standpunkt i saken. Det regionale ungdomsrådet oppfordrer derfor alle kommunene i Nord-Troms til å heise Pride-flagget 6. juni 2020.

Ordlyden i lov om flagging på kommunens offentlige bygninger er slik:

*§ 1. På eller fra kommunenes offentlige bygninger, eiendommer og kommunale institusjoner må kun brukes flagg som nevnt i [lov 10. desember 1898 nr. 1](#) om Norges Flag § 1 (uten splitt og tunge), det samiske flagget eller kommune- eller fylkesflagg. Som offentlige bygninger og kommunale institusjoner regnes bygninger med tilhørende grunn som kommunen råder over som eier, leier eller lignende og som hovedsakelig brukes i forbindelse med kommunens offentlige oppgaver eller av kommunale institusjoner. Forbudet i første punktum gjelder ikke når bygninger med tilhørende grunn som nevnt i annet punktum brukes i forbindelse med idretts-, kultur- og lignende arrangement med allmenn interesse. Det samme gjelder frittstående kommunale flaggstenger på torg, bruer, plasser eller lignende som ikke framstår som en integrert del av et kommunalt bygningskompleks eller et bygningskompleks som for den vesentligste del benyttes av kommunale institusjoner.*

*Dog kan Kongen utferdige bestemmelser om adgang til i særlige tilfeller å benytte et fremmed lands flagg ved siden av det norske.*

*Overtredelse av denne lov straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.*

Mange kommunestyre har drøfta hvorvidt flagging med Pride-flagg er brudd på lovverket. Rådmannen har ikke forelagt saken for jurist, men støtter seg på informasjon fra liknende tilfeller. Det essensielle her er om unntaksbestemmelsen som åpner for andre flagg ved idretts-, kultur- og lignende arrangement med allmenn interesse, også gjelder når arrangementet ikke finner sted i egen kommune. Et annet moment er hvorvidt kommunen kan ansees være medarrangør. Det regionale ungdomsrådet skal delta i arrangementet, og i det vedlagte saksframlegget er RUST tydelig på at de støtter arrangementet, men det går ikke fram av saksframlegget at de er medarrangør.

Ut i fra formelle kriterier er det vanskelig å argumentere for at flagging med Prides regnbueflagg ved rådhuset på Skjervøy er innenfor lovverket. Det betyr likevel ikke at verdiene som ligger bak ei slik symbolhandling, ikke støttes, og det er prisverdig at RUST viser ei aktiv og positiv holdning til arrangementet.

## **Vurdering**

Det har vært en vanskelig avveining hvorvidt den kommunale tilknytninga til arrangementet har vært sterk nok til å anbefale flagging med Pride-flagget 6. juni (og arrangementer i årene framover). Om arrangementet hadde funnet sted i Skjervøy eller medarrangøransvaret vært tydelig kommunalt, ville anbefalinga vært positiv. Den svake tilknytninga har vært avgjørende for rådmannens negative innstilling til flagging.

Det er likevel viktig at kommunestyret aktivt tar stilling til Pride-arrangementets grunnverdier. Disse er for øvrig også nedfelt i Skjervøy kommunes samfunnsplan.

## PRIDE-FLAGG I NORD-TROMS 6. JUNI 2020

Nord-Troms Pride arrangeres for første gang 6. juni 2020 i Nordreisa. Arrangementet setter fokus på mangfold, inkludering og toleranse, og skal bli et årlig arrangement. Nord-Troms Pride jobber for å fremme kjærlighet i alle former og farger. Et åpent samfunn med plass til alle, uavhengig av rase, kjønn eller seksuell legning. Nord-Troms Pride vil at alle kommuner i Nord-Troms skal være gode å bo i, uansett hvem du er og hvem du elsker (Ref.: Nord-Troms Pride på Facebook)

Nord-Troms ungdomsråd støtter arrangementet og har i møte 26.11.2019 gjort vedtak om å delta og holde appeller. I møte 13.1.2020 ble det vedtatt å fremme felles saksfremlegg om flagging ved rådhusene under arrangementet.

Ungdomsrådet mener at det er svært viktig å delta på arrangementet for å vise at at Nord-Troms er en åpen og inkluderende region. Det er knyttet mange tabu rundt temaet seksuell legning som bidrar til at unge velger å flytte fra Nord-Troms. Ungdomsrådet vil at fremtidens Nord-Troms skal være positiv, inkluderende og åpen – for alle, uansett hvem du er og hvem du elsker! Ungdomsrådet mener det er viktig at kommunene viser et aktivt og tydelig standpunkt i saken. Kommunene i Nord-Troms er for alle – uansett hvem du er og hvem du elsker. Ungdomsrådet oppfordrer alle kommunene i Nord-Troms til å heise Pride-flagget 6. juni 2020.

### **Lov om flagging på kommunens offentlige bygninger**

§ 1. På eller fra kommunenes offentlige bygninger, eiendommer og kommunale institusjoner må kun brukes flagg som nevnt i lov 10. desember 1898 nr. 1 om Norges Flag § 1 (uten splitt og tunge), det samiske flagget eller kommune- eller fylkesflagg. Som offentlige bygninger og kommunale institusjoner regnes bygninger med tilhørende grunn som kommunen råder over som eier, leier eller lignende og som hovedsakelig brukes i forbindelse med kommunens offentlige oppgaver eller av kommunale institusjoner. Forbudet i første punktum gjelder ikke når bygninger med tilhørende grunn som nevnt i annet punktum brukes i forbindelse med idretts-, kultur- og lignende arrangement med allmenn interesse. Det samme gjelder frittstående kommunale flaggstenger på torg, bruer, plasser eller lignende som ikke framstår som en integrert del av et kommunalt bygningskompleks eller et bygningskompleks som for den vesentligste del benyttes av kommunale institusjoner.

Dog kan Kongen utferdige bestemmelser om adgang til i særlige tilfelle å benytte et fremmed lands flagg ved siden av det norske. Overtredelse av denne lov straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

0 Endret ved [lover 11 apr 2003 nr. 22](#), [21 mars 2014 nr. 8](#), [19 juni 2015 nr. 65](#) (ikr. 1 okt 2015), [15 des 2017 nr. 109](#) (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. tidligere del I).

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1933-06-29-2>



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
19/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Felles eierstrategi for Ymber

Henvising til lovverk:

Vedlegg

- 1 Felles eierstrategi for Ymber (1)

### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

Skjervøy kommune godkjenner vedlagte forslag til felles eierstrategi for Ymber. Det forutsettes at også Kåfjord, Kautokeino, Nordreisa, Kvænangen og Loppa gjør tilsvarende vedtak.

### Saksopplysninger

Forslaget til eierstrategi som nå forelegges Skjervøy kommunestyre er utarbeidet i fellesskap mellom eierne.

Eierstrategien beskriver formålet med selskapet, som går på at selskapet er en viktig samfunnsaktør forutsatt at selskapet driftes med tydelige lønnsomhetskrav. Forsyningssikkerhet er også et viktig formål.

Eierstrategien formulerer også klare forventninger fra eierne, blant annet når det gjelder tilstedeværelse i hele forsyningsområde, finansiell avkastning, vekst og utvikling.

Eierstrategien inneholder også forslag til prinsipp for utøvelse av eierskap.

### Vurdering

Det anbefales at kommunestyret vedtar felles strategi.



# Felles eierstrategi for Ymber

Dette dokumentet beskriver Kåfjord kommune, Skjervøy kommune, Kautokeino kommune, Nordreisa kommune, Troms Kraft AS, Kvænangen kommune og Loppa kommunes felles strategi for eierskapet i Ymber. Strategien er utarbeidet i fellesskap mellom eierne.

Målet med strategien er å synliggjøre eiernes formål med eierskapet i Ymber og hvilke forventninger eierne har til selskapet. Videre setter strategien noen retningslinjer for hvordan eierne skal utøve sitt eierskap i selskapet.

## 1. Formål med eierskapet i Ymber

Ymber forvalter store fellesskapsverdier og er et selskap med stor betydning for regionen. Derfor har eierne i Ymber et langsiktig perspektiv på sitt eierskap, samtidig som det viktigste på lang sikt er å sikre gode og effektive tjenester og god beredskap for innbyggerne i forsyningsområdet.

Eierne har klare forretningsmessige mål for eierskapet, med tydelige krav til lønnsomhet og stabil avkastning. Samtidig er eierne opptatt av at Ymber har en viktig rolle som samfunnsaktør i regionen gjennom å sikre forsyningsikkerhet, og gjennom å bidra til å utvikle infrastruktur i forsyningsområdet.

## 2. Eiernes overordnede forventninger til selskapet

- A. Ymber skal opprettholde nødvendig tilstedeværelse for å sikre et høyt nivå på forsyningsikkerhet og beredskap i hele forsyningsområdet.
- B. Ymber skal, innenfor rammene av en forretningsmessig drift, legge til rette for at ansatte skal kunne bo i hele forsyningsområdet.
- C. Eierne forventer at Ymber er synlige i hele forsyningsområdet.
- D. Ymber skal være en pådriver for utvikling og innovasjon i regionen på områder der Ymber har kompetanse. Dette gjelder blant annet elektrifisering.

## 3. Eiernes forventninger til finansiell avkastning

- A. Ymber skal ha lønnsomhet på nivå med sammenlignbare energikonsern innen alle sine forretningsområder.
- B. Det skal gjøres en ekstern verdivurdering av konsernet hvert 4. år, inkludert en relativ vurdering av Ymbers lønnsomhet. Verdivurderingen skal presenteres for eierne på det andre eiermøtet etter kommunevalg.
- C. Ymber skal levere et stabilt, forutsigbart årlig utbytte.

#### **4. Eiernes forventninger til vekst og utvikling**

- A. Ymber skal vurdere oppkjøp av kraftproduksjon der det er naturlig.
- B. Eierne er åpne for at Ymber deltar i strukturelle prosesser (fusjoner eller oppkjøp). Vesentlige initiativ skal avklares med eierne på et tidlig tidspunkt.

#### **5. Forventninger til utvikling i virksomhetsområder**

- A. Ymber skal se aktivt etter utvikling av nye forretningsmuligheter på områder der selskapet har kompetanse, og der Ymber kan være en bidragsyter i utvikling av regionen.
- B. Ymber skal ta en aktiv rolle i utbygging av infrastruktur på områder som relaterer seg til Ymbers virksomhet.

#### **6. Eierne er enige om at følgende prinsipper skal legges til grunn for utøvelsen av eierskap i Ymber:**

- A. Det skal nedsettes en valgkomite bestående av 3 representanter. Valgkomiteen velges av generalforsamlingen. Valgkomiteen innstiller på valg til styret.
  - a. I sitt arbeid for å finne styrekandidater skal valgkomiteen involvere samtlige eiere. Valgkomiteen står fritt til å foreslå de kandidatene de mener er best egnet til å sikre komplementær kompetanse til styret, uavhengig av kandidatens forbindelser til eierne. Valgkomiteen må sikre at forslaget til nytt styre er i tråd med kravene til kjønnsbalanse i aksjeselskap med kommunale eierinteresser, jf. kommuneloven § 21-1.
  - b. Valgkomiteen bør sikre at følgende kompetanse så langt som mulig er representert blant de kandidatene komiteen innstiller på:
    - i. Økonomisk kompetanse
    - ii. Erfaring fra energisektoren
    - iii. Forståelse for regionalpolitiske spørsmål
    - iv. Erfaring fra styrearbeid i aksjeselskap, gjerne med forretningsjuridisk kompetanse
    - v. Erfaring fra lederstillinger i privat eller offentlig sektor
- B. Det skal arrangeres to årlige eiermøter: ett i forbindelse med ordinær generalforsamling og ett på høsten.
  - a. Tema på vårmøtet skal blant annet være gjennomgang av fjorårets resultat, med fokus på alle konsernets virksomhetsområder.
  - b. Tema på høstmøtet skal blant annet være gjennomgang av langtidsprognoser, strategiplan og eventuelt dypdykk i utvalgte relevante utviklingstrekk i bransjen. Eierstrategien skal også behandles årlig på høstmøtet.
  - c. På det første eiermøtet etter kommunevalg skal styret legge til rette for at eierstrategien presenteres for eierne, og det skal legges opp til drøfting av innholdet i strategien og prinsippene for eierstyring og selskapsledelse.



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
20/20	Kommunestyret	12.05.2020

### Oppstart av plan for friluftslivets ferdselsårer

Henvising til lovverk:

Friluftsloven

### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør følgende vedtak:

1. Skjervøy kommune ønsker å ha en plan for friluftslivets ferdselsårer og den skal forankres gjennom kommunens planstrategi og i ny kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.
2. Det etableres en kommunal prosjektgruppe som utarbeider en prosjektplan som skal til politisk behandling.

### Saksopplysninger

Stiene, løypene og ledene vi følger på tur er avgjørende for vår utøvelse av friluftsliv, og det er klare sammenhenger mellom utforming av ferdselsårene og bruken av dem. Rundturer og turer i naturlige omgivelser er mer attraktive enn turer som går fram og tilbake eller i bebygde og trafikkerte områder. Nærhet til ferdselsårene er også vesentlig. Undersøkelser viser at avstanden fra bosted til nærmeste turmulighet er helt avgjørende for utøvelse av friluftsliv i hverdagen. Målet med å lage en plan for friluftslivets ferdselsårer er å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer for å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen med tanke på folkehelse, livskvalitet, bolyst og reiseliv. Gjennom å utarbeide en plan vil dette arbeidet systematiseres, målrettes og effektiviseres. Aktiv medvirkning i planprosessen vil sikre at ulike interesser avstemmes. Planen vil bidra til å etablere et viktig kunnskaps-grunnlag for å ivareta friluftsliv i

annen arealplanlegging, og samtidig være en plan for hvordan ferdselsårene kan utvikles på en bærekraftig måte. En plan for friluftslivets ferdselsårer vil danne grunnlag for en oppdatering av Nasjonal database for tur- og friluftsruter og FKB-TraktorvegSti. Sammen med kartlagte og verdsatte friluftslivsområder inngår disse datasettene i det offentlige kartgrunnlaget, og er viktig i bidraget med å sikre areal og sammenhenger for friluftslivet

Det å gå på tur er viktig for folks helse og livskvalitet, og det er et mål for friluftslivspolitikken at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen ellers. For å nå det nasjonale målet om at befolkningen skal utøve friluftsliv jevnlig, kreves god tilgang til turmuligheter og attraktive naturområder.

Stortingsmelding 18 (2015-16) Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet legger stor vekt på å ivareta og utvikle mulighetene for å utøve friluftsliv i nærmiljøet, slik at alle har mulighet til å være fysisk aktive og oppleve natur i hverdagen. Parkene, grønnstrukturen og markaområdene rundt byene er viktige områder for friluftslivet, og har mest bruk. I tillegg er strandsonen og skog- og fjellområdene over hele landet viktige friluftslivsområder, sommer som vinter.

Mye av arbeidet med friluftsliv har vært rettet mot ivaretagelse av arealer, mens friluftslivets ferdselsårer i seg selv og sammenhengen mellom arealene har hatt mindre fokus. Stier, turveger, løyper og leder er avgjørende for vår utøvelse av friluftsliv, og arbeidet med ferdselsårer har fått en sentral plass i stortingsmeldingen. Fokuset på friluftslivets ferdselsårer følges opp i regjeringens Handlingsplan for friluftsliv. I handlingsplanen initierer regjeringen et flerårig prosjekt med formål å fremme planlegging, opparbeiding, skilting og merking av sammenhengende nettverk av turstier.

For å kunne tilrettelegge for et godt tilbud av ferdselsårer for friluftslivet er det viktig at kommunene har kunnskap om hvilke ferdselsårer de har, hvilke behov de dekker og hvordan de kan utvikles på en bærekraftig måte for å skape mer aktivitet. Utvikling av ferdselsårene kan være alt fra å etablere rundturer, synliggjøre attraktive turmål, vedlikeholde gamle og tilrettelegge nye ferdselsårer, og å skilte og merke disse. Sti- og løypeplaner er et kjent begrep. Slike planer har vært utarbeidet i mange ulike former og for mange ulike formål, men har ikke hatt en felles metodisk tilnærming og oppbygging. Formålet med denne veilederen er blant annet å presentere hvordan arbeidet kan gjennomføres på en systematisk måte, tilpasset den enkelte kommunes egne målsettinger og behov. Selv om det i veilederen gjennomgående brukes begrep som ferdselsårer, turruter, traseer og plan for friluftslivets ferdselsårer så vil det i mange tilfeller være det som er kjent som sti- og løypeplaner som skal utarbeides.

### **Bakgrunn**

Skjervøy ble en FYSAK-kommune i 2007 og senere en folkehelsekommune i 2010. Dette samarbeidet med Troms fylkeskommune har resultert i mange tiltak som har styrket friluftslivet i kommunen. Det er tilrettelagt med benker, bord, bålplasser, gapahuker, turkasse-trim, merking og skilting av turløyper, m.m. dette er gjort gjennom samarbeid med enkeltpersoner, grupper, lag og foreninger og med støtte fra forskjellige tilskuddsordninger.

I 2015 ble kommunen med i Nord-Troms friluftsråd, som har videreført noe av dette viktige arbeidet gjennom Ut i NORD, turkart, informasjonstavler, m.m.

## **Vurdering**

Nord-Troms friluftsråd er prosjektansvarlig for kommunene Skjervøy, Nordreisa og Kåfjord. Prosjektleder er Kristine Hetleseter, som til daglig er ansatt i Finnmark friluftsråd. Det planlegges å samarbeide om dette arbeidet for alle kommunene. Hver kommune må etablere en arbeidsgruppe som skal lage en prosjektplan. De fire kommunene har forskjellig utgangspunkt og vil få veiledning av prosjektleder fra friluftsrådet.

Planen vil gi kommunen et godt verktøy for å vurdere friluftslivsinteressene i areal- og dispensasjonssaker og i andre relevante sammenhenger. Sammen med andre temakartlegginger gir dette god oversikt over viktige ressurser i kommunen. Avveiningen mot andre interesser må gjøres i kommunens planarbeid, enkeltsaksbehandling, og andre politiske prosesser.

### **Vedlegg:**

Plan for friluftslivets ferdselsårer, veileder fra Miljødirektoratet



VEILEDER

M-1292 | 2019

# Plan for friluftslivets ferdselsårer



**Utførende institusjon:**

Miljødirektoratet

**M-nummer:**

1292

**År:**

2019

**Sidetall:**

42

**Utgiver:**

Miljødirektoratet

**Forfatter(e):**

Miljødirektoratet i samarbeid med Salten friluftsråd

**Tittel - norsk og engelsk:**

Plan for friluftslivets ferdselsårer

Plan for pathways for outdoor recreation

**4 emneord:**

Planlegging

Friluftsliv

Ferdselsårer

Kartlegging

**4 subject words:**

Mapping

Planning

Outdoor recreation

Pathways

**Forside:**

Salten friluftsråd

**Design og trykk:**

Skipnes Kommunikasjon AS

**Kartgrunnlag i alle kartillustrasjoner:**

@Geovekst, Kartverket, Open streetmap og

Miljødirektoratet. Kartillustrasjoner i veilederen

er laget for å illustrere ulike eksempler og

innholdet kan avvike fra originale data.

**Sammendrag:**

Plan for friluftslivets ferdselsårer er et virkemiddel for å identifisere, ivareta og utvikle stier, turveier, løyper og leder som er viktige for vår utøvelse av friluftsliv.

Veilederen viser hvordan temaplaner for slike ferdselsårer kan utarbeides på en systematisk og målrettet måte. Den beskriver arbeidet steg for steg fra oppstart av planarbeid, til kartlegging av nå-status, analyse og forslag til tiltak, og fram til endelig vedtak.

Veilederen henvender seg i utgangspunktet til kommunene, men skal kunne brukes av alle som har som oppgave å lage slike planer.

**Summary:**

Plan for pathways for outdoor recreation is a measure to identify, maintain and develop walking paths, hiking trails and tracks that are important for undertaking outdoor recreation.

The plan gives guidance on how thematic plans for such pathways can be worked out in a systematic and purposeful way.

Step by step it describes what is needed from start-up of planning efforts, to mapping and identification of present status, analysis and recommendations for measures and to final decision and approval.

The plan is primarily targeted towards municipalities, but may be used as guidance by any authority or organization who is tasked with making such plans.

# Innhold

1. Innledning .....	4
2. Målsetting .....	4
2.1 Hvorfor lage en Plan for friluftslivets ferdselsårer?.....	4
2.2 Hva er en Plan for friluftslivets ferdselsårer? .....	5
2.3 Begrepsavklaring.....	6
2.3.1 Friluftsliv .....	6
2.3.2 Traséer, ferdselsårer og målpunkt.....	6
2.3.3 Kartdata .....	7
3. Arbeidet steg for steg.....	7
3.1 Steg 1: Oppstart av arbeidet .....	8
3.1.1 Forankring/vedtak om oppstart.....	8
3.1.2 Utarbeide prosjektplan .....	8
3.1.3 Oppstart av prosjektgruppa og annonsering.....	10
3.2 Steg 2: Kartlegge nå-status.....	10
3.2.1 Kartlegge målpunkt og ferdselsårer .....	10
3.2.2 Supplere kartlegging ved involvering av eksterne .....	12
3.2.3 Registrere traséer og målpunkt som er relevant for planarbeidet.....	13
3.2.4 Innhente annen relevant informasjon .....	16
3.3 Steg 3: Analysere og vurdere tiltak .....	16
3.3.1 Kvalitetssikre mål.....	17
3.3.2 Analysere avvik mellom nå-status og mål .....	17
3.3.3 Foreslå tiltak .....	18
3.3.4 Registrere foreslåtte tiltak .....	20
3.3.5 Vurdere foreslåtte tiltak opp mot andre forhold.....	20
3.3.6 Analyser tiltak opp mot målene for arbeidet.....	23
3.3.7 Vekte og prioritere tiltak opp mot måloppnåelse .....	23
3.4 Steg 4: Sammenstilling og vedtak.....	23
3.4.1 Sammenstille planen .....	23
3.4.2 Høring.....	26
3.4.3 Vedtak av planen .....	26
4. Bruk av GIS i arbeidet.....	27
4.1 Bruk av GIS i de ulike stegene.....	27
4.1.1 Steg 2: Kartlegging av nå-status.....	27
4.1.2 Steg 3: Analysere og vurdere.....	29
4.1.3 Steg 4: Sammenstilling og vedtak.....	29
4.2 Nasjonale friluftslivsdatasett må oppdateres med ny informasjon.....	30
4.3 Utvidet GIS-arbeid: Segmentering/oppdeling.....	30

## Vedlegg:

1. Vedlegg 1: Oversikt over datakilder
2. Vedlegg 2: Utvidet egenskapstabell for traseer og målpunkt
3. Vedlegg 3: Eksempler på prosjektplan
4. Vedlegg 4: Eksempel på målformuleringer



# 1. Innledning

*Stortingsmelding 18 (2015-16) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet* legger stor vekt på å ivareta og utvikle mulighetene for å utøve friluftsliv i nærmiljøet, slik at alle har mulighet til å være fysisk aktive og oppleve natur i hverdagen. Parkene, grønnstrukturen og markaområdene rundt byene er viktige områder for friluftslivet, og har mest bruk. I tillegg er strandsonen og skog- og fjellområdene over hele landet viktige friluftslivsområder, sommer som vinter.

Mye av arbeidet med friluftsliv har vært rettet mot ivaretagelse av arealer, mens friluftslivets ferdsselsårer i seg selv og sammenhengen mellom arealene har hatt mindre fokus. Stier, turveger, løyper og leder er avgjørende for vår utøvelse av friluftsliv, og arbeidet med ferdsselsårer har fått en sentral plass i stortingsmeldingen. Fokuset på friluftslivets ferdsselsårer følges opp i regjeringens Handlingsplan for friluftsliv. I handlingsplanen initierer regjeringen et flerårig prosjekt med formål å fremme planlegging, opparbeiding, skilting og merking av sammenhengende nettverk av turstier.

For å kunne tilrettelegge for et godt tilbud av ferdsselsårer for friluftslivet er det viktig at kommunene har kunnskap om hvilke ferdsselsårer de har, hvilke behov de dekker og hvordan de kan utvikles på en bærekraftig måte for å skape mer aktivitet. Utvikling av ferdsselsårene kan være alt fra å etablere rundturer, synliggjøre attraktive turmål, vedlikeholde gamle og tilrettelegge nye ferdsselsårer, og å skilte og merke disse.

Sti- og løypeplaner er et kjent begrep. Slike planer har vært utarbeidet i mange ulike former og for mange ulike formål, men har ikke hatt en felles metodisk tilnærming og oppbygging. Formålet med denne veilederen er blant annet å presentere hvordan arbeidet kan gjennomføres på en systematisk måte, tilpasset den enkelte kommunes egne målsettinger og behov. Selv om det i veilederen gjennomgående brukes begrep som ferdsselsårer, turruter, traseer og plan for friluftslivets ferdsselsårer så vil det i mange tilfeller være det som er kjent som sti- og løypeplaner som skal utarbeides.

Veilederen henvender seg i utgangspunktet til kommuner. Intensjonen med veilederen er likevel at alle som har som oppgave å lage en plan for

friluftslivets ferdsselsårer skal få nytte av den. Veilederen og metoden kan av den grunn like gjerne brukes av frivillige organisasjoner, destinasjonsselskap, interkommunale friluftsråd og andre private og offentlige aktører.

Mange aktører er involvert i arbeidet med å tilrettelegge verktøy for å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdsselsårer. Denne veilederen må derfor sees i sammenheng med blant annet Nasjonal database for tur og friluftsruter, Merkehandboka og veilederen Naturvennlig tilrettelegging. I tillegg finnes det mye god informasjon og veiledning utgitt av både offentlige og frivillige aktører.

## 2. Målsetting

### 2.1 Hvorfor lage en Plan for friluftslivets ferdsselsårer?

Det å gå på tur er viktig for folks helse og livskvalitet, og det er et mål for friluftslivspolitikken at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen ellers. For å nå det nasjonale målet om at befolkningen skal utøve friluftsliv jevnlig, kreves god tilgang til turmuligheter og attraktive naturområder.

Stiene, løypene og ledene vi følger på tur er avgjørende for vår utøvelse av friluftsliv, og det er klare sammenhenger mellom utforming av ferdsselsårene og bruken av dem. Rundturer og turer i naturlige omgivelser er mer attraktive enn turer som går fram og tilbake eller i bebygde og trafikkerte områder. Nærhet til ferdsselsårene er også vesentlig. Undersøkelser viser at avstanden fra bosted til nærmeste turmulighet er helt avgjørende for utøvelse av friluftsliv i hverdagen.

En studie utført av NINA viser at skilting og merking er gode tiltak som fører til økt bruk. Hovedfunnene i studien er at turrutene ble mer brukt etter at de ble skiltet og merket, og at det kom til nye og uerfarne brukere.

Målet med å lage en plan for friluftslivets ferdselsårer er å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer for å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen med tanke på folkehelse, livskvalitet, bolyst og reiseliv. Gjennom å utarbeide en plan vil dette arbeidet systematiseres, målrettes og effektiviseres. Aktiv medvirkning i planprosessene vil sikre at ulike interesser avstemmes.

Planen vil bidra til å etablere et viktig kunnskapsgrunnlag for å ivareta friluftsliv i annen arealplanlegging, og samtidig være en plan for hvordan ferdselsårene kan utvikles på en bærekraftig måte. En plan for friluftslivets ferdselsårer vil danne grunnlag for en oppdatering av Nasjonal database for tur- og friluftsruter og FKB-TraktorvegSti. Sammen med kartlagte og verdsatte friluftslivsområder inngår disse datasettene i det offentlige kartgrunnlaget, og er viktig i bidraget med å sikre areal og sammenhenger for friluftslivet.

Ulike kommuner kan ha ulike mål for hva de ønsker å oppnå med en plan for friluftslivets ferdselsårer. Det kan være alt fra å skaffe en oversikt over stier og løyper som eksisterer, tilrettelegge for nærturer i tettstedsområder og til å kanalisere ferdsel av hensyn til sårbart naturmangfold. Uavhengig av ambisjonsnivået vil en målrettet og systematisert tilnærming lette arbeidet.

### Plan for friluftslivets ferdselsårer lages fordi planen:

- synliggjør, gir oversikt og kunnskap om ferdselsårene som har betydning for friluftslivet
- ivaretar en infrastruktur som er viktig for folks helse, trivsel, livskvalitet, bolyst og tilhørighet
- øker fokuset på fagfeltet i organisasjonen og samfunnet
- bidrar til å sikre ressurser, areal, forutsigbarhet og mer langsiktighet i arbeidet
- danner grunnlag for å sikre temaet i planer etter plan og bygningsloven
- målretter og systematiserer arbeidet for å gi befolkningen et bedre tilbud
- skaper nyttige nettverk mellom aktørene
- danner grunnlag for å søke om midler, som spillemidler, sikringsmidler, private midler m.v.
- bidrar til å avklare interessekonflikter

## 2.2 Hva er en Plan for friluftslivets ferdselsårer?

En plan for friluftslivets ferdselsårer er en temaplan som gir en oversikt over viktige og relevante ferdselsårer for friluftslivet i en kommune eller et nærmere geografisk område. Planen skal gi en beskrivelse av nåsituasjon, og skissere tiltak for å ivareta og utvikle ferdselsårene i tråd med mål som er satt for planarbeidet.

I tillegg til ferdselsårer er det naturlig at planen omhandler utgangspunkt for turer og turmål. Eksempler på utgangspunkt og turmål kan være parkeringsplasser, kollektivknutepunkt, utsiktspunkt, serveringshytter eller andre attraksjoner, som for eksempel kulturminner. Planen kan vise hvordan slike "målpunkt" knyttes sammen med ferdselsårer for å gi et godt og attraktivt tilbud.

Kommunen avgjør hvor plan for friluftslivets ferdselsårer hører hjemme i kommunens plansystem. Veilederen tar utgangspunkt i at planen utarbeides som en temaplan uten juridisk binding. Elementer og tiltak i planen kan senere innarbeides i annet planverk for å sikre juridisk eller økonomisk binding. Alternativt kan kommunen for eksempel utarbeide planen som en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven.

En plan for friluftslivets ferdselsårer kan utarbeides av kommunen eller andre aktører, som frivillige organisasjoner, destinasjonsselskap, interkommunale friluftsråd og andre offentlige aktører

En ferdig plan vil bestå av tre hoveddeler:

- **en tekstdel/planbeskrivelse**, der planens effekt- og resultatmål, hovedinnhold, analyser og virkninger beskrives, samt de hovedgrepene som gjøres for å nå målene.
- **en tiltaksdel/handlingsplan** som beskriver hvordan planen skal følges opp konkret, med prioriteter, strategier, tiltak, ansvar, økonomi og eventuelle andre oppfølgingspunkter.
- **et temakart** som viser eksisterende og eventuelt planlagte og foreslåtte ferdselsårer, turruter og målpunkt.

En plan for friluftslivets ferdselsårer bør i utgangspunktet gjelde hele kommunen, men kan også gjelde andre geografisk avgrensede områder. Den kan eksempelvis utarbeides for flere kommuner eller for et naturlig sammenhengende turområde som et markaområde, fjellområde eller et sammenhengende kystområde. Den kan også avgrenses til visse typer ferdselsårer eller brukstyper, for eksempel merkede turruter.

Planen skal gi en oversikt over friluftslivets ferdselsårer ut fra formålet med planen, klargjøre behov opp mot målet med arbeidet og foreslå endringer på et overordnet nivå. Det kan være endringer i eksisterende ferdselsårer eller nye forbindelseslinjer og traséer. Der det er behov for detaljplanlegging, som skiltplaner, konkret fastsetting av ny trasé, prosjektering av turveier mv, er dette tiltak som følges opp i etterkant.

Det er viktig å understreke at planen ikke er en overføring av ansvar fra frivillig sektor til det offentlige. Ferdelsårsplanen skal sikre en oversikt over hva som bør gjøres, og bidra til at aktørene får bedre samhandling. Planen skal skape en felles forståelse for målsettingen med arbeidet og bedre avklaring av de ulike partenes oppgaver og roller.

### En ferdig plan inneholder:

- klart formulerte mål for arbeidet
- kart med eksisterende ferdselsårer og turruter som er relevant for planarbeidet, samt turmål og turutgangspunkt (målpunkt) i planområdet
- informasjon om og beskrivelse av ferdselsårene, turrutene og målpunktene
- en presentasjon av analysene, herunder måloppnåelse og mangler og forbedringspunkter som er avdekket
- forslag til prioritering av tiltak basert på de målene som er satt for arbeidet
- en konkret beskrivelse av hvordan arbeidet skal følges opp

### En ferdig plan vil ikke:

- gi en oversikt over alle ferdselsårer i et nærmere geografisk avgrenset område
- innebære en offentlig overtakelse av ansvar for ferdselsårer som håndteres av frivillige, grunneierlag, bedrifter, enkeltpersoner mv.
- være en detaljert tiltaksliste knyttet til de enkelte traséene, for eksempel skiltplan eller detaljprosjektering av en turvei.

- resultere i et dokument med juridisk binding for arealbruk eller overføring av rettigheter.

Når en plan er vedtatt skal denne følges opp. Oversikt over veiledere som gir informasjon om hvordan konkrete tiltak praktisk gjennomføres og utformes finnes på Miljødirektoratet.no og på Merkehåndboka.no.

## 2.3 Begrepsavklaring

I dette kapitlet defineres sentrale begrep som brukes i veilederen. Se Merkehåndboka.no for avklaring av flere relevante begrep.

### 2.3.1 Friluftsliv

**Friluftsliv** defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Det er i tråd med definisjonen som legges til grunn i Stortingsmelding 18 (2015–16) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet.

### 2.3.2 Traséer, ferdselsårer og målpunkt

**Trasé** defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har et definert start- og sluttspunkt.

**Ferdselsårer** er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer.

Ulike ferdselsårer:

**Sti** er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.

**Turveg** er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.

**Led** er ferdselsårer på vann og over breer.

**Løyper** er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig trækkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

**Turruter** er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skilles mellom flere typer turruter, se Merkehandboka.no for mer informasjon.

**Turforslag** er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

**Målpunkt** er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er holdeplasser for offentlig transport, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, skoler/barnehager, kulturminner, osv.

### 2.3.3 Kartdata

**FKB** står for Felles KartdataBase og er en viktig del av Norges felles, detaljerte kartinformasjon. Mer informasjon finner du på [geonorge.no](http://geonorge.no).

**N50** er et fullstendig kartdatasett produsert av Kartverket og tilpasset målestokkområdet 1:25 000 til 1:100 000.

**Nasjonal database for tur- og friluftsruter** er en felles nasjonal database for turruter som er knyttet opp mot et forvaltningsregime. Det betyr at en kommune, lag eller organisasjon har ansvar for tilrettelegging som skilting og merking av turruta.

**FKB-TraktorvegSti** inneholder senterlinjegeometri for traktorveger, gangveger, stier og andre typer samferdselsnettverk som ikke forvaltes i Nasjonal vegdatabank (NVDB –en database med informasjon om statlige, kommunale, private, fylkes- og skogsbilveger)

## 3. Arbeidet steg for steg

Denne delen av veilederen tar for seg arbeidsprosessen steg for steg. Fasene i prosessen kan skisseres på følgende måte:

### STEG 1: OPPSTART

- Forankring/vedtak om oppstart
- Utarbeide prosjektplan
- Oppstart av prosjektgruppa og annonsering

### STEG 2: KARTLEGGE NÅ-STATUS

- Kartlegge ferdselsårer, turruter og målpunkt
- Supplere kartlegging ved involvering av eksterne
- Registrere traséer og målpunkt relevant for arbeidet
- Innhente annen relevant informasjon

### STEG 3: ANALYSERE OG VURDERE TILTAK

- Kvalitetssikre mål
- Analysere avvik mellom nå-situasjon og mål
- Foreslå tiltak
- Registrere foreslåtte tiltak
- Vurdere foreslåtte tiltak opp mot andre forhold
- Analysere tiltak opp mot mål
- Vekte og prioritere opp mot måloppnåelse

### STEG 4: SAMMENSTILLING OG VEDTAK

- Sammenstille planen
- Høring
- Vedtak av planen

## 3.1 Steg 1: Oppstart

### STEG 1: OPPSTART

- a. Forankring/vedtak om oppstart
- b. Utarbeide prosjektplan
- c. Oppstart av prosjektgruppa og annonsering

### STEG 2: KARTLEGGING AV NÅ-STATUS

### STEG 3: ANALYSERE OG VURDERE TILTAK

### STEG 4: SAMMENSTILLING OG VEDTAK

#### 3.1.1 Forankring/vedtak om oppstart

Arbeidet med plan for friluftslivets ferdselsårer kan forankres på ulike måter:

- Gjennom kommunens planstrategi, jf. § 10-1 i plan- og bygningsloven.
- Ved å legge plan for friluftslivets ferdselsårer inn som et tiltak i forpliktende planer i kommunen, for eksempel kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet eller tilsvarende.
- Gjennom vedtak i kommunestyret eller det politiske utvalget som har ansvar for fagfeltet.

Arbeidet bør ikke starte opp uten noen form for politisk forankring i kommunen. Dersom arbeidet dekker flere kommuner bør arbeidet forankres i hver enkelt kommune.

Ved de to første alternativene er det tilstrekkelig at de overordnede rammene for arbeidet beskrives der planen forankres. En mer detaljert prosjektplan kan utarbeides i etterkant og godkjennes administrativt. Prosjektplanen kan eventuelt legges fram som orienteringssak hos aktuelt politisk utvalg.

Hvis planen forankres gjennom vedtak i kommunestyret eller annet politisk utvalg bør prosjektplanen utarbeides som grunnlag for saksframlegget.

*Vedlegg 3* viser to eksempler på prosjektplaner.

Arbeidet med planen kan også gjøres av andre enn kommunen. Der det er en organisasjon som skal utarbeide planen bør oppstart forankres i styret.

#### 3.1.2 Utarbeide prosjektplan

Det bør utarbeides en prosjektplan tilpasset prosjektet. Følgende innhold anbefales:

##### Navn på planen

Navnet på planen bør gjenspeile hvordan planen er tenkt avgrenset. Skal planen ta for seg et bredt spekter av ferdselsårer er det naturlig å bruke ordet ferdselsårer i tittel, eventuelt sti- og løypeplan. Omhandler planen bare merke og skilte turruter er det naturlig å kalle den en turruteplan.

##### Bakgrunn

Prosjektplanen må synliggjøre hvor arbeidet er forankret, jf. kap 3.1.1, for eksempel gjennom planstrategi, kommunedelplan for idrett og friluftsliv e.l.

##### Mål for arbeidet

Målet er førende for arbeidet som settes i gang, og skal defineres i prosjektplanen. Målformuleringene er i stor grad bestemmende for retningen og omfanget av planarbeidet, og oppfølgingen i etterkant.

Målformuleringer deles i:

- Effektmål som beskriver formål og virkningene planen skal ha på et overordnet nivå.
- Resultatmål som beskriver hvordan arbeidet med planen skal bidra til å nå effektmålene. Dette er konkrete mål for hva som skal oppnås med planen.

Det er viktig at resultatmålene blir så presise som mulig. Konkrete mål vil lette analysearbeidet og prioriteringen av tiltak. Se vedlegg 3 for eksempler på målformuleringer.

##### Avgrensningen av arbeidet

Arbeidet avgrenses tematisk, geografisk og tidsmessig. Sammen med målene setter avgrensningen rammene for arbeidet.

*Planarbeidet kan avgrenses til enkelte typer ferdselsårer, for eksempel stier, løyper eller leder. Det kan også avgrenses til turruter eller visse bruksformer, for eksempel sykkelstier. Arbeidet kan selvfølgelig også gjennomføres ved å se på hele bredden av ferdselsårer og bruksformer.*

*Planarbeidet kan avgrenses geografisk. For kommunene vil det i utgangspunktet være naturlig å avgrense arbeidet til hele kommunen, men det kan også være aktuelt å gjennomføre arbeidet for et markaområde,*

et utfartsområde eller for store sammenhengende turområder uavhengig av administrative avgrensninger.

*Planarbeidet kan avgrenses tidsmessig.* Planens varighet må vurderes opp mot det som ønskes oppnådd med planen. Er planen for eksempel et grunnlag for kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet eller andre planer med tilsvarende tidsrammer, er det naturlig at tidsavgrensningen settes til 4 år. Det er viktig at tidsrammen er realistisk med tanke på det som skal gjennomføres.

### Organisatorisk forankring

Prosjektplanen må beskrive hvor ansvaret for arbeidet er forankret, og hvem som har ansvar for gjennomføring av prosessen og beslutninger undervegs. I en kommune er det naturlig at prosessansvaret plasseres i administrasjonen, for eksempel hos en fagansvarlig. Beslutningsansvaret kan plasseres på ledelsesnivå i administrasjonen. I de fleste tilfeller vil det være tilstrekkelig at beslutninger undervegs i arbeidet legges til leder med ansvar for friluftsliv.

Lages temaplanen på tvers av flere kommuner eller i samarbeid mellom flere organisasjoner, må organiseringen sees i sammenheng med det som ønskes oppnådd med planen.

### Organisering av arbeidet

Prosjektplanen må vise hvordan arbeidet skal organiseres. Organiseringen avpasses målet med arbeidet og rasjonell oppgaveløsning. Det er i utgangspunktet ikke behov for å etablere en bredt sammensatt *styringsgruppe*, men en eventuell ledergruppe med ansvar for arbeidsfeltet kan gis denne funksjonen dersom det vurderes hensiktsmessig.

Prosjektet må ha en *prosjektleder* og en *prosjektgruppe* med representanter fra relevante deler av kommuneadministrasjonen. Aktuelle fagområder kan for eksempel være friluftsliv, idrett, kulturminner, folkehelse, plan, kommunalteknisk, GIS, oppvekst og landbruk. For kommuner som er medlem i et friluftsråd er det naturlig at de er representert. Gruppen bør suppleres med representanter fra lag og organisasjoner som har tilrettelagte turruter og ferdsselsårer i planområdet, eller andre ressurspersoner med god kunnskap på feltet. Spesielt kommuner med små administrasjoner kan ha et ekstra behov for eksterne ressurspersoner. Prosjektet kan også ledes av friluftsråd etter oppdrag fra kommune, eller

av andre relevante organisasjoner. Prosjektgruppen bør ikke være større enn 5–7 personer inkludert prosjektleder, men størrelsen må tilpasses behovet i det enkelte prosjekt. Er det ønskelig å involvere flere enn det som praktisk lar seg løse gjennom en prosjektgruppe, kan bruk av referansegrupper være en god løsning.

### Økonomi

Prosjektplanen må beskrive estimert ressursbruk på arbeidet som er planlagt gjennomført. Omfanget av arbeidet følger i stor grad av tematisk og geografisk avgrensning, kompleksiteten i arbeidet og måten jobben er organisert på.

### Framdrift

Prosjektplanen må ha en *framdriftsplan* der tidsrammen for arbeidet, milepæler med beslutningspunkter og ansvar defineres. Punktene i steg- for steg- beskrivelsene kan brukes som utgangspunkt, med tidsangivelser, møtetidspunkt, beslutningspunkt og ansvar for beslutninger. Arbeidsperioden bør være så konsentrert som mulig. Drar arbeidet ut i tid kan prosessen bli mindre effektiv.

### Medvirkning

Prosjektplanen bør beskrive hvordan medvirkning skal gjennomføres. Så lenge planen utarbeides som en temaplan, og ikke en plan etter plan- og bygningslovens bestemmelser, er det ingen definerte krav til medvirkning. Som et minimum anbefales likevel:

- Annonsering av oppstart av arbeidet på kommunens nettside og lokal/regionavis.
- Involvering av folk og grupperinger med kunnskap som er relevant for arbeidet.
- Opplegg for dialog for å avklare eventuelle konflikter.
- En begrenset høring blant de som har vært involvert i arbeidet, som en kvalitetssikring av sluttresultatet.

Kommunene har som regel gode rutiner for medvirkningsprosesser som sikrer kvalitet, helhet, mangfold, gjensidig læring, eierskap- og stedsidentitet. Ved planlegging av friluftslivets ferdsselsårer bør gjeldende rutiner følges, der det spesielt vurderes hvordan medvirkning i prosessen skal:

- sikre godt samarbeid med interne berørte fagavdelinger, og politikerdeltakelse i den grad det er relevant
- sørge for involvering av berørte interessenter (se kap. 3.2.2), herunder grunneierlag og organisasjoner med ansvar for ferdsselsårer
- sikre befolkningens perspektiv

### Videre innarbeiding i kommunens planverk

Beskriv kort hvordan arbeidet er tenkt forankret i planverk etter plan- og bygningsloven. Planen bør inngå i kommunens plansystem og gis den forankring som kommunen mener er nødvendig for å sikre gjennomføring. Sentrale vurderinger er blant annet hvordan mål, tiltak og resultat i planen kan forankres i annet planverk, som for eksempel kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet, kommuneplanens arealdel, budsjett og økonomiplan. Hvis kommunen har temaplaner som markaplan, grønnstrukturplan, sykkelplan, snarveiplaner eller andre relevante planer, bør koblingen til disse også beskrives.

Hvis en plan for friluftslivets ferdselsårer lages av organisasjoner utenfor kommunen, er det viktig med dialog med kommunen om og hvordan eventuell planforankring skal gjøres.

### Annen etterbruk

Prosjektplanen kan beskrive om arbeidet skal danne grunnlag for annen bruk enn det som følger direkte av planen. Dette kan for eksempel være ønske om å lage turkart, revidere kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, eller andre tiltak på grunnlag av kunnskap som framskaffes i arbeidet.

### 3.1.3 Oppstart av prosjektgruppa og annonsering

Når prosjektplanen er godkjent starter arbeidet i prosjektgruppa. Prosjektgruppa presenteres for målet med planarbeidet, formell status for arbeidet og framdriftsplan.

Oppstart av arbeidet bør annonseres i aktuell avis, på kommunens nettsider og med direkte henvendelse til aktuelle organisasjoner. Utenforstående må kjenne til planarbeidet dersom de skal kunne bidra. Det bør komme klart fram hva målet med arbeidet er, og at det ikke er en juridisk bindende plan etter plan- og bygningsloven.

Tenk også gjennom hvordan arbeidet skal gjøres kjent blant grunneierne. Tiltak som resultat av planarbeidet, kan trenge grunneiers tillatelse, og det er derfor svært viktig at grunneier er orientert om arbeidet, hva dette innebærer og muligheten for å medvirke i planarbeidet.

Invitasjon til deltakelse, informasjon om arbeidet, hvordan den senere høringa blir gjort kjent og

gjennomført, samt andre muligheter for å bidra og delta, bør framgå.

## 3.2 Steg 2: Kartlegge nå-status

### STEG 1: OPPSTART

#### STEG 2: KARTLEGGE NÅ-STATUS

- Kartlegge ferdselsårer, turruter og målpunkt
- Supplere kartlegging ved involvering av eksterne
- Registrere traséer og målpunkt relevant for planarbeidet
- Innhente annen relevant informasjon

### STEG 3: ANALYSERE OG VURDERE TILTAK

### STEG 4: SAMMENSTILLING OG VEDTAK

Kartlegging av nå-status skal sikre god oversikt over eksisterende ferdselsårer, turruter og målpunkt som grunnlag for det videre arbeidet. Hvilke disse er vil styres av målet for arbeidet og den tematiske og geografiske avgrensningen foretatt i Steg 1. Som utgangspunkt er det ikke hensiktsmessig å registrere alt av turveier, stier og løyper mv., men å gjøre en avgrensning av registreringene ut fra behov. Ta gjerne utgangspunkt i:

- Turruter
- Andre ferdselsårer som er skiltet eller merket.
- Ferdselsårer som ikke er skiltet og merket, men som er mye brukt eller av andre årsaker godt kjent.
- Målpunkt som er relevant for måloppnåelse og for ferdselsårene som skal kartlegges.

### 3.2.1 Kartlegge ferdselsårer, turruter og målpunkt

Kartlegg nå-status ut fra eksisterende digitale og analoge kilder, samt kunnskapen som ligger i prosjektgruppa og hos andre som er organisert inn i arbeidet.



Arbeidet kan gjøres analogt eller i et GIS. Se kapittel 4 for mer om bruk av GIS i arbeidet.

### Relevante kilder

Ved etablering av nå-status vil følgende kilder være sentrale:

- Nasjonal database for tur- og friluftsruter som viser fotruter, sykkelruter, skiløyper og andre turruter med ulike tilknyttede egenskaper.
- Felles kartdatabase (FKB Traktorvegsti) som inneholder traktorveger, gangveger og stier
- N50 Kartdata – Samferdsel som inneholder tilsvarende data som over, men som kan være et supplement.
- [www.mtbmap.no](http://www.mtbmap.no) – spesielt godt egnet for planlegging for sykling, men gir også god informasjon om ferdselsmønstre generelt.
- Orienteringskart kan gi god detaljinformasjon
- Turbøker, turkart og liknende

En utvidet oversikt over aktuelle kilder for kartlegging av nå-situasjonen finnes i vedlegg 1. I vedlegget er det også henvisning til hvor de ulike dataene finnes.

### Sammenstill manuskart

Informasjon som allerede finnes digitalt, for eksempel fra sti- og traktorveibasen, tur- og friluftsbasen, gpx-logger, informasjon fra turkart og lignende, bør legges inn i kartene før det etableres et manuskart for videre bearbeiding.

Målpunkt kan styre mye av bruken i et område, og en god oversikt over målpunkt kan være til stor hjelp for å avgrense hvilke ferdselsårer som skal inngå i planarbeidet. Kjente målpunkt bør av den grunn legges inn i kartet.

Det etablerte manuskartet bør videre suppleres ved å registrere kjente ferdselsårer og turruter som ikke finnes digitalt. Målet er at kartgrunnlaget skal være så godt som mulig, men arbeidet i denne fasen kan bli omfattende. Prioriter derfor nyregistreringer som er relevante for planarbeidet. Tegn inn hver enkelt ferdselsåre eller turrute som en linje. Dette kan enten gjøres ved inntegning på utskrift av manuskart eller registreres digitalt.

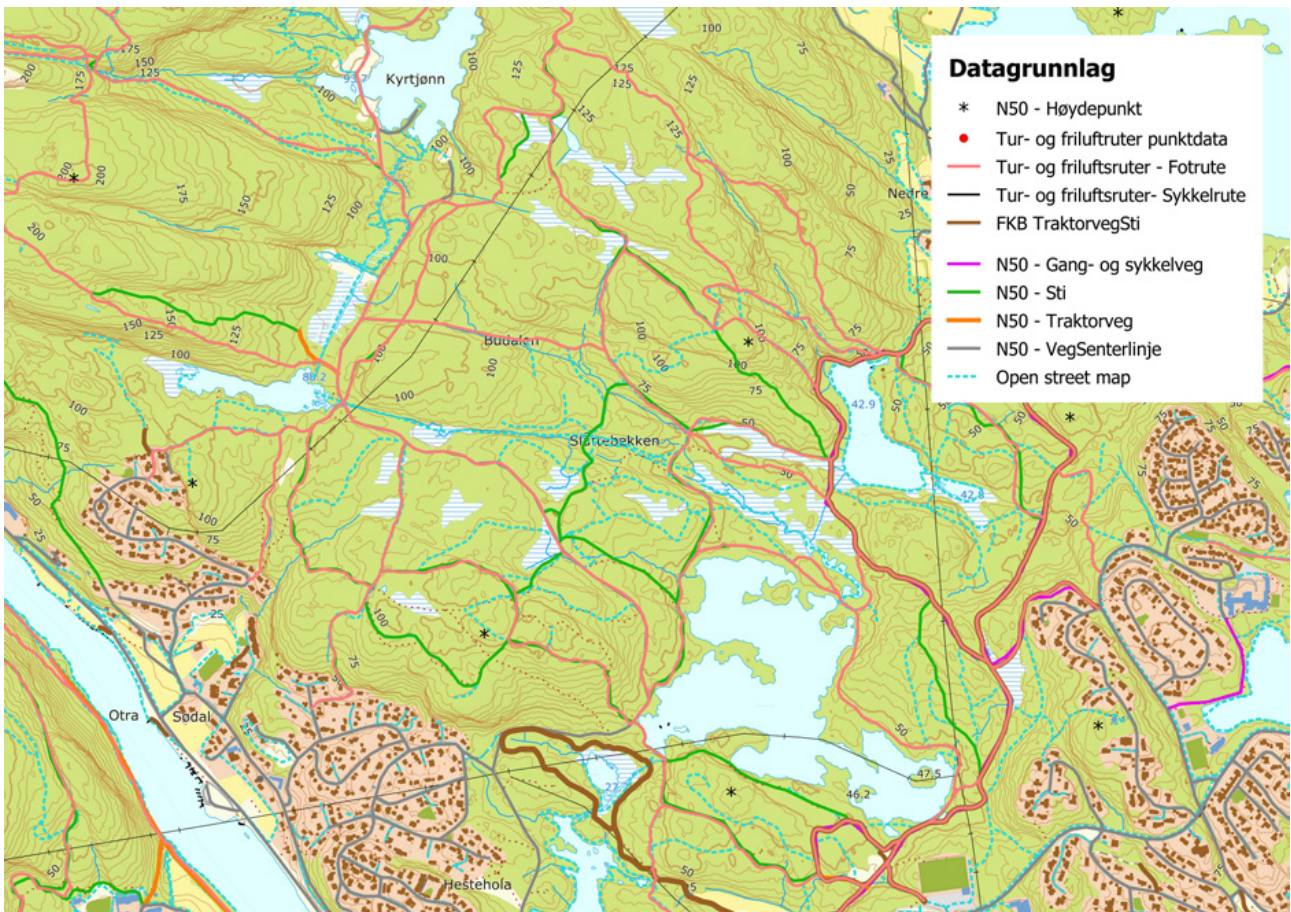
I store utmarksområder er kart i målestokk 1:50 000 godt egnet. I bebygde områder og områder med mye landbruksaktivitet eller annen infrastruktur, kan det

## DIGITALISERING AV MANGLENDE DATA

Det anbefales at kjente ferdselsårer og turruter registreres digitalt for det videre planarbeidet. Et oppdatert kartgrunnlag vil være nyttig i mange sammenhenger og vil ha stor verdi for friluftslivet generelt. Registreringene bør derfor meldes inn til Kartverket. Se [Merkehandboka.no](http://Merkehandboka.no) for nærmere beskrivelse av hvordan dette kan gjøres.

være hensiktsmessig å bruke kart i målestokk 1:5000. Skal planen omhandle ferdselsårer for både vinter- og sommerbruk eller forskjellige aktivitetsformer, kan dette godt tegnes inn i samme kart med ulike farger (se figur 7 i kapittel 4). Blir det for mye informasjon i ett kart kan flere manuskart brukes. Det kan for eksempel utarbeides ett for vinter- og ett for sommersesong.





Figur 1: Eksempel på et manuskart som viser ferdselsårer og turruter fra tilgjengelige digitale kilder, samt turruter som tidligere ikke har vært digitalisert (her lagt inn som fottrasé).

Vær oppmerksom på kvaliteten på data som hentes inn i kartet. Sti-data kan være gamle data med stor usikkerhet i stedsangivelse. De kan også være mangelfulle. Dette gjelder spesielt utenfor bebygde områder. Eventuelt ønske om GPS-registrering av ferdselsårene må vurderes ut fra nøyaktigheten i det som foreligger og hvilken nøyaktighet det er behov for. Eventuelle GPS-data må kvalitetssikres i et digitalt kartverktøy før de brukes. I de fleste tilfeller vil slik registrering være unødvendig i arbeidet med selve planen. Ved behov for bedre nøyaktighet i etterbruken av planen bør avvik og feil meldes inn til Kartverket. Dette kan gjøres via rettikartet.no eller av ansvarlig i kommunen.

### 3.2.2 Supplere kartlegging ved involvering av eksterne

Etter at prosjektgruppa har samlet inn data som danner grunnlaget for nå-status, er det hensiktsmessig å involvere eksterne i arbeidet for å komplettere og kvalitetssikre informasjonen. Medvirkning i denne fasen vil ha stor verdi for å supplere kunnskapen prosjektgruppa sitter inne med.

Omfang og hvilke aktører som skal involveres må tilpasses ambisjonsnivået. Aktuelle aktører kan være:

- Grunneierlag eller enkeltgrunneiere
- Friluftsliv- og idrettsorganisasjoner
- Veldedige og helserettede organisasjoner
- Grendelag, vel- og hytteforeninger
- Enkeltpersoner og ildsjeler med god oversikt
- Landbruks- og reindriftsorganisasjoner
- Beitelag
- Villreinorganisasjoner
- Fjellstyrer
- Destinasjonsselskap
- Verneområdeforvaltere
- Deler av kommuneadministrasjonen som ikke er direkte involvert i arbeidet
- Aktuelle institusjoner som skoler, barnehager, eldrecenter og behandlingstilbud

I denne fasen handler det om å få registrert eksisterende ferdselsårer, turruter og aktuelle målpunkt, og informasjon om disse, jf. kapittel 3.2.3 om egenskaper som skal registreres. Erfaringsmessig vil det likevel komme innspill på tiltak for utvikling av

ferdselsårene. Ta i så fall imot og registrer innspillene for bruk senere i prosessen.

Arbeidet med innsamling av informasjon fra eksterne kan organiseres som møter med personer eller utvalgte grupper. Vær tydelig på hensikten med møtet og planens status som temaplan. Ta med utskrift av tilgjengelig kartgrunnlag, og informer om dataenes opphav. Innhenting av informasjon kan også skje ved skriftlige tilbakemeldinger eller ved hjelp av digitale innsamlingsmetoder. Bruk grunnlagsmaterialet aktivt og be om korrigeringer og komplettering.

Etter innhenting av informasjon må den renskrives, kvalitetssikres og tegnes inn i manuskartet.

Foreligger det tips om ferdselsårer eller turruter som ikke er kartfestet kan det være aktuelt med nyregistreringer i felt. Eventuelle behov for nyregistreringer må avstemmes med rammene og målene som er satt for arbeidet, og i utgangspunktet begrenses til det som er nødvendig for analysene i steg 3. Framfor omfattende arbeid med nyregistreringer bør feltregistreringer heller legges inn som oppfølgende tiltak der det er behov for det i etterbruken av planen.

### FERDSELSÅRER OG TURRUTER OVER ADMINISTRATIVE GRENSE

Gjennomgående ferdselsårer bør fanges opp i arbeidet. Ta kontakt med omkringliggende kommuner og/eller organisasjoner for å sikre at traséer som går på tvers av administrative grenser og som krysser inn og gjennom planområdet, blir registrert på en tilfredsstillende måte.

### 3.2.3 Registrere traséer og målpunkt som er relevant for planarbeidet

Det etablerte manuskartet kan inneholde en stor mengde med informasjon som bør systematiseres før arbeidet med analysene starter. Dette innebærer å identifisere og registrere ferdselsårer, turruter og målpunkt som er relevante for planarbeidet. Ofte vil målet med planarbeidet være å fremheve sammenhenger som kan bestå av en eller flere typer ferdselsårer. For å bruke et felles begrep som dekker disse sammenhengene, og beskriver både eksisterende

og fremtidige (planlagte og foreslåtte) ferdselsårer og turruter bruker veilederen begrepet trasé.

Traséer registreres som en linje i kartet med definert start- og sluttspunkt. Målpunkt registreres som et rødt punkt.

### FERDSELSÅRER I GRÅ AREALER

Naturopplevelse er et avgjørende element i friluftslivet, og en plan for friluftslivets ferdselsårer skal ha hovedfokus på naturpregede områder. Dersom planområdet inneholder utbygde områder eller grå arealer, er det viktig med en bevisst holdning til disse områdene når nåsituasjonen kartlegges. Som utgangspunkt bør nåsituasjonen avgrenses til kun å registrere etablerte ferdselsårer som er skiltet og merket i grå arealer, eller som på annen måte er synliggjort f.eks. gjennom turkart eller liknende.

### Registrere egenskaper

Til hver trasé og hvert målpunkt som tegnes i kartet skal det knyttes egenskaper som beskriver dem, for eksempel navn, type ferdselsåre, beskrivelse av ferdselsåre med videre. Egenskapene legges inn i en tabell, jf. tabell 1. Det er hensiktsmessig å bruke en excel-tabell som gir mulighet for sortering av informasjon. For å sikre koblingen mellom tabellen og kartet gis hver enkelt trasé og målpunkt en unik ID i form av et tresifret nummer både i kartet og egenskapstabellen. Ferdig kodet excel-tabell for formålet ligger på Miljødirektoratet.no.

Hvilke egenskaper som skal registreres styres av mål for arbeidet, kompleksitet i ferdselsårenettet og hvilken kompetanse som er tilgjengelig. Fordelen med å registrere kun de egenskapene man har behov for, er at tabellene blir oversiktlige og gjør brukerterskelen lavere. Ulempen kan være at det gjør etterbruken mindre fleksibel og at utelatt informasjon må hentes inn på et senere tidspunkt, for eksempel hvis registreringene skal legges inn i nasjonale kartbaser eller lokale GIS-løsninger.

**Tabell 1: Tabell med informasjon som anbefales registrert**

Egenskap	Forklaring	Trasé	Mål-punkt	Eksempel trasé	Eksempel Målpunkt
ID	Et unikt idnr satt sammen av minimum 3 siffer	obligatorisk	obligatorisk	112	356
Navn	Et navn på traséen/målpunktet	valgfritt	valgfritt	Linesløypa	Stordalen parkering
Rutennummer	Hentes fra nasjonal database for tur og friluftsruter	valgfritt			
Status	Om eksisterende/planlagt/foreslått. Planlagt er ferdig avklart og klare for realisering. Foreslått mangler helt eller delvis avklaring	obligatorisk	obligatorisk	Eksisterende	Eksisterende
Type trasé	Om det er hoved-, forgreining- eller matetrasé	valgfritt		Forgreining	
Brukstype	Fottur, skitur, sykkelstur, padle/rotur eller annen tur	obligatorisk		Skitur	
Målpunkttype	Rasteplass, aktivitetsområde, overnatting, parkering, havn, kollektivpunkt, servering, severdighet eller annet målpunkt		valgfritt		Parkering
Skiltet	Om traséen er skilt (ja/nei)	valgfritt		Ja	
Merket	Om traséen er merket (ja/nei/delvis/sesong)	valgfritt		Ja	
Beskrivelse	En kort beskrivelse som ikke går på tema dekt ellers i tabellen. (max 200 tegn)	obligatorisk	valgfritt	Fin skitur som prepareres med løype-maskin ved mye snø	Gruset, plass til 30 biler
Eier tilrettelegging	Hvem eier tilretteleggingen i traséen eller av målpunktet?	valgfritt	valgfritt	Kommunen	Stordalen IL
Grunneieravtale	Er det grunneieravtale (ja/nei/delvis/ukjent)	obligatorisk	valgfritt	Ja	Ja
Vedlikeholdsansvar	Hvem drifter om det er en ansvarlig/definert	valgfritt	valgfritt	Kommunen	Stordalen IL
Opphav	Fra hvilken datakilde er registreringen hentet	valgfritt	valgfritt	Kommunalt løypekart	N50 samferdsel
Måloppnåelse	Vurdering av traséens og målpunktets betydning for måloppnåelse. 1 er størst og 3 dårligst. (verdi 1- 3)	obligatorisk	valgfritt		
Nye tiltak	Beskriv de nye tiltakene	valgfritt	valgfritt		
Finansiering nye tiltak	Hvordan er tiltakene finansiert/tenkt finansiert	valgfritt	valgfritt		
Organisering nye tiltak	Hvordan organiseres nye tiltak/tenkt organisert	valgfritt	valgfritt		
Kostnad	Estimert kostnad ved tiltaket	valgfritt	valgfritt		
Prioritering av tiltak	Hvilken prioritet har tiltaket (1 -∞)	valgfritt	valgfritt		

Tabell 1 gir en oversikt over egenskaper som anbefales registrert som et minimum. De seks siste egenskapene i tabellen fylles først inn i steg 3. I vedlegg 2 ligger en oversikt over andre egenskaper som kan være aktuelle å legge inn, men som må vurderes ut fra hva som er hensiktsmessig for å ivareta målet med arbeidet og etterbruk av planen. Se vedlegg 4 for nærmere beskrivelse av de enkelte målpunkttypene.

### Oppdeling av traséer

Det kan være hensiktsmessig å dele opp traséene i delstrekk (segmenter). Ved oppdeling er det naturlig å behandle hvert segment som en trasé og gi hvert segment en egen ID i tabellen. De egenskapene som er

felles for de nye segmentene kan da kopieres fra den opprinnelige traséen, mens de individuelle egenskapene skrives inn på hvert enkelt segment. Oppdeling må vurderes ut fra hva som er hensiktsmessig ut fra målet med planen. Det kan for eksempel være oppdeling på grunn av underlagstype (sti, turveg og løype mv.), brukstype eller annen underliggende informasjon.

Legges traséene inn i et GIS før segmentering foretas, vil helheten kunne ivaretas, trass i oppdelingen.

### Eksempel på metodisk tilnærming i registreringsarbeidet

Det er ingen fasit på hvordan man gjør registrering-





Figur 2: Kart med oversikt over hoved-, forgreinings- og matetraséer. Fargene i kartet er valgt for å illustrere forskjeller i funksjonen til traséene og er ikke standard tegneregler.

sarbeidet. I markaområder og andre områder med tette nettverk av ferdselsårer og turruter kan det være hensiktsmessig å systematisere arbeidet med å dele de inn i hoved-, forgreinings-, og matetrasé, både med tanke på differensiering i forhold til omfang av ferdsel og grad av tilrettelegging.

En hovedtrasé utgjør som regel de mest brukte sammenhengene i nettverket av ferdselsårer, men kan også være en turrute. Start med å tegne opp disse. Fortsett med forgreinings- og matetraséer.

En forgreiningstrasé binder sammen hovedtraséene, og en matetrasé går fra hoved- og forgreiningstraséene ut til for eksempel målpunkt, jf figur 2.

### Sammenstilling av arbeidet

Når alle traséene og målpunktene er lagt inn med et unikt ID-nummer er koblingen mellom tabell og kart sikret. Grunnlaget for videre analyse foreligger når all informasjon som skal inngå i arbeidet er innarbeidet. Et ferdig kart for videre analyse vises i figur 3.





Egenskap	Objekt	Objekt	Objekt
ID	105	106	118
Navn	Gimletroll stubbus Prestehøia	Grønn slette	Barneløypa
Rutenummer			Ukjent
Status	Eksisterende	Eksisterende	Eksisterende
Type trasé			Hovedtrasé
Brukstype			Skitrasé
Målpunkttype	Parkeringsplass	Aktivitetsområde	
Skiltet			JA
Merket			JA
Beskrivelse	Parkeringsplass	Akebakke vinterstid	God løype for nybegynnere på ski
Eier tilrettelegging	Gimletroll IL		Gimletroll IL
Grunneieravtale	Ja	Ja	Ja
Vedlikeholdsansvar	Gimletroll IL	Kommunen	Gimletroll IL
Opphav	Open street map	Open street map	Tur- og friluftsruter
Måloppnåelse			

Figur 3: Kartet viser alle traséene og målpunktene som er relevante for arbeidet med å få til bynære skiturer i nærmarka. Numrene er de unike ID-ene som kobler objektene i kartet med egenskapstabellen.

### 3.2.4 Innhente annen relevant informasjon

#### Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder

De fleste kommunene har kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder, og i arbeidet med en plan for friluftslivets ferdselsårer er det viktig å ha oversikt over de viktige friluftslivsområdene. Oversikt over områdene finnes i Naturbase, [www.naturbase.no](http://www.naturbase.no).

#### Hensyn som kan begrense framtidige tiltak

Det er viktig å ha kjennskap til ulike hensyn eller skranker som legger begrensninger på fysiske tiltak i terrenget. Dette er sentral informasjon for vurdering av endringer, nye tiltak og traséer. Begrensninger kan ligge i kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner, reguleringsplaner og utbyggingsplaner. Det kan også være kjent kunnskap om sårbart naturmangfold eller fredete kulturminner. Begrensninger kan i tillegg finnes i drikkevannsrestriksjoner, verneområder, villrein- og reindriftsområder, skredkart m.m. Slike hensyn bør legges inn i kartet som viser nåsituasjonen eller som egne kart. Se også kap. 3.3.5 *Vurdere foreslåtte tiltak opp mot andre forhold*.

Det kan også ligge forskjellige soner for friluftslivstilrettelegging i andre planer som markaplan, andre temaplaner eller forvaltningsplaner for friluftsområder og verneområder. Slike bør også legges inn i

manuskartet eller legges fram som egne kart før prosessen med å foreslå nye tiltak starter.

Se vedlegg 1 for oversikt over mulige datakilder.

## 3.3 Steg 3: Analysere og vurdere tiltak

### STEG 1: OPPSTART

### STEG 2: KARTLEGGE NÅ-STATUS

### STEG 3: ANALYSERE OG VURDERE TILTAK

- Kvalitetssikre mål
- Analysere avvik mellom nå-situasjon og mål
- Foreslå tiltak
- Registrere foreslåtte tiltak
- Vurdere foreslåtte tiltak opp mot andre forhold
- Analysere tiltak opp mot mål
- Vekte og prioritere opp mot måloppnåelse

### STEG 4: SAMMENSTILLING OG VEDTAK

### 3.3.1 Kvalitetssikre mål

Når nåsituasjonen er kartlagt foreligger et godt grunnlag for en ny gjennomgang av resultatmålene som ble satt for arbeidet. Det kan være aktuelt både å legge til flere mål eller å kutte og omformulere målene som allerede er fastsatt. Noen resultatmål kan vise seg å være urealistiske og bør nedjusteres, eller motsatt da nåsituasjonen kan være bedre enn forventet. Gjennom arbeidet med registreringen kan det også ha dukket opp nye problemstillinger som ikke var kjent i utgangspunktet. Det er i denne fasen resultatmålene eventuelt kan justeres for å sikre at analysene treffer best mulig med tanke på den overordnede intensjonen med arbeidet.

Justering av mål må drøftes i prosjektgruppa og besluttes hos ansvarlig. Dersom det er store endringer, slik at retningen på arbeidet endres, bør de endrede resultatmålene legges fram for de som vedtok prosjektplanen.

### 3.3.2 Analysere avvik mellom nå-status og mål

Analysen er en systematisk gjennomgang der formålet er å vurdere dagens situasjon opp mot resultatmålene. Analysen skal identifisere svakheter og mangler der det er behov for tiltak for å kunne nå målene.

#### TIPS

Det kan være til stor hjelp å sortere egenskapstabellene på de egenskapene som er relevant for målene det skal analyseres på grunnlag av. Dette kan gjøres både i et regneark og et GIS. Dersom det for eksempel er et mål å ha en rullestoltilpasset rundtur i hver bydel, vil egenskapen "tilgjengelighet" være registrert. Det kan da sorteres på denne i analysefasen.

Før oppstart av analysen er det nyttig å gjøre seg kjent med ulike tiltak som kan benyttes for å lukke avvik. Eksempler på aktuelle tiltak kan være *nye målpunkt, nye traséer, nedlegging av traséer, fysiske tiltak i traséene, skilting og merking, informasjon og markedsføring*. Disse tiltakene er nærmere omtalt under kapittel 3.3.3.

Analysene bør gjennomføres av prosjektgruppa. Ta utgangspunkt i kartene og tabellene som beskriver nåsituasjonen, og analyser om nåsituasjonen ivaretar de konkrete målene som er satt for arbeidet.

I tillegg til å vurdere de konkrete målene vil følgende sjekkpunkt være nyttig i en analyse:

- **Har de registrerte målpunktene god tilknytning til ferdselsårene?**

Målpunkt er viktige turmål og turutgangspunkt, og verdien av disse forutsetter at de har en god tilknytning til ferdselsårene. I analysen må det vurderes hvor godt målpunktene inngår i nettverket av ferdselsårer.

- **Sikrer traséene god tilgang til områder som er kartlagt som svært viktig og viktig for friluftslivet?**

Med utgangspunkt i kommunens kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder etter Miljødirektoratets veileder M98 – 2013, bør analysen se på om eksisterende nett av ferdselsårer:

- 1) ligger i områder med høy verdi, eller
- 2) skaper forbindelser mellom slike områder.

God dekning av ferdselsårer i og mellom områder som er kartlagt som viktig for friluftslivet er en indikasjon på at ferdselsårene ligger i områder med gode friluftslivskvaliteter. Liten grad av sammenfall mellom eksisterende ferdselsårer og viktige friluftslivsområder kan rettes opp gjennom forslag til nye tiltak.

- **Er det planlagte utbygginger som endrer behov?**

Utbygging av nye boligområder, skoler-/barnehager, institusjoner osv. kan endre behovet for ferdselsårer fram i tid. Vedtatte arealplaner og reguleringsplaner bør derfor vurderes for å se om det framkommer behov som bør ivaretas i henhold til resultatmålene, og hvordan eventuelle behov bør innarbeides i plan for friluftslivets ferdselsårer.

Enkelte analyser, f.eks. "alle boligene i kommunens tettsteder skal ha maksimum 500 m til nærmeste turrute", vil være mer presise og enkle å gjennomføre i et GIS-verktøy. Analyse i digitale kartsystem forutsetter god GIS-kompetanse, og slik kompetanse må trekkes inn i prosjektet dersom prosjektgruppa ønsker å bruke GIS. Se kapittel 4 for mer informasjon om bruk av GIS i arbeidet.



### 3.3.3 Foreslå tiltak

Analysen skal gi svar på hvilke svakheter og mangler nåsituasjonen har i lys av målene som er satt for arbeidet. På grunnlag av dette foreslås nye tiltak som kan ivareta effekt- og resultatmålene på en bedre måte enn nåsituasjonen. Arbeidet med å foreslå tiltak gjøres i utgangspunktet i prosjektgruppa. Husk å involvere representanter fra andre organisasjoner som har ansvar for ferdselsårer som blir berørt av planen. Det kan også være nyttig å arrangere innspillmøter for å fange opp ønsker og forslag fra andre i denne fasen.

Etter endt analyse vil prosjektet ha en oversikt over hvor det er mangler og forbedringspunkter i ferdselsårenettet for å nå de fastsatte målene. Hvilke tiltak som foreslås vil i stor grad styres av analysen. Resultatene må dokumenteres for videre bruk i sammenstilling av planen, jf. kapittel 3.4.1.

#### Aktuelle tiltak for å lukke avvik

Det er i utgangspunktet 6 tiltak som alene eller i kombinasjon kan benyttes for å lukke avvik som framkommer av analysen:

#### Etablere nye målpunkt eller utbedre eksisterende

Målpunkt er viktig for å stimulere til bruk av ferdselsårene. Det kan være *start- og sluttpunkter* som parkeringsplasser, skoler, boligområder, holdeplasser eller lignende som etableres eller kobles inn i ferdselsårenettet med nye traséer. Det kan være *innfallspor*, som er steder tilrettelagt for å åpne opp for turer i bakenforliggende områder. Innfallspor ligger gjerne i overgangen mellom turområdene og andre type arealer, og er i mange tilfeller avgjørende for bruken. Både kapasitet, beliggenhet og attraktivitet kan være avgjørende for bruken av ferdselsårene som er koblet til disse. Etablering av Friluftspor (se friluftsrad.no) er en metode for å bidra til å gjøre viktige innfallspor mer attraktive. Det kan også være attraktive plasser å oppsøke når folk er på tur, for eksempel utsiktspunkter, serveringssteder, fiskeplasser, bålplasser, hytter for allmennheten osv.

#### Forhold det kan være verdt å tenke over:

- Nye målpunkt bør knyttes til traséer for å ha ønsket effekt.
- Målpunktene bør i all hovedsak være tilrettelagt med samme tilgjengelighet som traséene for at

alle brukerne skal kunne tilgodesees.

- Innfallspor bør etableres i overgangssonen mellom grå og grønne arealer.
- Direkte kobling av innfallspor til boområder eller holdeplass for offentlig kommunikasjon reduserer behovet for bruk av privatbil og parkering.
- Attraktiv utforming og differensierte tilbud i nærhet av innfallspor gir stor bruk og kan bidra til å få flere brukergrupper ut.
- Tiltak som innebærer fysisk tilrettelegging vil som regel utløse krav til grunneieravtale eller revisjon av eksisterende avtale.

#### Etablere nye ferdselsårer

Nye ferdselsårer vil i mange tilfeller være aktuelt for å nå målene som er satt. Dette kan være helt nye ferdselsårer, delstrekk som binder eksisterende delstrekk sammen, eller delstrekk som binder sammen eksisterende ferdselsårer til rundturer.

#### Forhold det er verdt å tenke over:

- Nære og enkle turer med gode opplevelsesmuligheter har størst brukspotensiale.
- Rundturmogigheter er attraktivt og gir økt bruk, særlig nært der folk bor.
- Etablering av nye ferdselsårer kan avlaste eksisterende løypenett og kanalisere aktiviteten vekk fra sårbare områder.
- Nye ferdselsårer i områder med et godt tilbud i utgangspunktet, gir lite ny bruk.
- Nye og attraktive ferdselsårer kan utløse behov for annen infrastruktur, for eksempel parkering, toalett og slitasjeforebyggende tiltak.
- Sambruk av ulike brukergrupper (for eksempel rullestoltur, fottur, sykling, riding) i ferdselsårer bør være hovedregelen.
- Sambruk som legger til rette for å kombinere turgåing og gåing som ledd i daglige gjøremål stimulerer til økt aktivitet i hverdagen.
- Tilretteleggingsgrad og dimensjon for hele ferdselsårer bør sees i sammenheng.
- Informasjon, skilting og merking kan være avgjørende for at nye ferdselsårer skal tas i bruk.
- Nye ferdselsårer vil som regel utløse krav om ny grunneieravtale.

## Nedlegging eller omlegging av ferdselsårer eller turruter

Nedlegging eller omlegging av traséer kan være et tiltak for å nå målene som er satt for planarbeidet. Tiltaket kan være en konsekvens av mål om å kanalisere ferdsel bort fra sårbare områder, for eksempel viktige funksjonsområder for villrein og viktige hekke- og rasteområder for fugl. Det er også et aktuelt tiltak der traséer bidrar til å øke konfliktnivået i et turområde, der ferdselsårene er utsatte trafikkmessig eller er nedslitt. Andre eksempler kan være skiløyper som ofte har for lite snø eller går over usikker is. Det kan også være et tiltak der flere traséer går parallelt og det er for ressurskrevende å holde alle godt vedlike. Nedlegging eller omlegging av ferdselsårer eller turruter er tiltak som må skje i dialog med vedlikeholdsansvarlig og grunneier.

### Forhold det er verdt å tenke over:

- Nedleggelse av enkelttraséer kan ha stor effekt på bruken av omkringliggende ferdselsårer.
- Etablerte rundturmogigheter knyttet til traséen bør vurderes spesielt før den eventuelt legges ned.
- For å oppnå ønsket effekt kan fysisk sperring eller informasjon om nedleggelse være nødvendig. Et slikt tiltak må være forenlig med allemannsretten.
- Nedlagte turruter og kartlagte ferdselsårer som ikke lengre er synlig i terrenget skal meldes Kartverket, for eksempel via Rett i kartet.
- Fysiske tiltak bør tilbakeføres til «førtilstand» (Se Merkehåndboka.no)
- Vurdere oppsigelse av grunneieravtale, eller eventuell ny avtale ved omlegging

## Fysiske utbedringer i ferdselsårene

Opprusting og utbedring av eksisterende ferdselsårer er et virkemiddel for å bedre tilgjengeligheten og opplevelsen for de som ferdes. Hvilke tiltak som er aktuelle avhenger av målene som er satt for arbeidet. Det kan være tiltak for å bedre framkommelighet ved å bygge broer eller klopper, planere skiløyper for å kunne preparere på mindre snø, kvistrydde for å øke attraktiviteten av noen stier eller tilrettelegge for universell utforming. Tiltakene kan også foreslås for å øke kapasiteten på ferdselsårene, samt forebygge, redusere eller reparere slitasjeskader.

### Forhold det er verdt å tenke over:

- Endret tilretteleggingsgrad kan gi vesentlig endring i bruk.
- Tilrettelegging må være tilpasset aktuelle brukergrupper, for eksempel folk med nedsatt funksjonsevne, barnefamilier, med videre.
- Tilretteleggingsgrad og dimensjon for hele ferdselsåren bør sees i sammenheng.
- Differensiert tilrettelegging i et område tilgodeser ulike brukergrupper best.
- Tilrettelegging som gir økt bruk kan utløse behov for annen infrastruktur, som for eksempel parkering, toalett og slitasjeforebyggende tiltak.
- Informasjon og skilting kan være avgjørende for at endret tilrettelegging gir endret bruk.
- Kan utløse krav til grunneieravtale eller revisjon av eksisterende avtale.

## Skilte og merke

Skilting og merking er tiltak for å gjøre det lettere å finne fram langs ferdselsårene, og et tiltak for å etablere nye turruter. Det er også et viktig tiltak for de som ikke er kjent i området, og de som ikke er trygge på å finne fram på egenhånd. I grå arealer er skilting og merking et viktig tiltak for å skape sammenhenger. Ett tiltak i en plan for friluftslivets ferdselsårer kan være å peke ut hvilke traséer som er aktuelle for ny merking og skilting. Ett annet er vedlikehold av eksisterende turruter. Noen steder er startpunktet for turrutene lite synlig fra der folk naturlig ferdes, og et aktuelt tiltak er forlengelse av merking/skilting til målpunkt som for eksempel boligfelt, busstopp eller et bydelssenter. Skilt- og merkeplaner kan utarbeides som en oppfølging av planen.

### Forhold det er verdt å tenke over:

- Skilting og merking gir som regel økt bruk.
- Skilting og merking bør starte der folk naturlig ferdes, for eksempel fra vei, parkeringsplass, gang- og sykkelvei, eksisterende traséer eller holdeplasser for offentlig kommunikasjon.
- Sambruk av ulike brukergrupper (for eksempel fottur, sykling, riding) i traséene er hovedregelen.
- Skilting og merking er mest effektivt for de som ikke er kjent.
- Kan utløse krav til grunneieravtale eller revisjon av eksisterende.

## Informasjon og markedsføring

Informasjon og markedsføring er viktig, og må ses i sammenheng med de fysiske tiltakene som gjøres i terrenget. Informasjon og markedsføring kan for eksempel være kart, informasjonstavler, turkort (enkle, trykte turbeskrivelser med kart, bilder og viktige nøkkelopplysninger), nettportaler, bøker, oppslag i media, nettkampanjer osv.

### Forhold det kan være verdt å tenke over:

- Informasjon og markedsføring er et tiltak som har stor effekt for å få nye brukergrupper ut.
- Forventningene som skapes må samsvare med det brukerne faktisk møter.
- Bruk av allmenne kanaler, som fulldistribusjon i posten, sosiale medier, aviser, radio, tv og informasjon der folk flest ferdes har stor effekt.
- Økt fokus på et område kan føre til behov for økt tilrettelegging for eksempel av parkering, toalett og slitasjeforebyggende tiltak.

### 3.3.4 Registrere foreslåtte tiltak

**Foreslåtte tiltak på eksisterende traséer og målpunkt** føres inn i egenskapstabellen under "Nye tiltak", jf. tabell 2 i kapittel 3.4.1. Foreslåtte tiltak skal være på et overordnet nivå, og beskrives kort og konkret.

**Ferdig planlagte traséer** som er avklart med grunneier og evt. andre rettighetshavere/parter, kartfestes så nøyaktig som de foreligger og legges inn som planlagte traséer i kartet, jf. figur 7 i kapittel 4.1.1.

**Forslag om etablering av nye ferdselsårer** synliggjøres på kart som traséer uten nøyaktig stedfesting. Forslag til nye ferdselsårer skal fremstilles slik at grunneiere og andre interessenter ikke oppfatter det som endelig trasévalg. Dette gjøres ved å synliggjøre forslagene med piler (foreslått trasé) som kun indikerer manglende forbindelser eller behov for en ny ferdselsåre for å oppnå målsetningene med planen. Detaljplassering og eventuelt prosjektering er oppfølgingstiltak til planen og omtales ikke i denne veilederen.

**Forslag om etablering av nye turruter** vil innebære behov for skilting og merking på etablerte ferdselsårer. Skilting og merking må legges inn som tiltak på de enkelte ferdselsårene. Dersom deler av turrutene ikke vil følge en ferdselsåre, markeres disse delene med

piler (foreslått trasé) i kartet, og tiltak om skilting og merking legges inn i egenskapstabellen.

### Forslag om etablering av nye målpunkt

synliggjøres med rød sirkel på kart dersom tiltaket i forkant er avklart med grunneier eller at forslaget ikke krever grunneieres tillatelse. Andre forslag bør beskrives tekstlig som tiltak på foreslåtte og eksisterende traséer, og forelegges grunneier for uttalelse.

Forslag til nye traséer og målpunkt som registreres i kartet opprettes med en ny ID i kart og tabell. I tabellen legges tilhørende informasjon. Det må komme tydelig frem at dette er forslag til tiltak og ikke nåsituasjonen. Det gjøres ved å fylle inn egenskapen Status med "foreslått" i tabellen.

### 3.3.5 Vurdere foreslåtte tiltak opp mot andre forhold

Ved utforming av forslag til tiltak bør det tenkes på følgende:

#### Eiendomsforhold

Alle fysiske tilretteleggingstiltak, fra tung turveitilrettelegging til enkel merking med maling, krever tillatelse fra grunneier. En temaplan for friluftslivets ferdselsårer hverken binder arealbruk eller hjemler inngrep, og selve planen berører dermed ikke grunneieressene direkte. Selv om detaljplanlegging av nye traséer og målpunkt ikke er gjennomført, er det viktig at grunneiere som kan bli berørt, involveres der det foreslås fysiske tiltak. Dette er viktig for å få klarhet i grunneier sin holdning til forslagene, for eventuelt å kunne justere tiltakene slik at de er forenlig med deres ønsker og lokalkunnskap. Er det klart at grunneier ikke vil akseptere tiltaket, vil det også være nyttig kunnskap i det videre arbeidet.

#### Miljøverdier

Naturen utgjør hovedrammen for friluftslivet. I arbeidet med å ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer er det derfor helt grunnleggende å ivareta miljøverdiene i planleggingen. Tiltak må vurderes opp mot hensyn til sårbare arter og naturområder. Godt ivarettat naturmangfold sikrer også gode opplevelsesverdier i dag og for framtidens generasjoner.

Tilrettelegging for friluftsliv skal ikke medføre større naturinngrep enn nødvendig for at aktuelle målgrupper skal ha gode natur- og friluftslivsopplevelser. Prinsippene om naturvennlig tilrettelegging, jf. Miljødirektoratets veileder om Naturvennlig tilrettelegging, skal alltid legges til grunn, og veies mot hensynet om at flest mulig skal kunne utøve friluftsliv.

De menneskepåvirkede innslagene i naturen, kulturmiljøene og de enkelte kulturminnene, utgjør viktige opplevelsverdier for friluftslivet og bidrar til en historisk forankring. Ferdselsårene i seg selv kan være slike kulturminner. Jordbrukslandskapet utgjør de fleste steder viktige områder for friluftslivet, og godt ivarettatte kulturlandskap bidrar til gode opplevelser.

Kunnskap om miljøverdiene vil si noe om hvor det er egnet å tilrettelegge for ferdsel og hvor ferdsel bør begrenses på grunn av slitasjesvakhet eller annen sårbarhet. Her må det vurderes hvilke enkeltområder som bør skjermes i forhold til ferdsel og bruk, og hva som bør gjøres kjent og tilgjengelig gjennom informasjon og tilrettelegging. Virkemidler for å ivareta miljøverdier kan være:

#### • **Sonering**

Sonering er et verktøy som har mange likhetstrekk med differensiering. Sonering brukes ofte om geografisk avgrensede områder, mens differensiering brukes om mer konkrete tiltak. Ved å dele opp et planområde i forskjellige soner kan det for eksempel avklares hvilken grad av tilrettelegging de ulike sonene skal ha, og om tiltak i det hele tatt skal gjennomføres. En sonering kan derfor legge føringer for ferdselsårenettet i kommunen og dimensjonering av tiltak i ferdselsåreplanen.

#### • **Differensiering**

Differensiering er et verktøy som kan brukes uavhengig av om det er gjennomført en sonering på forhånd. Differensiering betyr ikke at det skal settes av egne traséer for enkeltaktiviteter. En planlegger må være bevisst på at turområdene har mange ulike brukergrupper, bruksformer og interesser, og det er derfor viktig å opprettholde og utvikle et differensiert tilbud uten at det går på bekostning av sårbare ferdselsårer og andre miljøverdier i et område. For å ivareta opplevelseskvalitetene og miljøverdiene er det viktig at prinsippene om naturvennlig tilrettelegging legges til grunn for arbeidet.

#### • **Kanalisering**

Med kanalisering menes å styre noe i en bestemt retning. Kanalisering knyttet til ferdselsårer kan forstås på to nivå:

- Kanalisering gjennom omlegging og nyetablering av traséer for å lede folk bort fra miljømessig sårbare områder. Eksempel på dette kan være omlegging av stier i tamrein- og villreinområder for å unngå forstyrrelser i viktige funksjonsområder for rein.
- Kanalisering ved økt tilrettelegging på en enkelt trasé for å unngå unødig slitasje i nærområdet omkring traséen(e). Eksempel på slik kanalisering kan være etablering av en gangbane i tre for å unngå at en sti spiser seg utover i bredden i våte myrområder.

### **HUSK**

Større områder med urørt preg er en kvalitet i seg selv for friluftslivet. Det er derfor viktig at det fortsatt finnes områder uten tilrettelegging i form av ferdselsårer eller turruter.

#### **Omfang av ferdselsårer i grå arealer**

Friluftslivets ferdselsårer ligger i hovedsak i naturpregede områder, men kan i enkelte tilfeller også gå inn i og gjennom grå arealer. Ferdselsårer i de grå arealene kan være en del av planen dersom de:

- binder sammen boligområder, skoler, institusjoner, holdeplasser, parkeringsplasser mv med nærliggende naturprega områder.
- er viktige for å få sammenhengende traséer eller rundløyper.
- er trafiksikre. Traséene bør følge fortau, gang/sykkelvei eller områder med lite trafikk og/eller ned-satt fartsgrense (30 – 50 km/t).
- delstrekken som går gjennom de grå arealene ikke er dominerende for traséen sett som helhet, og at delstrekken igjen gjerne brytes opp av parker, grøntdrag, 100-metersskoger eller lignende.
- skiltes og merkes.





Figur 4: I eksemplet ligger det svært viktige friluftsområder langs sjøen og i marka nord for bebyggelsen. Ved å skilte og merke gjennom bebyggelsen kan det skapes attraktive rundturer nært der folk bor, og som samtidig binder sammen marka og strandsonen.

### Trafikksikkerhet

For traséer og tiltak langs bilveier, jernbane og mye brukte farleder er det viktig å vurdere trafikksikkerheten. Er trafikksikkerheten i utgangspunktet ikke tilfredsstillende, for eksempel ved kryssing av veg, kan det foreslås tiltak som bedrer dette. Se for øvrig punktet over om grå arealer.

### Avveining mot andre interesser

Endret arealbruk vil som regel påvirke andre interesser, og konflikter kan oppstå. Alle forslag til endringer som kommer fram i planen må derfor vurderes mot øvrige interesser. Dette kan være utbyggings- og næringsinteresser – herunder oppdrett, landbruk og reindrift, trafikale forhold (bil, båt, tog) og øvrige friluftslivsinteresser.

Viktige kilder til informasjon om dette er folk med kunnskap på de feltene som blir berørt, kommuneplanens arealdel, delplaner, reguleringsplaner, reindriftskart, farledskart, landbruksplaner og lignende.

Der foreslåtte tiltak berører andre motstående interesser bør relevante myndigheter, rettighetshavere eller organisasjoner kontaktes for å få avklart forholdene, og eventuelt foreslå endringer eller avbøtende tiltak som kan avhjelpe de påpekte konfliktområdene. For å avklare motstridende interesser vil møter og dialog mellom de ulike interessene være hensiktsmessig.

### UTSJEKK AV PLANUTKAST

Det er viktig med god brukermedvirkning ved utforming av tiltak. Det er spesielt viktig å ha godt samarbeid med de som har eller får ansvaret for de traséene/tiltakene som foreslås. Involver gjerne også andre som jobber med tilrettelegging og som kjenner områdene godt. Det sikrer god lokalkunnskap og forankring av forslagene.

### 3.3.6 Analyser tiltak opp mot målene for arbeidet

Når forslag til tiltak er utarbeidet må det gjøres en utsjekk av om tiltakene ivaretar målene som er satt for arbeidet. Dette gjøres ved å gjenta analysen. Dersom måloppnåelsen ikke er god nok må forslag til supplerende tiltak utarbeides. Arbeidet med analysene fortsetter til måloppnåelsen er tilfredsstillende. En lukking av et avvik kan også innebære at avviket aksepteres, men der det for eksempel blir påpekt at det er et mål å få dem lukket senere, eller at målet ikke er mulig å nå.

### 3.3.7 Vekte og prioritere opp mot måloppnåelse

#### Vekting av traséer og målpunkt

Når forslag til tiltak er ferdig utarbeidet bør det gjøres en vurdering av hvilke traséer og målpunkt som er viktigst for å ivareta målene som er satt for arbeidet. Vurderingene gjøres for både eksisterende, allerede planlagte og foreslåtte traséer og målpunkt etter en skala fra 1 – 3. De viktigste traséene og målpunktene for måloppnåelse gis verdien 1, og de som har minst betydning gis verdien 3. Er det for eksempel et mål at hver bydel skal ha en turrute opp til et utsiktspunkt og enkelte bydeler har flere slike, vil det være naturlig å skille mellom de enkelte traséenes betydning for måloppnåelse.

Vektingen skrives inn i egenskapstabellen, jf. tabell 2 i kapittel 3.4.1, under egenskapen *Måloppnåelse*, og vil legge føringer for oppfølgingen av planen og prioritering av tiltak.

Det bør tilstrebtes en enhetlig vekting av ferdselsårer som går gjennom flere kommuner eller planområder.

#### Prioritering av tiltak

Prioritering av tiltak bør vurderes ut fra følgende kriterier:

- Foreslåtte tiltak på traséer og målpunkt som vektes høyt i forhold til måloppnåelse skal prioriteres høyt i forhold til oppfølging.
- Foreslåtte tiltak som kommer høyt ut fra en kost-nytteanalyse.
- Foreslåtte tiltak som er realistisk å gjennomføre i perioden planen gjelder for.

#### HUSK

Planen kan omhandle traséer og målpunkt som kommunen ikke har ansvaret for. I slike tilfeller må det være enighet med de ansvarlige om prioritering og tiltak som foreslås. Tilsvarende vil gjelde der andre enn kommunene eier planen.

Det er naturlig at prosjektgruppen lager forslaget til prioritering og at forslaget legges fram for styringsgruppen eller prosjekteier for beslutning. Prioriteringen skrives inn i egenskapstabellen under egenskapen *Prioritering*, jf. tabell 2 i kapittel 3.4.1.

## 3.4 Steg 4: Sammenstilling og vedtak

### STEG 1: OPPSTART

### STEG 2: KARTLEGGE NÅ-STATUS

### STEG 3: ANALYSERE OG VURDERE TILTAK

### STEG 4: SAMMENSTILLING OG VEDTAK

- Sammenstille planen
- Høring
- Vedtak av planen

#### 3.4.1 Sammenstille planen

Når prosjektgruppa har forslag til tiltak klar, og er omforent om en prioritering av disse, skrives planen sammen til et ferdig dokument. Formen på planen må tilpasses behovet, men det kan være hensiktsmessig å bygge den opp med en planbeskrivelse, en tiltaksdel og ett eller flere temakart. Sammenskriving av planen gjøres i prosjektgruppen. Styringsgruppen eller prosjekteier vedtar at utkastet skal legges ut på høring.

## A. Tekstdel/planbeskrivelse

Følgende punkter bør omtales i planbeskrivelsen:

- Bakgrunn for planen
- Mål og avgrensning for planen
- Forholdet til andre planer og nasjonale føringer
- Organisering av arbeidet og opplegg for medvirkning
- Beskrivelse av dagens situasjon
- Vurdering av behov for å nå planens målsettinger

Bakgrunn, mål og føringer kan i stor grad hentes fra prosjektbeskrivelsen. Når det gjelder organisering, arbeidsprosess og medvirkning bør planbeskrivelsen vise til hvordan arbeidet faktisk er gjennomført. Planbeskrivelsen bør gi en overordnet sammenstilling av statusen for ferdselsårene, turrutene og målpunktene, og kart og egenskapstabell kan underbygge dette. Planbeskrivelsen bør også kort gjengi resultat av analysene, der nåsituasjonen er vurdert opp mot målene for planarbeidet, og der mangler og forbedringspunkter er avdekket.

## B. Tiltaksdel/handlingsplan

Tiltak og endringer som foreslås beskrives i tiltaksdelen sammen med en beskrivelse av hvordan planen skal følges opp. Forslag til tiltak bør inneholde en kostnadsvurdering. Det bør framgå hvem som skal ha ansvaret for gjennomføring eller oppfølging. Hvor omfattende tiltaksdelen blir avhenger av behovene som er kartlagt og hvor mange nye traséer, målpunkt og andre tiltak som er foreslått. Tiltaksdelen bør omtale følgende tema:

- Eventuelle strategiske, organisatoriske eller ansvarsmessige grep som skal tas
- Overordnet beskrivelse av endringer og tiltak
- Overordnet beskrivelse av økonomiske og ressursmessige konsekvenser
- Om og hvordan videre planforankring skal gjøres
- Kriterier for prioritering av tiltak og resultatet av prioriteringene
- Forslag til tiltak

Tiltaksdelen bør gi en oversikt over foreslåtte tiltak som settes opp i en prioritert rekkefølge ut fra hvilke tiltak som vurderes som viktigst å gjennomføre i perioden planen skal gjelde for. En oversikt kan listes ut ved å sortere egenskapen "Prioritering av tiltak", se tabell 2.

Merk at tiltak som innebærer prosjektering av nye ferdselsårer eller vesentlig oppgradering av eksisterende, kan utløse krav om reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Kostnader til reguleringsplan og prosjekteringskostnader bør da synliggjøres.

I tiltaksdelen bør det også framgå oppfølgende tiltak som ikke er knyttet til enkelttraséer eller målpunkt. Slike tiltak må også inngå i oppfølgingen av planen. Dette kan for eksempel være:

- **Behov for oppdatering av kartverkets data-baser.** Når nye ferdselsårer eller turruter er etablert eller oppgradert i terrenget, vil dette ofte medføre behov for oppdatering av Tur- og friluftsrutebasen og FKB-TraktorvegSti. Feil og avvik som er avdekket i arbeidet bør meldes inn til Kartverket, for eksempel i rettikartet.no. For å ivareta friluftslivet er det viktig at kartgrunlaget er oppdatert. Kartverket kan kontaktes ved behov for veiledning og spørsmål om innlegging og ajourhold av data.

### HUSK

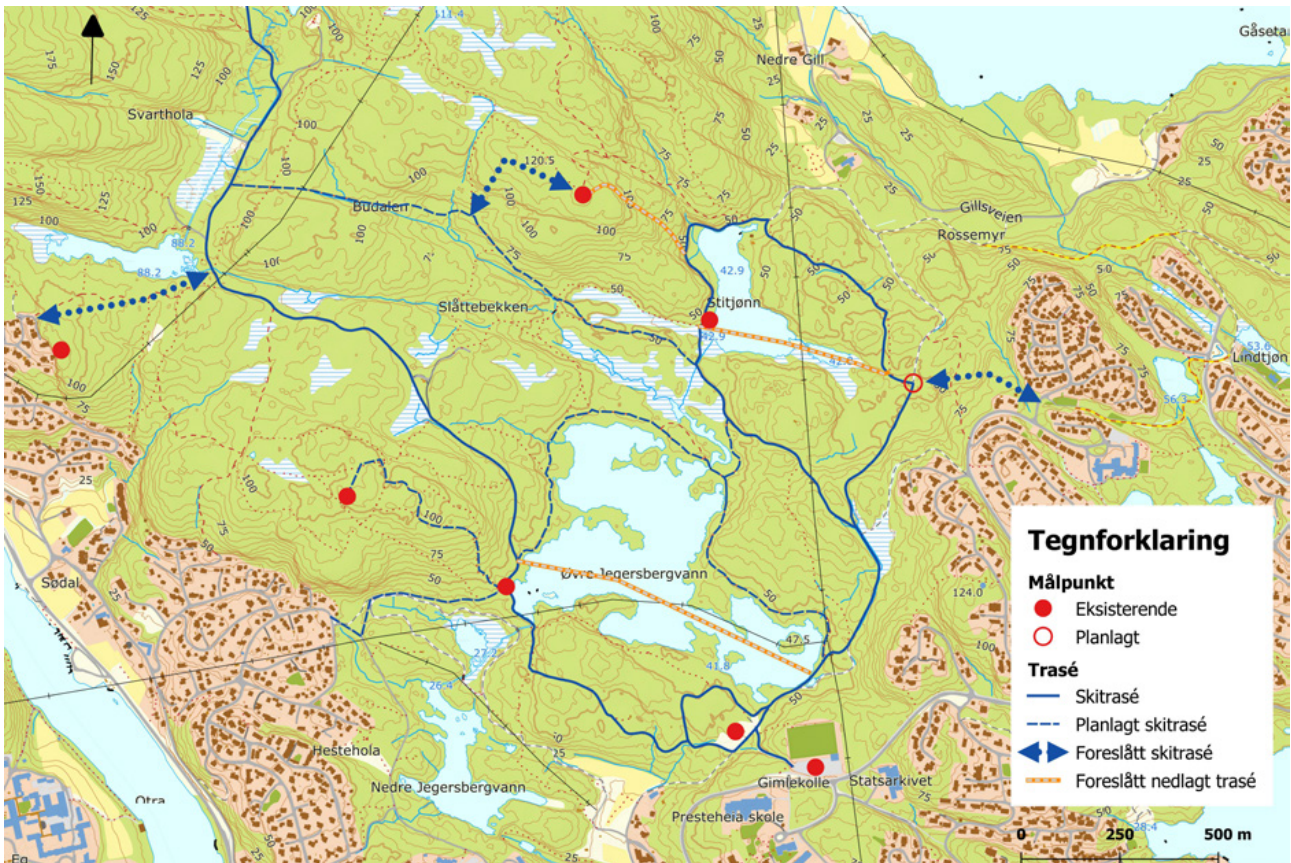
En turrute som skal forvaltes i nasjonal database for tur- og friluftsruter må være skiltet og merket, og knyttet opp mot et forvaltningsregime. Det betyr at en kommune, lag eller organisasjon må ha ansvar for skilting og merking av turruta.

- **Behov for utarbeiding av detaljplan for skilting og merking**  
For traséer som skal skiltes og merkes kan det være behov for å utarbeide mer detaljerte skilt- og merkeplaner som også inneholder opplegg og rutiner for drift og vedlikehold. Skilt og merkeplaner bør følge anbefalingene i Merkehåndboka.no.
- **Behov for informasjon og markedsføring - annen etterbruk av planen**  
Informasjon og markedsføring kan være viktige tiltak for å få flere ut på tur. Dersom det er ønske om å bruke resultatene av planen til å utarbeide turkart, trykte turbeskrivelse eller gjennomføre ulike markedsføringstiltak, bør dette beskrives som tiltak.



**Tabell 2: Egenskapstabell med eksempler som viser forslag til tiltak**

Egenskap	Forklaring	Trasé	Målpunkt	Eksempel trasé	Eksempel Målpunkt
ID	Et unikt idnr satt sammen av minimum 3 siffer	obligatorisk	obligatorisk	112	356
Navn	Et navn på traséen/målpunktet	valgfritt	valgfritt	Linesløypa	Stordalen parkering
Rutenummer	Hentes fra nasjonal database for tur og friluftsruter	valgfritt			
Status	Om eksisterende/planlagt/foreslått. Planlagt er ferdig avklart og klare for realisering. Foreslått mangler helt eller delvis avklaring	obligatorisk	obligatorisk	Eksisterende	Eksisterende
Type trasé	Om det er hoved-, forgreining- eller matetrasé	valgfritt		Forgreining	
Brukstype	Fottur, skitur, sykkelstur, padle-/rotur eller annen tur	obligatorisk		Skitur	
Målpunkttype	Rasteplass, aktivitetsområde, overnatting, parkering, havn, kollektivpunkt, servering, severdighet eller annet målpunkt		valgfritt		Parkering
Skiltet	Om traséen er skilt (ja/nei)	valgfritt		Ja	
Merket	Om traséen er merket (ja/nei/delvis/sesong)	valgfritt		Ja	
Beskrivelse	En kort beskrivelse som ikke går på tema dekt ellers i tabellen. (max 200 tegn)	obligatorisk	valgfritt	Fin skitur som prepareres med løypemaskin ved mye snø	Gruset, plass til 30 biler
Eier tilrettelegging	Hvem eier tilretteleggingen i traséen eller av målpunktet?	valgfritt	valgfritt	Kommunen	Stordalen IL
Grunneieravtale	Er det grunneieravtale (ja/nei/delvis/ukjent)	obligatorisk	valgfritt	Ja	Ja
Vedlikeholds-ansvar	Hvem drifter om det er en ansvarlig/definert	valgfritt	valgfritt	Kommunen	Stordalen IL
Opphav	Fra hvilken datakilde er registreringen hentet	valgfritt	valgfritt	Kommunalt løypekart	N50 samferdsel
Måloppnåelse	Vurdering av traséens og målpunktets betydning for måloppnåelse. 1 er størst og 3 dårligst. (verdi 1 - 3)	obligatorisk	valgfritt	2	1
Nye tiltak	Beskriv de nye tiltakene	valgfritt	valgfritt	Økt ryddebredde med en meter	Parkeringsplassen må utvides med 30 plasser
Finansiering nye tiltak	Hvordan er tiltakene finansiert/tenkt finansiert	valgfritt	valgfritt	Kommunens driftsbudsjett	Kommunale prosjektmidler
Organisering nye tiltak	Hvordan organiseres nye tiltak/tenkt organisert	valgfritt	valgfritt	Utføres av markas venner	Legges ut på anbud
Kostnad	Estimert kostnad ved tiltaket	valgfritt	valgfritt	5 000,-	200 000,-
Prioritering av tiltak	Hvilken prioritet har tiltaket (1 - ∞)	valgfritt	valgfritt	17	5



Figur 5: Plankart for skitraséer. Mildere vintrer skaper utfordringer som usikker is og lite frost i bakken. Eksemplet illustrerer blant annet behov for å legge ned eksisterende traséer og hvordan løypenettet kan utvikles.

### C. Temakart

Det er viktig med et lesbart og lettfattelig kart som minimum viser eksisterende ferdselsårer, turruter og målpunkt som inngår i planen. Forslag til nye traséer illustreres i kartet med piler, ferdig planlagte med stiplet strek (jf. figur 7 i kapittel 4). Forslag til nye målpunkt, som ikke krever avklaring, eller som er avklart med rettighets-haver/grunneier/myndighet, merkes med rød sirkel. Målpunkt som ikke er avklart markeres ikke i kartet.

Blir det for mye informasjon i ett kart kan flere kart brukes. Det kan for eksempel utarbeides ett for vinter- og ett for sommersesong. Figur 5 viser et eksempel på en plan for skitraséer. Sentrale egenskapsdata kan følge med som vedlegg til planen.

### 3.4.2 Høring

Når utkast til plan for friluftslivets ferdselsårer er ferdigstilt bør denne legges ut til begrenset høring. Dette forutsetter at planen er utarbeidet som en temaplan. Ordinær høring vil komme når planen innarbeides i kommunens ordinære planverk etter plan og bygningsloven, for eksempel kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.

Omfanget av høringen må sees i sammenheng med hvor omfattende tiltaksdelen er. Høringen bør som minimum gjennomføres for de som har vært involvert i arbeidet, og for de som vil bli berørt av forslagene. Høringen kan organiseres ved å sende brev med informasjon til berørte. Det kan også gjennomføres møter under høringen med relevante parter.

### 3.4.3 Vedtak av planen

Planen vedtas i utgangspunktet hos prosjekteier eller de som bestilte planen, som gjerne er et politisk utvalg eller et styre. I saksframlegget som legges til grunn for vedtaket er det naturlig å beskrive følgende:

- Målene som er satt for planen og hovedlinjene i det planen omhandler
- Kort presentasjon av planprosessen
- Presentasjon av funn i analysen av nåsituasjonen
- Overordnet beskrivelse av foreslåtte tiltak og oppfølging
- Høringsinnspill
- Revisjons- og oppfølgingsrutiner av planen

Planen legges ved saksframlegget. Tiltaksdelen bør vedtas, mens resten av planen tas til orientering.

## 4. Bruk av GIS i arbeidet

En plan for friluftslivets ferdselsårer kan samlet sett gi mye informasjon om ferdselsårer, turruter og målpunkt. Digitalisering og bruk av geografiske informasjonssystemer (GIS) kan gjøre det:

1. lettere å holde oversikt over all informasjon
2. mulig å analysere om nå-status og foreslåtte tiltak ivaretar enkelte av målene som er satt for arbeidet
3. mulig å oppdatere offentlige kartbaser på en effektiv måte
4. lettere å gjenbruke datasettet i andre sammenhenger

Bruk av GIS krever tilgang til et GIS-verktøy. Miljødirektoratet har tilrettelagt en QGIS-løsning som er gratis og godt egnet til arbeidet. Denne kan lastes ned fra Miljødirektoratet.no. Programmet kan tas i bruk av alle uansett hvilken programleverandør som ellers brukes i organisasjonen. Løsningen er tilrettelagt med bakgrunnskart, temakart og tegnforklaring. I tillegg inneholder den et datasett for planlegging som er klargjort for registreringer av traséer og målpunkt. Veiledning og instruksjonsvideoer for bruk av løsningen er tilgjengelig på Miljødirektoratet.no.

En ulempe med bruk av denne løsningen kan være at filformatet til dataene man registrerer ikke nødvendigvis kan legges direkte inn i organisasjonens egen løsning

uten konvertering. Om organisasjonen allerede har egen GIS-programvare, kan den brukes. Fordelen med bruk av egen GIS-programvare er at GIS-ansvarlig allerede kjenner systemet godt, og at dataene kan samkjøres direkte med øvrige data i organisasjonen. En ulempe er at det kan være mer krevende å sette opp prosjektet og gjennomføre arbeidet i en slik løsning. Enkelte kartprogram egner seg heller ikke like godt til analysearbeid.

### 4.1 Bruk av GIS i de ulike stegene

GIS kan være nyttig ved kartlegging av nåsituasjon, ved analyse og ved sammenstilling av planen.

#### 4.1.1 Steg 2: Kartlegging av nå-status

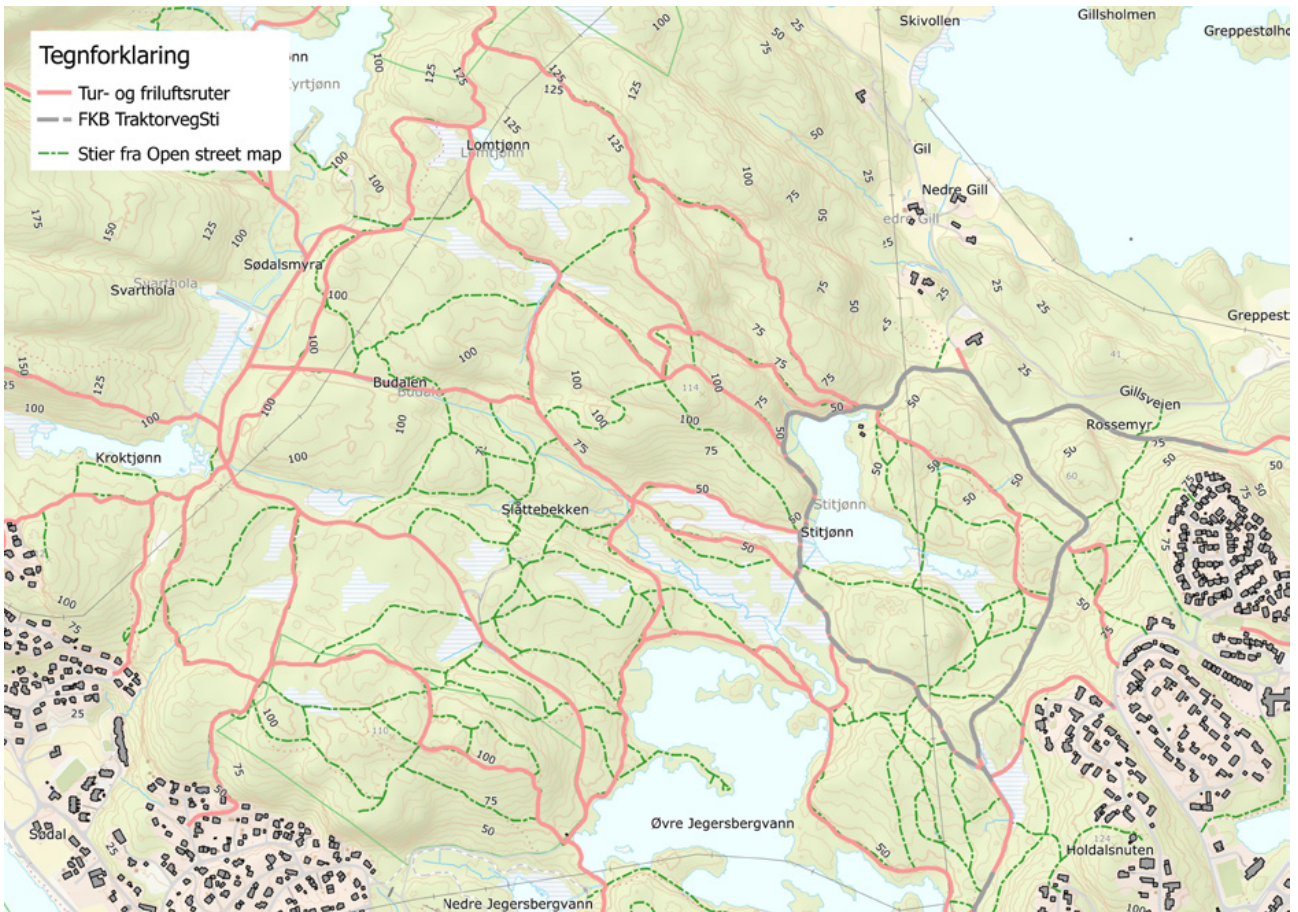
Kartleggingen av nåsituasjonen i et GIS tar utgangspunkt i allerede eksisterende digital informasjon. Det finnes mange relevante datasett med slik informasjon, både åpent på nett og lokalt lagret hos ulike organisasjoner. Kvaliteten varierer fra kilde til kilde og fra område til område.

Tabell 3 gir en oversikt over datakildene med kartdata som skal brukes i forbindelse med kartlegging av nå-status. Disse er lagt inn i den tilrettelagte GIS-løsningen på Miljødirektoratet.no.

**Tabell 3: Oversikt over datakildene som skal legges inn i et GIS for ferdselsåreplanlegging**

Datasett	Beskrivelse	Kilde	Kommentar
Bakgrunnskart	Kart og flybilder	GeoNorge	Flere alternativer for å få tilgang til slike kart, de fleste kommuner har allerede slike kart tilgjengelig i en innsynsløsning. WMS for de vanligste bakgrunnskartene er åpent tilgjengelig for alle. WMS for Norge i bilder er tilgjengelig for parter i Norge digitalt.
Tur- og friluftsruter	Fotruter, sykkelruter, skiløyper og andre turruter med ulike egenskaper.	GeoNorge	Dette datasettet har varierende fullstendighet og nøyaktighet. De mest detaljerte dataene fås ved å laste ned datasettet kommunevis heller enn landsdekkende. WMS-en gir en god førsteoversikt, men mangler noen av dataene man får ved kommunevis nedlastning.
FKB (Felles kartdatabase) - TraktorvegSti	Inneholder traktorveger, gangveger og stier med senterlinjegeometri.	GeoNorge	Dette datasettet har varierende fullstendighet og nøyaktighet. WMS for dette datasettet heter «Traktorveg og skogsbilveg». Datasettet er tilgjengelig for nedlastning for Norge digitalt parter eller fra kommunen.
N50 Kartdata – Samferdsel	Som FKB – av og til med supplement	GeoNorge	Datasettet er et godt supplement til FKB – TraktorvegSti. Det er tilpasset målestokksområdet 1:25 000 – 1:100 000, og har et innhold som tilsvarer papirkartserien Norge 1:50 000. Det er ikke like detaljert som FKB – TraktorvegSti, men noen steder har det med flere stier, traktorveger etc. enn det man finner i datasettet fra FKB.





Figur 6: Kartet viser et eksempel på at det ofte vil være behov for å bruke flere kilder for å få fram et helhetsbilde. Data fra Open streetmap gir i dette eksemplet betydelig flere stier enn hva som framgår av FKB TraktorveiSti og Tur- og friluftsruter.

En oversikt over andre aktuelle kilder finnes i vedlegg 1. Det kan lokalt også finnes andre digitale kilder hos kommuner, friluftsråd, frivillige organisasjoner og enkeltpersoner. Det er varierende kvalitet på dataene, og en god gjennomgang av kildene vil lette den videre jobben. Kartdata kan være tilgjengelig som bilder/raster (WMS), der egenskaper på enkeltelementer ikke kan tas ut og gjenbrukes. Disse må digitaliseres/registreres inn i løsningen. De kan også være tilgjengelig som datafiler der egenskapene på enkeltelementer kan tas ut og gjenbrukes (WFS eller ulike andre nedlastbare formater).

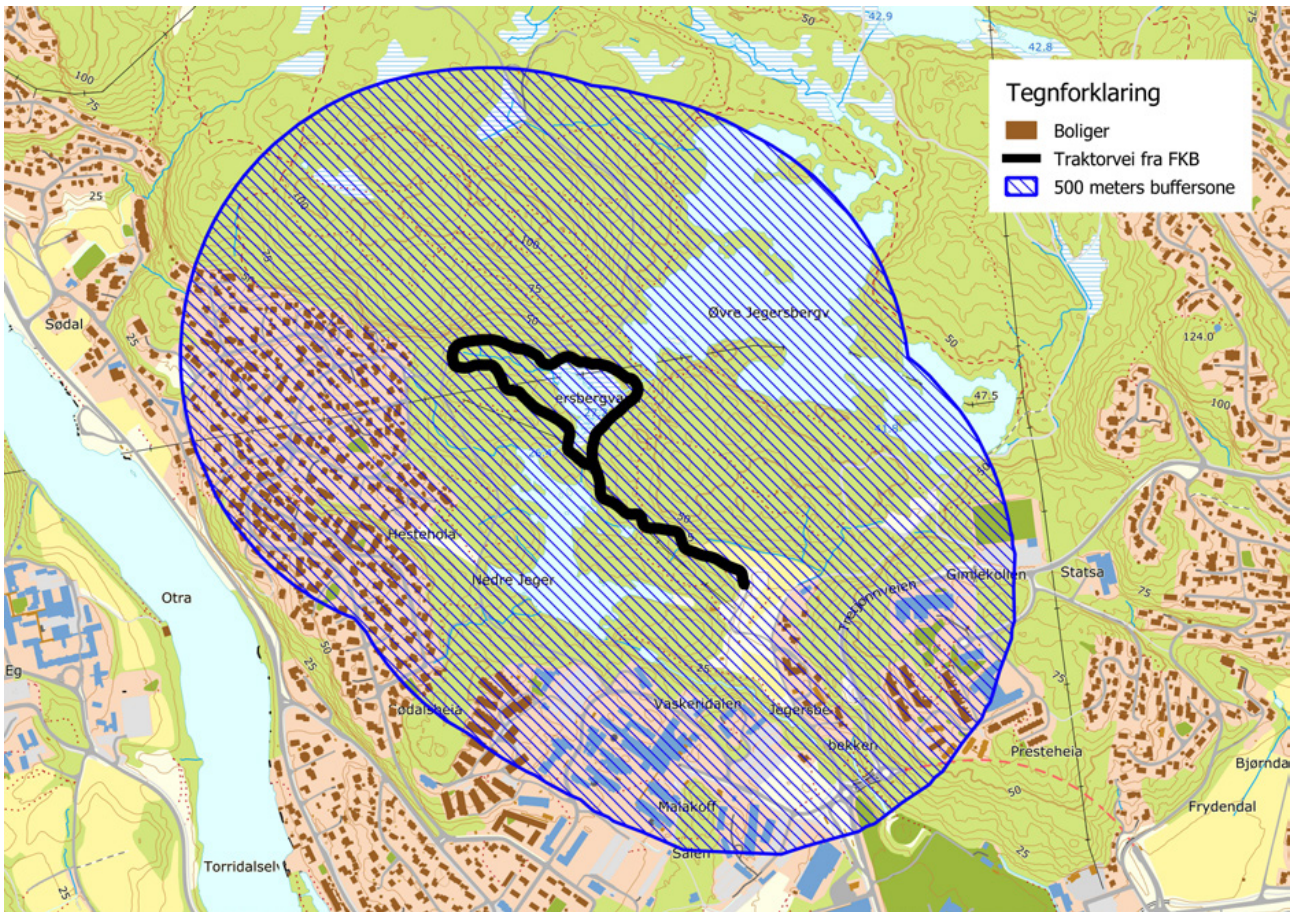
Når de aktuelle datasettene er lagt inn i manuskartet starter arbeidet med å legge inn traséer og målpunkt som skal inngå som grunnlag for analysen. Disse legges inn med tilhørende egenskaper i et nytt tomt datasett. Start med aktuelle objekt fra eksisterende datasett. Ved behov digitaliserer man inn nye objekt eller henter inn objekt som er registrert med GPS. For den skreddersydde GIS-løsningen er det klargjort ett datasett for manuskart og

ett for registreringsarbeidet. Datasettet for registreringsarbeidet inneholder obligatoriske og anbefalte egenskaper og tegneregler, og kan lastes ned fra Miljødirektoratet.no.

	Eksisterende	Planlagt	Foreslått
<b>Fottrasé</b>			
<b>Skitrasé</b>			
<b>Sykeltrasé</b>			
<b>Padle/rotrasé</b>			
<b>Annen trasé</b>			
<b>Nedlagt trasé</b>			
<b>Målpunkt</b>			

Figur 7: Tegneregler, Plan for friluftslivets ferdselsårer





Figur 8: Buffer på 500 meter (blållilla farge) rundt en turrute (gul farge) presentert sammen med boligbygg fra FKB. Bygninger i figuren, som ikke er dekket med noen av buffersonene ligger over 500 m fra turruta.

#### 4.1.2 Steg 3: Analysere og vurdere tiltak

GIS-analyser kan være nyttige for å avklare om nå-status og foreslåtte tiltak ivaretar målene som er satt for planarbeidet. Hvilke analyser som er aktuelle, er avhengig av hvilke mål som er satt. Et eksempel på mål kan være at ingen i kommunen/tettstedet skal ha mer enn 500m fra bolighuset til nærmeste turrute. Ved å lage en buffersone på 500m rundt turrutene, vil analysen vise hvor mange boliger som faller innenfor/utenfor buffersonen jf. figur 8. Dette kan enten gjøres teknisk med flere GIS-analyser eller med en visuell vurdering.

Eksempler på andre mål det kan gjøres GIS-analyser på er:

- ulik tilretteleggingsgrad i ulike soner som er definert på forhånd
- utsjekk på differensiert tilrettelegging innenfor de ulike bydelene (for eksempel et utsiktspunkt tilgjengelig for rullestol og barnevogn, en gruset rundløype på minimum 2 km og stier uten tilrettelegging)
- andre avstandsmål enn 500 m for ulike trasétyper

Når måloppnåelsen på aktuelle tiltak er lagt inn og analysene er avsluttet, er datasettet klart for Steg 4.

#### 4.1.3 Steg 4: Sammenstilling og vedtak

Når planen skal sammenstilles er kartet en viktig del av sluttresultatet. På bakgrunn av registreringene som er gjort av nåsituasjonen, analysene og forslagene til nye tiltak, kan det framstilles ulike typer kart i et GIS. Disse kan skrives ut eller presenteres digitalt på nett. Ved hjelp av de ulike egenskapene som er registrert på traséene og målpunktene, kan ulike egenskaper symboliseres i kartet. Skal det kun fokuseres på sammenhenger og tetthet av traséer (eksisterende, planlagte og foreslåtte), brukes tegnereglerne som vist i figur 7. Skal det med utgangspunkt i målet for planarbeidet fokuseres på andre egenskaper kan det lages kart som viser det, så lenge egenskapene man ønsker å vise finnes i datasettet. Standardiserte tegnforklaringer bør brukes. Det er også viktig at det skilles tydelig mellom eksisterende, planlagte og foreslåtte tiltak.

## 4.2 Oppdatere nasjonale kartbaser

Etter at kartleggingsjobben er avsluttet er det viktig å få meldt inn kartdata som mangler i de nasjonale datasettene som Kartverket forvalter. Det finnes to alternativ for å melde inn ny informasjon til Kartverket. Innmelding kan gjøres enten gjennom Kartverkets nettportal for oppretting og innmelding av kartdata, rettikartet.no, eller oversendes i sin helhet etter avtale med ansvarlige kontaktpersoner for de aktuelle kartdataene i Kartverket.

## 4.3 Segmentering/ oppdeling

Det er stor fordel om traséene, som er linjeobjektene i datasettet, deles inn i mindre biter i møte med andre traséer eller der traséen vesentlig endrer karakter, for eksempel fra sti til turveg. I GIS kalles det segmentering. Dette vil gi en betydelig verdiøkning på dataene med tanke på videre bruk inn i f.eks. analyser. Ulempen er at det kan gi en vesentlig økning i arbeids- og etableringskostnad. Oppdeling i segmenter kan alternativt gjøres som et oppfølgende tiltak av selve planarbeidet.

Hvilke egenskaper som legges til grunn for oppdelingen må styres av målene som er satt for arbeidet. Objekt som kopieres inn fra andre datasett beholder oppdelingen fra originaldatasettet. For nye objekt registrerer man først inn egenskaper som skal gjelde for hele traséen. Del så opp ferdselsåren i mindre deler ved kryss/møtepunkt med andre traséer eller der en del av traséen skal ha en annen egenskap enn resten. Nærmere beskrivelse av hvordan dette gjøres finnes på Miljødirektoratet.no.

# 5. Vedlegg

## Vedlegg 1: Oversikt over datakilder

	Datasett	Beskrivelse	Kilde	Kommentar
<b>BASIS KARTDATA</b>				
Skal	Bakgrunnskart	Kart og flybilder	GeoNorge	Flere alternativer for å få tilgang til slike kart, de fleste kommuner har allerede slike kart tilgjengelig i en innsynsløsning. WMS for Norge i bilder er tilgjengelig for parter i Norge digitalt.
Vurderes	AR5	Norges arealressurser i målestokk 1:5000. Landsdekkende under tregrensa.	GeoNorge	Dette datasettet er spesielt godt egnet til analyser.
Vurderes	Plandata	Arealplaner	Kommunene	Gjeldende regulerings- og kommuneplan (delplaner). Der kommunen har markagrense eller grønn grense, kan det tas inn i datagrunnlaget.
<b>TEMAKART</b>				
Vurderes	Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder	Områder fra nasjonal database (Naturbase) kartlagt i henhold til Miljødirektoratets Veileder M98 – 2013	GeoNorge / Miljødirektoratet	En del kommuner har enda ikke har gjennomført kartlegging.
Vurderes	Naturvern-områder (inkl. foreslåtte)	Datasettet inneholder verneområder og vernede enkeltobjekt i Norge	GeoNorge / Miljødirektoratet	Komplett datasett for Norge.
Vurderes	Statlig sikra friluftslivsområder	Områder som er sikra for allmenne friluftslivsformål ved statlig hjelp	GeoNorge / Miljødirektoratet	Komplett datasett for Norge.
Vurderes	Tettsteder	SSB publiserer nytt datasett for tettsteder 1. januar hvert år. Datasettet Tettsteder 2017 viser Tettsteder pr. 01.01.2017	GeoNorge / SSB	Aktuelt datasett for å gjøre analyser mot hvor folk bor.
Vurderes	Inngrepsfri natur i Norge 2013	Datasettet viser hvilke områder som ikke er berørt av tynge tekniske inngrep	GeoNorge / Miljødirektoratet	Komplett datasett for Norge per 1.1.2013. Kan være aktuelt datasett i vurdering av sonering
Vurderes	Villreinkart	Datasettet viser leveområder og funksjonsområder for villrein, som det bør tas hensyn til i arealplanlegging mv.	GeoNorge / Miljødirektoratet	Vurderes i kommuner, hvor dette er aktuelt.
Vurderes	Reindriftskart	Reindriftens arealbrukskart viser beitebruken med en inndeling i 5 årstidsbeiter. Mer informasjon på geonorge.	Geonorge/ Landbruksdirektoratet	Vurderes i kommuner, hvor dette er aktuelt
Vurderes	Verdifulle kulturlandskap	Datasettet viser forvaltningsmessig høyt prioriterte kulturlandskapsområder med både biologiske og kulturhistoriske verdier.	GeoNorge / Miljødirektoratet	
Vurderes	Kulturminner	Kulturminner WMS viser kulturminnedata fra Askeladden (den nasjonale kulturminnebasen). Dette gjelder både fredete arkeologiske og nyere tids kulturminner og kulturmiljøer	Geonorge/ Riksantikvaren	Kulturminner fra Askeladden (den nasjonale kulturminnebasen) er å finne i Riksantikvaren sin WMS. Lokalitetene kan lastes ned fra Geonorge. På kulturminnesok.no fins det god informasjon om de enkelte kulturminnene. Ta i bruk dette ved vurdering av om et kulturminne er aktuelt som målpunkt.
Vurderes	Administrativ avgrensning for bydeler/ delområder	Bydel utgjør geografiske områder i en kommune. I norsk offisiell statistikk er benevnningen bydel knyttet til de fire største kommunene Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Mindre byer og kommuner er oppdelt i delområder. Hvert delområde består av flere grunnkretser.	SSB/ Geonorge	Aktuelt til bruk inn i differensiert analyse. For de største byene har SSB laget et eget datasett for bydeler, som kan lastes ned fra kart.ssb.no. De har også et datasett for delområder. Dette er ikke tilgjengelig for nedlastning fra denne kartløsningen. Kontakt SSB for tilgang, dersom kommunen ikke har datasett for det selv.



	Datasett	Beskrivelse	Kilde	Kommentar
<b>STI OG LØYPEDATA</b>				
Skal	Tur- og friluftsruter	Fotruter, sykkelruter, skiløyper og andre turrute med ulike egenskaper.	GeoNorge / Miljødirektoratet	Dette datasettet har varierende fullstendighet og nøyaktighet. Man får ut de mest detaljerte dataene ved å laste ned datasettet kommunevis heller enn landsdekkende. WMS-en gir en god førsteoversikt, men mangler noen av dataene man får ved kommunevis nedlastning.
Skal	FKB (Felles kartda-tabase) – TraktorvegSti	Inneholder traktorveger, gangveger og stier med senterlinjeometri.	GeoNorge	Dette datasettet har varierende fullstendighet og nøyaktighet. Datasettet er tilgjengelig for Norge digitalt parter eller fra kommunen.
Skal	N50 Kartdata – Samferdsel	Som FKB – av og til med supplement	GeoNorge	Datasettet er et godt supplement til FKB – TraktorvegSti. Det er ikke like detaljert som FKB – TraktorvegSti, men flere steder har det med flere stier, traktorveger etc. enn det man finner i datasettet fra FKB.
Vurderes	Tilgjengelighet friluft	Kartleggingen viser hvordan stedet er utformet med tanke på fremkommelighet for personer med nedsatt bevegelighet og nedsatt syn. Andre typer tilgjengelighet er ikke vurdert i Kartverkets data om tilgjengelighet.	GeoNorge	Det er mange kommuner som ennå ikke har gjennomført kartlegging. Man kan finne mye nyttig info i dette datasettet der det er etablert. Eks. tilrettelagte badeplasser, bålplasser, fiskeplasser, parkering etc. Datasettet tas i bruk der det fins.
Vurderes	Strava-logger	Strava inneholder linjedata for treningsruter, som brukere av tjenesten har logget.	Strava.com	Godt egnet for å avdekke bevegelsesmønstre i folketette områder. QMS for Strava kan hentes inn i QGIS vha. programtillegget QuickMapServices. QMS-en har en begrensning på zoomnivå. Dataene viser ikke i målestokk under 1:100 000.
Vurderes	Mtbmap	Mtbmap.no er et onlinekart for terrengsykling i Norge, laget av frie data fra Openstreetmap.	Mtbmap.no	Godt egnet spesielt for sykling, men gir god informasjon om ferdselsmønster da data fra Strava er tilrettelagt i løsningen.
Vurderes	Stier og løyper fra OSM	OpenStreetMap (OSM) inneholder data som brukere har samlet via nettdugnad.	<a href="https://www.openstreetmap.org">https://www.openstreetmap.org</a>	Bra dekning der det bor folk. Har også segmenter. Data har ulike tagger som kan variere og som kan brukes til å selekere ut bare stier og løyper. Det finnes egne programtillegg for OSM for QGIS. Guide for nedlastning til QGIS: <a href="https://learnosm.org/en/osm-data/osm-in-qgis/">https://learnosm.org/en/osm-data/osm-in-qgis/</a>
Vurderes	Stier, løyper og turforslag fra ut.no	Stier og turruter gjengitt på ut.no er hentet fra grunnlaget til Kartverket i datasettet Tur- og friluftsruter.	Ut.no	Ikke behov for å laste ned data fra ut.no, da dette er de samme dataene man finner i datasettet Tur- og friluftsruter. Turforslag kan lastes ned enkeltvis som gpx-fil fra ut.no, dersom man ønsker å ta disse i bruk inn i arbeidet.
Vurderes	Stier og løyper fra Orienteringskart	Digitale orienteringskart kan inneholde mange stier som ikke vises på andre kart.	Kontakt din lokale orienteringsklubb	Data kan utveksles på egnet format slik at de kan inngå i kartleggingen. Oversikt over hvor det finnes norske orienteringskart er tilgjengelig som WMS.
Vurderes	Barnetråkk	Barnetråkk-data inneholder skolevei og fritidsvei med tilhørende opplysninger. Data inneholder også leke-/oppholdsområde og områder som oppleves som bra og mindre bra. Det er barn som i hovedsak er informanter og deltagere i barnetråkk-kartlegging. Metoden brukes for å understøtte kommune-planlegging og konsekvens-vurderinger i vegsaker mv.	<a href="https://www.barnetrakk.no/">https://www.barnetrakk.no/</a>	165 kommuner har gjennomført barnetråkk. Oversikt over hvor det finnes er gjengitt i kartoversikt på barnetråkk sin nettside. Ofte er datasettet kun tilgjengelig lokalt i kommunen. Avhengig av type barnetråkkdata vil disse kunne være aktuelle både som ferdselsåre og målpunkt. F.eks. kan en god akebakke være aktuell som målpunkt vinterstid.

	Datasett	Beskrivelse	Kilde	Kommentar
<b>MÅLPUNKT</b>				
Vurderes	Severdigheter/ attraksjon	Må kartlegges	<a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Mulig noe data finnes i OSM.
Vurderes	Utsiktspunkter	OpenStreetMap (OSM) inneholder data som brukere har samlet via nettdugnad.	<a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Ujevn dekning. Topp og fjelltopp er ofte registrert. Se Stier og løyper fra OSM for info om eksport.
Vurderes	Rasteplass	Må kartlegges	<a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Tilgjengelighet friluft har info om tilrettelagte rasteplasser, der datasettet er etablert. Mulig noe data finnes i OSM.
Vurderes	Innfallsporter / Friluftsport / atkomstzone	Må kartlegges, ingen landsdekkende tjeneste		Det finnes noe data i OSM (startpunkter for tur). Noen regionale løsninger, for eksempel Rogaland: <a href="#">kartlegging av innfallsporter</a> .
Vurderes	Badeplasser	Enkelte kommuner har gjort egen kartlegging av disse, men fins ingen landsdekkende tjeneste.	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Tilgjengelighet friluft har info om tilrettelagte badeplasser der datasettet er etablert. Mulig noe data finnes i OSM.
Vurderes	Fiskeplasser	Enkelte kommuner har kartlagt disse men finnes ingen landsdekkende tjeneste.	<a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Tilgjengelighet friluft har info om tilrettelagte fiskeplasser, der datasettet er etablert. Mulig noe data finnes i OSM.
Vurderes	Parkeringsområde	FKB, N50, tilgjengelighet friluft eller OpenStreetMap (OSM)	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	FKB (Parkeringsområde) og N50 (Parkeringsområde). Tilgjengelighet friluft har info om tilrettelagte parkeringsplasser der datasettet er etablert. God dekning i OSM.
Vurderes	Serveringssteder	Bygningspunkt fra matrikkelen, FKB bygning eller OpenStreetMap (OSM)	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Bygningspunkt fra matrikkelen eller FKB bygning er tilgjengelig for Norge digitalt parter. Egenskapen byggtyp_nb gir informasjon om type bygning. Ujevn dekning på OSM.
Vurderes	Overnattingssteder	Bygningspunkt fra matrikkelen/FKB bygning eller OpenStreetMap (OSM)	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Bygningspunkt fra matrikkelen er tilgjengelig for Norge digitalt parter. Egenskapen byggtyp_nb gir informasjon om type bygning. Også bra dekning i Open street map.
Vurderes	Skole/ barnehage	Datasettene grunnskoler, videregående skoler og barnehager gir oversikt over plassering av norske skoler/barnehager med noe tilhørende kontaktinformasjon og opplysninger om skolen/barnehagen. OpenStreetMap (OSM) er også en aktuell kilde.	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Fins datasett for både grunnskoler, videregående skole og barnehager på Geonorge. Foreligger også som WMS. Barnehager med kun postnummer som adresse kan ha en noe omtrentlig plassering. Bra dekning også i OSM.
Vurderes	Eldresenter/ sykehjem	Bygningspunkt fra matrikkelen eller fra OpenStreetMap (OSM)	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Bygningspunkt fra matrikkelen er tilgjengelig for Norge digitalt parter. Egenskapen byggtyp_nb i matrikkelen gir informasjon om type bygning. Bra dekning også i OSM.
Vurderes	Holdeplass for offentlig kommunikasjon	Geonorge. OpenStreetMap (OSM)	Geonorge / <a href="http://www.open-streetmap.org">www.open-streetmap.org</a>	Banenor sine togstasjoner, kan hentes fra Geonore. Ujevn dekning. Tog, trikk og t-bane har god dekning.

## Vedlegg 2: Utvidet egenskapstabell for traseer og målpunkt

Grå utheving viser egenskaper som kan vurderes ut over det som anbefales som et minimum.

Egenskap	Forklaring	Trasé	Målpkt
ID	Et unikt idnr satt sammen av minimum 3 siffer	X	X
Navn	Et navn på traséen/målpunktet	X	X
Rutenummer	Hentes fra nasjonal database for tur og friluftsruter	X	
Status	Om eksisterende/planlagt/foreslått. Planlagt er ferdig avklart og klare for realisering. Foreslått mangler helt eller delvis avklaring	X	X
Type trasé	Om det er hoved-, forgreining- eller matetrasé	X	
Brukstype	Fottur, skitur, sykkelstur, padle-/rotur eller annen tur	X	
Målpunkttype	Rasteplass, aktivitetsområde, overnatting, parkering, havn, kollektiv-punkt, servering, severdighet eller annet målpunkt		X
Funksjon	Knyttet til brukstype eller type målpunkt, se egen kodeliste på tema	X	X
Tilrettelegging	Knyttet til brukstype eller type målpunkt, se egen kodeliste på tema	X	X
Skiltet	Om traséen er skiltet (ja/nei)	X	
Merket	Om traséen er merket (ja/nei/delvis/sesong)	X	
Beskrivelse	En kort beskrivelse som ikke går på tema dekt ellers i tabellen. (max 200 tegn)	X	X
Eier tilrettelegging	Hvem eier tilretteleggingen i traséen eller av målpunktet?	X	X
Grunneieravtale	Er det grunneieravtale (ja/nei/delvis/ukjent)	X	X
Gradering vanskelighet	Gradering etter Merkehåndboka (firedelt)	X	
Tilgjengelighet	Grad av tilgjengelighet: bevegelse, syn, hørsel (avkrysning)	X	X
Slitasjegrad	Hvor slitt traséen er. Tekst: svært slitt, slitt, noe slitt, lite slitt	X	
Trafikkbelastning	Hvor utsatt brukerne er i forhold til motorisert trafikk. Tekst: svært stor belastning, stor belastning, noe belastning, lite belastning	X	X
Vedlikeholdsansvar	Hvem drifter om det er en ansvarlig som er definert.	X	X
Drift	Tekst som beskriver driften (fritekst)	X	X
Finansiering drift	Tekst som beskriver finansieringen av driften (fritekst)	X	X
Måloppnåelse	Vurdering av traséens og målpunktets betydning for måloppnåelse. 1 er best og 3 dårligst. (verdi 1 - 3)	X	(X)
Lenker/aktuelle dokumenter	Mulighet til å lenke til aktuelle dokument, nettdresser (fritekst)	X	X

### Tiltak

Nye tiltak	Om og hvilke nye tiltak planlegges for friluftsliv (fritekst)	X	X
Kostnad nye tiltak	Grove anslag på kostnaden med det som foreslås (fritekst)	X	X
Finansiering nye tiltak	Hvordan er tiltakene finansiert/tenkt finansiert (fritekst)	X	X
Organisering nye tiltak	Hvordan organiseres nye tiltak/tenkt organisert (fritekst)	X	X
Prioritering	En prioritering av tiltak i traséen som helhet, valgfri skala men 1 er høyest prioritert (fritekst tall)	X	X

### Nasjonale kartbaser

FKB-TraktorvegSti (FKB-TS)	Skal traséen legges inn i basen (avkrysning: ny, nei, korrigering)	X	
Tur- og friluftsrutebasen	Skal traséen og målpunktet legges inn i basen (avkrysning: ny, nei, korrigering)	X	X

### Registreringsinformasjon

Opphav	Fra hvilken datakilde er registreringen hentet (fritekst)	X	X
Registrert av og tidspunkt	Hvem har lagt inn registrering (fritekst)	X	X
Endringer er foretatt av og dato	Hvem har evt gjort endringer (fritekst)	X	X

## Vedlegg 3: Eksempler på prosjektplan

### Eksempel på prosjektplan – hele kommunen

Prosjektplan for friluftslivets ferdselsårer. Eksempel fra Slagen kommune

#### Bakgrunn

Arbeidet er forankret i Slagen kommunes planstrategi for perioden 2015–2019, vedtatt 11.11.15

Rådmannen er prosjekteier.

#### Mål for arbeidet

Formålet med planen (effekt målet) for friluftslivets ferdselsårer er at den skal bidra til:

- Økt fysisk aktivitet og bedre psykisk helse i befolkningen som helhet
- Økt bolyst og attraktivitet som bosted og reisemål
- Et bredt aktivitetstilbud, med ulik tilretteleggingsgrad, sommer som vinter for alle i kommunen
- Færre og kortere fritidsreiser med privatbil i hverdagen
- Skape nettverk og god koordinering mellom aktører som arbeider med ferdselsårer

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal få fram løsninger for (resultatmål):

- At alle som bor i bydelene og bygdesentrene (avmerket i kart) skal ha:
  - Maks 500 m til nærmeste fotturrute på minimum 2 km lengde
  - Maks 1 km til en rundtur (turvei, sti eller fotturrute) på 4 km
- En universelt utformet, naturpreget ferdselsåre på minimum 500 m i bydelene
- Tilgang til maskinpreparert skiløype innenfor 1000m fra alle bydelene og bygdesentrene
- Alle turruter i kommunen skal legges inn i Nasjonal base for tur og friluftsruter
- Alle skoler, barnehager og eldrecenter/helsetun skal ha en turvei/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet
- Minimum 5 padle og roruter i kommunen

#### Avgrensning av arbeidet

*Tematisk:*

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal omhandle følgende bruk: Fotturer, skiturer, sykling, riding og padling/roing.

*Geografisk:*

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal ta for seg hele kommunen.

#### Organisatorisk forankring

Rådmannen er prosjekteier. Ansvaret for arbeidet legges til Kommunalavdelingen for oppvekst og kultur. Seksjon for idrett og friluftsliv har ansvaret for den praktiske gjennomføringen.

#### Organisering av arbeidet

Arbeidet organiseres som et prosjekt med følgende organisering:

*Styringsgruppe:* leder på seksjon for idrett og friluftsliv, Sara Vang

*Prosjektleder:* fagkonsulent friluftsliv, Klara Hansen

*Prosjektgruppe med arbeidsgruppe:*

Fra kommunen:

- Idrettskonsulent, Vilde Olsen
- Kommuneingeniør, Kari Knutsen
- Skogbrukssjef, Lerke Nilsen
- Jordbrukssjef, Olaf Gran
- Folkehelsekoordinator, Kåre Halvorsen
- Miljøvernssjef, Lilje Dahl
- Kommuneplanlegger, Are Alm
- Daglig leder friluftsråd, Kari Aas

Fra grunneierne

- Slagen utmarkslag, Peder Ås

Fra de frivillige

- DNT- lokal: Will Jensen
- LHL – lokal: Bergliot Iversen
- Markas venner: Pål Iver Overgård
- Kystpadleklubben: Stian Takle

Prosjektgruppa møtes ved de punktene som er angitt i framdriftsplanen. Arbeidsgruppen kan trekke inn medlemmer i prosjektgruppen ved behov (deler eller hele gruppa), for å drøfte aktuelle problemstillinger i prosjektet.

Arbeidsgruppa som har ansvaret for det løpende arbeidet består av: Fagkonsulent friluftsliv, skogbrukssjef, DNT – lokalt, kommuneplanlegger og daglig leder i friluftsrådet.

I utgangspunktet etableres det ingen referansegrupper i prosjektet. Prosjektgruppa kan opprette referansegrupper ved behov.

### **Økonomi**

Det settes av 50.000 kr til arbeidet på seksjonens driftsbudsjett. I tillegg er det bevilget 50.000 fra fylkeskommunen.

### **Medvirking**

Oppstart skal annonseres på kommunens nettside og i lokalavisa. I annonseringen skal det være en kort forklaring av hva målet med arbeidet er og arbeidets gang. Det skal også komme klart fram at alle er velkomne til å komme med innspill og kommentarer underveis.

Under kartleggingen av nåsituasjonen skal det arrangeres møter med lokal- og bydelsutvalg, samt aktive velforeninger, idrettslag og grunneierlag som har god oversikt over ferdselsårene. Aktuelle organisasjoner skal tilskrives med ønske om innspill. Innspillsrunden gjennomføres etter at prosjektet har sikret at det som er kjent for dem er kartfestet.

Under arbeidet med vurdering av tiltak legges det opp til dialogbaserte medvirkningsmetoder hos de samme som har var involvert i kartleggingen av nåsituasjonen. I tillegg skal grunneiere og interessehavere som blir særlig berørt av eventuelle nye forslag gis anledning til å delta i arbeidet og påvirke resultatet.

Høringen sendes som et minimum ut til de som har vært involvert i arbeidet som en kvalitetssjekk på ferdig plan, og til de som blir berørt av forslagene.

### **Innplassering i kommunens planverk**

Resultatene fra plan for friluftslivets ferdselsårer skal innarbeides i kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet og gis sin planforankring der.

### **Annen etterbruk**

Planen skal legges til grunn for å lage et turkart for kommunen. I tillegg kommer eventuelle behov for oppfølging som resultat av planarbeidet.

Prosjektplanen er godkjent av:

Fritjof Jensen, Rådmann

Slagen, 15.01.17

## Framdriftsplan

Milepel	Tidsp.	Ansvar	Oppgaver	Møter
Oppstart av arbeidet	05.02.17	Seksjonsleder for idrett og friluftsliv	Prosjektplan ferdig utarbeidet. Annonsering. Organisering.	Oppstartsmøte med prosjektgruppa
Kartlegging nåsituasjonen internt	04.05.17	Prosjektleder	Innsamling av data	Løpende møter i arbeidsgruppa
Kartlegging nåsituasjonen eksternt	01.06.17	Prosjektleder	Innspillmøter og kontakt med eksterne parter. Arrangere "Åpent kontor".	Avsluttende møte i prosjektgruppa
Kvalitetssikring av mål	04.06.17	Prosjektleder	Legge fram sak for drøfting av resultatmål.	Møte i arbeidsgruppa. Beslutning fra seksjonsleder idrett og friluftsliv
Analysere av avvik mellom nåsituasjon og mål	22.06.17	Prosjektleder	Gjennomføre analysene i samarbeid mellom arbeidsgruppa og GIS-konsulent	Møte i arbeidsgruppa
Foreslå tiltak	20.08.17	Prosjektleder	Få fram forslag til endringer og kompletteringer. Dialogmøter og åpne møter i bydelene/bygdesentrene. Aktiv dialog i sosiale medier og regionavis. Tett dialog med de mest berørte rettighetshavere/grunneiere	Oppsummerende møte i prosjektgruppa. Beslutning fra seksjonsleder idrett og friluftsliv
Vurdere og analysere tiltak opp mot mål for arbeidet	01.09.17	Prosjektleder	Gjennomføre analysene i Samarbeid mellom arbeidsgruppa og GIS-konsulent	Oppsummerende møte i arbeidsgruppa
Sammenstilling og utskrivning av planen	10.09.17	Prosjektleder	Legge frem planen for godkjenning av høringsutkast hos seksjonsleder idrett og friluftsliv	Arbeidsmøter i arbeidsgruppa, Oppsummerende møte i prosjektgruppa.
Høring	20.10.17	Prosjektleder	Slutføre planen for godkjenning hos seksjonsleder idrett og friluftsliv	Oppsummerende møte i prosjektgruppa.
Vedtak av plan	01.12.17	Seksjonsleder Idrett og friluftsliv	Rådmannen legger saken frem for kulturutvalget	



## Eksempel på prosjektplan - avgrenset område

Prosjektplan for Løypeplan for Slumrefjell hytte- og hotellgrend. Eksempel fra Lilleby kommune.

### Bakgrunn

Planarbeidet er vedtatt startet i planutvalget, jf. møte i planutvalget 15.06.2017. Utvalget er prosjekteier.

### Mål for arbeidet

Formålet (effekt målet) med løypeplanen for Slumrefjell hytte- og hotellgrend er å bidra til å øke attraktiviteten av Slumrefjell som reisemål og hytteområde.

Resultatmålene for løypeplanen er å få fram løsninger for at:

- alle hyttene og hotellene i Slumrefjell skal ha maks 500 m til nærmeste maskinpreparerte skiløype
- løypenettet skal knytte sammen hytte og hotellområdene med Utsiktspunktene Fjellknatten, Vidsynheia og Magasugtind. I tillegg skal Godbaksthytta og Kakaosetra knyttes til Løypenettet
- total løypelengde maskinpreparerte løyper skal ligge mellom 15 og 20 mil
- det skal skiltes og merkes 10 skiløyper som prepareres med scooter ved behov fra hytte og hotellområdet. Total lengde av disse skal utgjøre 6 mil
- løypenettet som blir etablert er differensiert med tanke på terreng og opplevelser

### Avgrensning av arbeidet

*Tematisk:*

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal omhandle følgende bruk: skiløyper i henhold til resultatmålene over.

*Geografisk:*

Løypeplanen omhandler Slumrefjell og er avgrenset på vedlagt kart. Planområdet har et areal på ca. 35 km<sup>2</sup>.

### Organisatorisk forankring

Planutvalget er prosjekteier. Ansvaret for arbeidet legges til plan og næringsavdelingen.

### Organisering av arbeidet

Arbeidet organiseres som et prosjekt med følgende organisering:

*Styringsgruppe:* leder på plan og næringsavdelingen, Mari Johansen (leder av styringsgruppa), næringsforeningsleder på Slumrefjell, Frode Lisvik og

leder i grunneierlag Mona Olsen.

*Prosjektleder:* plankonsulent, Per Graf

*Prosjektgruppe:*

Fra kommunen

- Utmarkskonsulent Tine Nilsen
- Næringskonsulent Finn Johnsen
- Løypebas Slumrefjell: Kari Nordman
- 

Fra de frivillige

- DNT- lokal: Will Jensen
- Slumrefjell hytteforening: Trine Fjell

I utgangspunktet etableres det ingen referansegrupper i prosjektet. Prosjektgruppa kan opprette referansegrupper ved behov.

### Økonomi

Det settes av 50.000 kr til arbeidet. 25.000 fra kommunens næringsfond og 25.000 fra Slumrefjell næringsforening.

### Medvirkning

Oppstart skal annonseres på kommunens nettside og i lokalavisa og sendes ut brev til alle hytteeierne. I annonseringen skal det være en kort forklaring av hva målet med arbeidet er og arbeidets gang.

Under kartleggingen av nåsituasjonen skal det arrangeres møter med hytteforeninga, næringsforeninga og grunneierlaget. Aktuelle organisasjoner skal tilskrives med ønske om innspill. Innspillsrunden gjennomføres etter at prosjektet har sikret at det som er kjent for dem er kartfestet.

Under arbeidet med vurdering av tiltak legges det opp til dialogbaserte medvirkningsmetoder hos de samme som har var involvert i kartleggingen av nåsituasjonen. I tillegg skal grunneiere og interessehavere som er berørt av eventuelle nye forslag gis anledning til å delta i arbeidet og påvirke resultatet.

Høringen sendes ut til de som har vært involvert i arbeidet som en kvalitetssjekk på ferdig plan.

## Framdriftsplan

Milepel	Tidsp.	Ansvar	Oppgaver	Møter
Oppstart av arbeidet	20.08.17	Avdelingsleder plan og næring.	Prosjektplan ferdig utarbeidet. Annonsering. Organisering	Oppstartsmøte med Prosjektgruppa og styringsgruppa
Kartlegging nåsituasjonen internt	04.09.17	Prosjektleder	Innsamling av data	Møte i prosjektgruppa
Kartlegging nåsituasjonen eksternt	17.09.17	Prosjektleder	Innspillmøter og kontakt med eksterne parter. Åpent møte i regi av hytteforeninga og næringsforeninga. Møte i grunneierlaget.	Prosjektgruppa deltar på møtene
Kvalitetssikring av mål	20.09.17	Prosjektleder	Legge fram sak for drøfting av resultatmål	Møte i prosjektgruppa. Beslutning i styringsgruppa
Analysar av avvik mellom nåsituasjon og mål	01.10.17	Prosjektleder	Gjennomføre analysene	Møte i prosjektgruppa
Foreslå tiltak	01.11.17	Prosjektleder	Få fram forslag til endringer og kompletteringar. Dialogmøter og åpne møter i hytteforeninga, næringsforeninga og tett dialog med de berørte rettighetshavere/grunneier	Beslutning i styringsgruppa
Vurdere og analysere tiltak opp mot mål for arbeidet	11.11.17	Prosjektleder	Gjennomføre analysene	Møte i prosjektgruppa
Sammenstilling og utskriving av planen	18.11.17	Prosjektleder	Legge fram planen for godkjenning av høringsutkast	Godkjenning i styringsgruppa
Høring	20.12.17	Prosjektleder	Slutføre planen	Godkjenning i styringsgruppa
Vedtak av plan	14.01.18	Avdelingsleder plan- og næring	Legge fram planen for planutvalget	

### Innplassering i kommunens planverk

Resultatene fra løypeplanen skal legges inn som et temakart i kommunedelplan for Slumrefjell.

### Annen etterbruk

Ferdig plan skal legges til grunn for å lage et løypekart for Slumrefjell.

### Prosjektplanen er godkjent av:

Nina Hansen

Rådmann

Lilleby, 15.05.17

## Vedlegg 4: Kodeliste for Målpunkttype

Type	Forklaring / funksjoner
Rasteplass	
Aktivitetsområde	Aktivitetspark, klatrefelt, hundeslippområde, ridesenter, stallplass, idrettsanlegg, fiskeplass, badeplass, trimkasse/turkasse, læringssted, startpunkt luftsport
Overnatting	Hotell, gjestgiveri, camping, hytte, hytte ubetjent, hytte selvbetjent, hytte betjent, gamme, teltplass
Parkering	Helårs, sommer, vinter
Havn	Gjestehavn, naturhavn, båtutsett, kajakkutsett, landingsplass kajakk,
Kollektivpunkt	Buss, ferge, båt, tog, t-bane, trikk, gondol, stolheis,
Servering	Kiosk, butikk, serveringssted
Severdighet	Utsiktspunkt, kulturhistorie, natur, kunst, læringssted
Institusjon	Skole, barnehage, sykehjem, eldresenter, sykehus, turistinformasjon, utstyrsutleie, kortsalg/nøkkelutlevering, annen institusjon
Annet målpunkt	Fritekst



### Miljødirektoratet

**Telefon:** 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

**E-post:** [post@miljodir.no](mailto:post@miljodir.no)

**Nett:** [www.miljodirektoratet.no](http://www.miljodirektoratet.no)

**Post:** Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

**Besøksadresse Trondheim:** Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

**Besøksadresse Oslo:** Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning. Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.



## Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
	Kommunestyret	

### Frisk i Friluft - Friluftsliv og Folkehelse

Henvising til lovverk:

Frilufsloven  
Folkehelseloven

### Rådmannens innstilling

Kommunestyret gjør følgende vedtak:

1. Skjervøy kommune er positiv til at Nord-Troms Friluftsråd ønsker å bidra til god helse for befolkningen i Nord-Troms. Dette ved å tilrettelegge for at flere kan ta del i friluftsliv, naturopplevelser og utendørs fysisk aktivitet.
2. Skjervøy kommune ber rådmannen godkjenne forslag til Frisk i Friluft sitt handlingsprogram for 2020-2023 og videre at arbeidsgruppen for folkehelse får mandat til å konkretisere avtalen nærmere.

### Saksopplysninger

#### Bakgrunn

Hensikten med saken er å drøfte hvordan Nord-Troms Friluftsråd i samarbeid med kommunene kan og bør arbeide for at friluftsliv og utendørs fysisk aktivitet og naturopplevelser gis tilstrekkelig høy prioritert i vårt felles (folkehelse)arbeid. Det tenkes da både fysisk helse og psykisk helse.



Det å legge forholdene til rette for god helse skal være en prioritert oppgave for kommunene (folke-helseloven). Dermed er det naturlig at dette også preger friluftsrådets prioriteringer og virksomhet.

Er det viktig for kommunene at friluftsrådet skal være en dyktig og viktig aktør i folkehelsearbeidet? Saken som sendes kommunene (med ønske om politisk behandling) tar høyde for nettopp det.

Forhåpentligvis er kommunene enig i at det er utfordringer å ta fatt på, og at dette gjelder bredt innen ulike aldersgrupper, fra de yngste til de eldste. Undersøkelser, erfaringer og opplevelser både nasjonalt og lokalt dokumenterer dette. Kommunene nordpå skårer ofte dårlig på ulike folke-helsestatistikker. Det å gjøre noe med dette bør derfor være en prioritert utfordring for kommunene.

Barskt vær og tøft klima kjennetegner Norge i nord. Likevel er det ganske naturlig at nettopp nordpå er det ekstra fokus på naturen som arena for god helse og økt trivsel. Spørsmålet blir da: «Hvordan kan vi la allsidige naturbaserte friluftslivsaktiviteter til alle årstider gå som en «rød tråd» gjennom vår felles virksomhet?»

Dette er utgangspunktet for den drøfting kommunene inviteres med på. Målet er god helse gjennom deltakelse i friluftsliv og naturopplevelser.

Det bør nevnes at i Skjervøy kommune har folkehelsekoordinator og arbeidsgruppen for folkehelse ivaretatt dette arbeidet til nå. Det er ikke noe i veien for at det fortsetter men at arbeidet forankres bedre.

### **Sammendrag**

*Nord-Troms Friluftsråd* ble etablert høsten 2014, som inngang til Friluftslivets år 2015. Her følger en oversikt som viser hva som er gjort i løpet av disse fire årene.

- Det kan være naturlig å starte med Ut i NORD. Kanskje den største og viktigste fellesaktiviteten for friluftsliv og folkehelse i Nord-Troms noensinne. I 2019 gjennomførte 1 702 deltakere 26 083 turer. Det er en solid økning fra året før, samtidig som trenden med økning fra år til år siden oppstarten fortsatte.
- JuleSPREK som gjennomføres i vintermånedene inngår i «Ut i NORD-familien».
- For barnehager og skoler er det etablert nettverk der målet er mer og bedre utetid. Målet er at disse nettverkene også være viktige i folkehelsearbeidet.
- Skjervøy: Her er Aktiv på dagtid etablert som en stor og viktig aktivitet med faste ukentlige turer med cirka 20-25 deltakere hver gang.
- For å få et samarbeid/nettverk til å fungere, har målet vært å få kommunene til å utpeke sin kontaktperson. Dette for at nettverket skal klare å få til et felles arbeidsprogram tuftet på de mål og oppgaver som kommunene ønsker å arbeide med innen friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse.
- I det arbeid som har vært gjort tidligere har kommunene blitt utfordret på hvilke av disse utfordringene som ønskes prioritert:
  - Sykefravær
  - Fedme og overvekt
  - Inaktivitet
  - Psykisk helse
  - Muskel- og skjelettutfordringer
  - Hjerte- og lungeutfordringer
  - Rus og psykiatri

- Særskilt barn og ungdom
- Særskilt personer med funksjonsnedsettelse

#### *Kommunal kontaktperson og felles nettverk*

For å få samarbeidet og nettverket til å fungere med så mange kommuner som mulig er det behov for en kontaktperson i kommunene som friluftsrådet kan forholde seg til. Sentrale oppgaver for vedkommende vil være:

- Delta i friluftsrådets nettverk «Frisk i Friluft», og i den sammenheng bidra til utarbeidelse og gjennomføring av felles arbeidsprogram.
- Undersøke muligheten for at det i egen kommune etableres en tverrfaglig intern gruppe for friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse.
- Informere barnehager og skoler om mulighetene for å bli med i de nettverket for mer og bedre utetid som friluftsrådet har etablert.
- Gjøre tilsvarende når det gjelder ansatte som arbeider med personer med innvandrerbakgrunn og personer med særskilte behov.

#### *Friluftsrådets oppgaver*

- Lede nettverket og holde jevnlig kontakt med kommunene med utgangspunkt i det felles arbeidsprogram som utarbeides.
- Søke tilskudd som kommer nettverket og folkehelse-samarbeidet til gode.

#### *Tiltak for å sikre god helse*

Som et grunnlag for det videre arbeid antydes det at dette kan være kommunenes og friluftsrådets viktigste bidrag for å sikre god helse for befolkningen i Nord-Troms:

- Ut i NORD (samt JuleSPREK og Ut og Plukk)
- Oppfølging av enkeltpersoner gjennom andre konkrete aktiviteter (f.eks. turgrupper)
- Anlegg og andre fysiske tilrettelegginger for friluftsliv
- Nettverk for samarbeid og oppfølging av skoler og barnehager (Læring i friluft – Mer og bedre utetid)
- Grunnopplæring i friluftsliv (Friluftskort)
- Tverrfaglige arbeidsgrupper i kommunene som følger opp disse og øvrige tiltak og planer

### **Vurdering**

I Skjervøy kommune er folkehelsekoordinator kontaktperson mellom friluftsrådet og kommunen og sitter i en interkommunal arbeidsgruppe. I tillegg har vi siden 2007 hatt en kommunal arbeidsgruppe for folkehelse. Den ivaretar også friluftsliv og fysisk aktivitet og bidrar til at kommunen oppnår maksimalt gjennom sitt medlemskap i Nord-Troms Friluftsråd. Skjervøy kommune ønsker å videreføre og styrke samarbeidet om friluftsliv og folkehelse gjennom handlingsprogrammet.

Vedlegg:

Frisk i friluft i Nord-Troms, utkast til handlingsprogram 2020-2023



Handlingsprogram 2020-2023

# Frisk i Friluft i Nord-Troms

Visjon:

**Folk i Nord-Troms har god fysisk og psykisk helse**

Veien dit:

**Friluftsliv, naturopplevelser og utendørs fysisk aktivitet som en prioritert oppgave i det kommunale folkehelsearbeidet**

**«Det hainnle om å leve – og det å hainnle om å gå»**



## 1. Bakgrunn

Nord-Troms Friluftsråd er etablert for å bistå kommunene i arbeidet med friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse. Med de folkehelseutfordringer som eksisterer både i samfunnet generelt og i Nord-Troms i spesielt, er det naturlig at folkehelse inngår som et prioritert arbeidsområde der friluftsrådet samarbeider med kommunene.

Fysisk aktivitet utendørs tett på naturen, er tenkt å være den «resept og medisin» som friluftsrådet og kommunene samarbeider om. Det å gå vil være den aktivitetsform de fleste har et forhold til, og der det er lettest å etablere gode og permanente rutiner.

En av våre butikkjeder har gjort «Det enkleste er ofte det beste», til sitt slagord. Det finnes neppe noen snarvei til god helse. For folk i Nord-Troms vil det å gå ofte være det enkleste og det beste på veien mot god helse, og sånn sett kanskje være det Nord-Troms Friluftsråd i samarbeid med kommunene vil arbeid mest med.

Sentralt i handlingsprogrammet for Frisk i Friluft i Nord-Troms står derfor:

- Vi går til alle årstider
- Vi går i all slags vær
- Vi går kort og vi går langt
- Vi går både på jevnt og ujevnt underlag
- Vi går både flatt, oppover og nedover
- Vi går med varierende intensitet og hastighet
- Vi går alene og vi går sammen med andre
- Vi går fordi det er trivelig (men det er med det å gå som med husarbeid, noen ganger må det bare gjøres, selv om det kanskje ikke alltid er like trivelig)

## 2. Kommunale kontaktpersoner

Frisk i Friluft i Nord-Troms er et nettverk der samarbeid og erfaringsutveksling står sentralt. Kommunene har oppnevnt følgende som sine kontaktpersoner i samarbeidet:

Kommune	Kontaktperson	Stillingstittel	Tilknytning avdeling
Kvænangen			
Kåfjord			
Nordreisa			
Skjervøy			

## 3. Tverrfaglig organisering i kommunene

Godt folkehelsearbeid forutsetter godt samarbeid på tvers av avdelings- og virksomhetsgrenser. Derfor er målet å oppnå et internt samarbeid i kommunene der det finnes arenaer for jevnlig å kunne drøfte utfordringer og tiltak folkehelse, dvs. innbyggernes fysiske og psykiske helse.

Det er et mål at det i alle kommuner finnes en «møteplass» eller en arbeidsgruppe der oppgaver tilknyttet folkehelse drøftes.

Her følger en kommunevis gjennomgang om en slik arbeidsgruppe finnes eller ikke.

Kommune	Har tverrfaglig arbeidsgruppe	Virksomheter/stillinger representert i gruppa
Kvænanen		
Kåfjord		
Nordreisa		
Skjervøy		

#### 4. Fokusområder

Arbeids- og tiltaksområder der vi ønsker å oppnå resultater i samarbeid med kommunene har i handlingsprogrammet fått navnet fokusområder. Kommunene avgjør selv hvilke fokusområder de ønsker å «løfte inn» som sine bidrag i nettverksarbeidet.

Kommunene avgjør også hvilke fokusområder i handlingsprogrammet de ønsker å være med på. Noen medlemskommuner vil muligens avstå helt fra å delta i «Frisk i Friluft i Nord-Troms», mens andre ønsker å være med på et samarbeid der målet er å oppnå resultater innen flere av fokusområdene.

Så langt foreslås det at følgende fokusområder inngår i handlingsprogrammet:

1. Ut i NORD og JuleSPREK for prioriterte målgrupper
2. Anlegg og fysisk tilrettelegging for friluftsliv
3. «Leve hele livet» - Fysisk aktivitet for eldre
4. Personer med rus- og psykiatriutfordringer
5. Personer med funksjonsnedsettelse
6. Samarbeid og nytenking når det gjelder samarbeid med leger
7. Mer og bedre utetid i samarbeid med skoler og barnehager
8. Gå- og aktivitetsgrupper

##### Fokusområde 1:

#### **Ut i NORD og JuleSPREK for prioriterte målgrupper**

Utfordring: Hvordan arbeide for å få med flere på disse turkasseaktivitetene, og da i særdeleshet personer som defineres som prioriterte målgrupper i folkehelsearbeidet?

Kommune	Ønsker å delta
Kvænanen	
Kåfjord	
Nordreisa	
Skjervøy	

## Fokusområde 2:

### **Anlegg og fysisk tilrettelegging for friluftsliv**

Utfordring: Hvordan arbeide for at det kan bygges flere anlegg og utføres fysiske tilrettelegginger som kan føre til økt fysisk aktivitet, og hvilke anlegg og tilrettelegginger skal inngå i handlingsprogrammet?

<b>Kommune</b>	<b>Ønsker å delta</b>	<b>Anlegg og tilrettelegginger i handlingsprogrammet</b>
Kvæningen	X	Dagsturhytte, ....
Kåfjord	X	Dagsturhytte, ....
Nordreisa	X	Dagsturhytte, ....
Skjervøy	x	Dagsturhytte, ....

## Fokusområde 3:

### **«Leve hele livet» - Fysisk aktivitet for eldre**

Utfordring: «Leve hele livet» er en nasjonal reform der målet er økt livskvalitet for eldre. Fysisk aktivitet er nevnt som et av tiltaksområdene for å oppnå målet. Hvordan arbeide for å komme i gang med tiltak og aktiviteter som bidrar til utvikling og resultatoppnåelse i kommunene?

<b>Kommune</b>	<b>Ønsker å delta</b>
Kvæningen	
Kåfjord	
Nordreisa	
Skjervøy	

## Fokusområde 4:

### **Personer med rus- og psykiatriutfordringer**

Utfordring: Hvordan arbeide for å komme i gang med tiltak og aktiviteter som bidrar til utvikling og resultatoppnåelse for denne målgruppen?  
Kan sees i sammenheng med fokusområde 1.

<b>Kommune</b>	<b>Ønsker å delta</b>
Kvæningen	
Kåfjord	
Nordreisa	
Skjervøy	

## Fokusområde 5:

### **Personer med funksjonsnedsettelse**

Utfordring: Hvordan arbeide for å komme i gang med tiltak og aktiviteter som bidrar til utvikling og resultatoppnåelse for personer med fysiske og kognitive funksjonsnedsettelse? Kan sees i sammenheng med fokusområde 1.



Kommune	Ønsker å delta	Målgruppe og aktivitet
Kvæningen		
Kåfjord		
Nordreisa		
Skjervøy		

#### Fokusområde 6:

### **Samarbeid og nytanking når det gjelder samarbeid med leger**

Utfordring: Et fokusområde som skiller seg fra de øvrige. Kommuner som lykkes med sitt folkehelsearbeid der fysisk aktivitet inngår, vil sannsynligvis har etablert nye måter å samarbeide på der legene er tett på arbeidet.

Kommune	Ønsker å delta
Kvæningen	
Kåfjord	
Nordreisa	
Skjervøy	

#### Fokusområde 7:

### **Mer og bedre utetid i samarbeid med skoler og barnehager**

Utfordring: Skoler og barnehager er viktige institusjoner i arbeidet med å bygge god helse der fysisk aktivitet og naturopplevelser inngår. Det å få til samarbeid der skoler og barnehager deltar i folkehelsearbeidet vil derfor være ønskelig.

Kommune	Skoler deltar	Barnehager deltar
Kvæningen	X ()	X ()
Kåfjord	X ()	X ()
Nordreisa	X ()	X ()
Skjervøy	X ()	X ()

Antall barnehager/skoler er tatt med i parentes

#### Fokusområde 8:

### **Gå- og aktivitetsgrupper**

Utfordring: Om dette er et eget fokusområde må avklares, eller om det vil komme som tiltak/aktivitet innen flere av de øvrige fokusområdene. Et sentralt tiltak vil i mange tilfeller være å etablere grupper som dette der fysisk aktivitet, naturopplevelser og sosialt fellesskap inngår. Målgruppe for slike aktivitetsgrupper kan i noen tilfeller bli fanget opp av øvrige fokusområder. Det kan også finnes eksempler på det motsatte (trillegrupper for småbarnsforeldre, personer som sliter med inaktivitet/overvekt, hjerte-/lungesykdommer, muskel-/skjelettsykdommer etc.)

<b>Kommune</b>	<b>Ønsker å delta</b>	<b>Målgruppe og aktivitet</b>
Kvæningen		
Kåfjord		
Nordreisa		
Skjervøy		

**PS 22/20 Referatsaker /**





## PROTOKOLL FRA MØTE I REPRESENTANTSKAPET

Tid: tirsdag 28. april 2019 kl 1000

Sted: Teams

### Agenda:

#### DEL 1: ÅRSMØTESAKER

##### Åpning av møte v/ rådsordfører Ørjan Albrigtsen

Sak 01/20 Valg av møteleder

Sak 02/20 Godkjenning av innkalling og saksliste, eventuelle fullmakter

Sak 03/20 Valg av 2 personer til å underskrive protokollen

Sak 04/20 Regnskap, årsberetning og revisjonsberetning 2019

Sak 05/20 Årsrapport 2019

Sak 06/20 Valg av leder og nestleder i representantskapet

Sak 07/20 Valg av styre

Sak 08/20 Valg av revisor

#### DEL 2: NORD-TROMS STRATEGIER 2020–2023

- Forslag til Nord-Troms Strategier, presentert av prosessleder Harriet Nystu, Visjona As
- Innspill og drøfting

Sak 09/20 Nord-Troms Strategier 2020–2023 (Vedtak)

Sak 01/20 Valg av møteleder

#### Forslag fremmet i møte av Eirik L. Mevik:

Ørjan Albrigtsen velges som møteleder.

Vedtak: forslag fremmet i møtet ble enstemmig bifalt.

Sak 02/20 Godkjenning av innkalling og saksliste, eventuelle fullmakter

#### Opprop:

Antall stemmeberettiget representanter tilstede: 25

## Nord-Troms Regionråd DA



Nord-Troms Regionråd DA

representantskapsmøte 28.04.20

### Tilstede fra representantskapet (med stemmerett):

KOMMUNE:	
Kvænangen:	Eirik L. Mevik
	Hanne Wiesener
	Vera Eilertsen-Wassnes
Nordreisa:	Hilde Nyvoll
	Karl-Gunnar Skjønsfjell
	Sigrun Hestdal
	Olaug Bergset
	Harald Evanger (ikke stemmerett, siden hver kommune har 5 stemmer)
	Anne Kirsten Korsfur
Skjervøy:	Ørjan Albrigtsen
	Kurt Michalsen
	Victoria F. Mathiassen
	Pål Schreiner Mathiesen
	Vidar Langeland
Kåfjord:	Bernt Lyngstad
	Jens A. Butter Simonsen
	Stian Pedersen
	Svein O. Leiros
Storfjord:	Geir Varvik
	Inger Heiskel
	Lars Einar Garden
	Solveig Sommerseth
	Steinar D. Eriksen
Lyngen:	Dan Håvard Johnsen
	Lene Granli
	Laila Anita Westby
	Sølvi Jensen

### Fra rådmannsutvalget:

NORDREISA	Jan-Hugo Sørensen
STORFJORD	Willy Ørnebakk

### Fra administrasjonen:

Kristin Vatnelid Johansen, leder studiesenteret

## Nord-Troms Regionråd DA



Nord-Troms Regionråd DA

representantskapsmøte 28.04.20

Daniel Johnsen, studieadministratør studiesenteret  
Lise Jakobsen, regional ungdomskonsulent/sekretær rådmannsutvalget  
Gunbjørg Melkiorson, prosjektleder Drivkraft  
Berit Fjellberg, daglig leder

### Merknader:

Ingen merknad til innkalling og saksliste.

**Vedtak:** Representantskapet er beslutningsdyktig med 25 representanter. Det er ingen merknad til innkalling og saksliste.

**Sak 03/20** Valg av 2 personer til å underskrive protokollen

### Forslag fremmet i møte:

Som protokollunderskrivere velges:  
Hilde Nyvoll og Bernt Lyngstad

**Vedtak:** forslag fremmet i møtet ble enstemmig bifalt.

**Sak 04/20** Regnskap, årsberetning og revisjonsberetning 2019

Saksdokumenter:

- Totalregnskap 2019
- Delregnskaper 2019
- Styrets årsberetning for 2019
- Revisors beretning for 2019

### Forslag til vedtak fra styret:

1. Representantskapet i Nord-Troms Regionråd DA godkjenner selskapets regnskap for 2019, med et underskudd på kr 213.226.
2. Underskuddet dekkes av frie fond.
3. Styrets årsberetning for 2019 tas til orientering.
4. Revisjonsberetningen for 2019 tas til orientering.

**Vedtak:** forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

### **Regnskap:**

Totalregnskapet i Nord-Troms Regionråd består av 4 avdelings-regnskap; drift inkl ungdomssatsinga RUST og rådmannsutvalget, Nord-Troms Studiesenter,



## Nord-Troms Regionråd DA



Nord-Troms Regionråd DA

representantskapsmøte 28.04.20

prosjektene Drivkraft Nord-Troms og Kompetanseløft Nord-Troms.

Totalregnskapet er summen av de omtalte delregnskapene, og er selskapets offisielle regnskap. Totalregnskapet er gjort opp med et underskudd for regnskapsåret 2019 på kr 213.226.

Driftstilskuddet fra kommunene: fordeles 40 % «flatt» og 60 % etter folketall i den enkelte kommunene.

### Delregnskap Drift:

Delregnskapet for drifta, som også inkluderer ungdomssatsingen RUST og sekretariat for rådmannsutvalget, er gjort opp med et overskudd på kr 8.074 for 2019.

### Delregnskap Nord-Troms Studiesenter:

Delregnskapet for Studiesenteret er gjort opp med et underskudd på kr 221.301 for 2019. Underskuddet skyldes bortfall av prosjektinntekter etter avslutningen av «Kompetanseløft Nord-Troms», juni 2019. I prosjektfasen ble mye av utviklingsarbeidet som utføres i studiesenteret belastet prosjektet.

Eierkommunene har bidratt med 500.000 i tilskudd i 2019, det samme beløpet som Troms fylkeskommune har bevilget. Øvrige inntekter er deltakeravgifter på ulike kurs, avvikling av eksamen o.l.

Det har vært jobbet intensivt med å få til forutsigbar finansiering av drifta av studiesenteret i 2019. Dette har resultert i driftsbidrag over Statsbudsjettet og en ekstrabevilgning fra fylkeskommunen som vil gjøre seg gjeldende fra regnskapsåret 2020. Det vil si at driftsfinansieringen for 2020 med dagens bemanning og aktivitetsnivå er sikret.

### Prosjektregnskap Drivkraft Nord-Troms:

Prosjektregnskapet for «Drivkraft Nord-Troms» er gjort opp i balanse for 2019. Prosjektstart var 1.6.2019.

### Prosjektregnskap Kompetanseløft i Nord-Troms:

Prosjektregnskapet for «Kompetanseløft i Nord-Troms» ble avsluttet 30.06.19. Prosjektet startet opp i 2014. Dette har vært et utviklingsprosjektet i regi av Nord-Troms Studiesenter med 3 hovedsatsinger;

- Strategisk kompetanseutvikling i kommunene
- Strategisk kompetanseutvikling i bedrifter



- Utvikling av fellesområdene Motor, Megler og Møteplass

Prosjektperioden har gått over vel 5 år med 75 % finansiering fra Troms fylkeskommune og egen inntjening på 25 %. Tilskuddet fra fylkeskommunen har vært på kr 5mill, ca 1mill pr år til Kompetanseløftet.

### **Styrets årsberetning:**

Styrets årsberetning tilfredsstiller formkrav i Regnskapsloven og sendes sammen med revidert offentlig regnskap (totalregnskapet) til regnskapsregisteret i Brønnøysund.

### **Revisjonsberetning**

Ingen merknader fra revisor.

### **Sak 05/20 Årsrapport 2019**

Saksdokumenter:

- Årsrapport for 2019

### **Forslag til vedtak:**

Årsrapporten for 2019 tas til orientering. Årsrapporten sendes kommunestyrene til orientering.

**Vedtak:** forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

### **Saksopplysninger:**

Til forskjell fra årsberetningen som utarbeides etter krav i Regnskapsloven, viser årsrapporten regionrådets virksomhet gjennom hele året.

Årsrapporten for 2019 er satt sammen av delrapporter fra selskapets drift, Nord-Troms ungdomsråd/RUST, rådmannsutvalget og Nord-Troms Studiesenter, samt ulike prosjekter.

Prosjektet «Kompetanseløft Nord-Troms» inngår i satsingen fra fylkeskommunen; «Nærings- og utviklingsplan for Nord-Troms» 2016–2019 som også omfatter «Boligutvikling» (avsluttet februar 2018) og «Entreprenørskapssatsingen HoppIDÈ», som ble avsluttet på slutten av året 2019. Prosjektene er omtalt i årsrapporten. Det er også en orientering om satsingen «Mastergradsstipend Nord-Troms» og prosjektet Regional strategi for infrastruktur, Havneprosjektet, Lyngshestprosjektet og prosjekt Drivkraft Nord-Troms.



Oversikt over møtene som fant sted og beslutningene som ble fattet innenfor rammen av regionrådssamarbeidet i løpet av 2019 er tatt med i årsrapporten.

Det er i tillegg utarbeidet egne delrapporter fra de ulike prosjektene/satsingene.

### **Sak 06/20 Valg av leder og nestleder i representantskapet**

Saksdokumenter:

- Selskapsavtale for Nord-Troms Regionråd DA

#### **Forslag til vedtak fremmet i møte av Bernt Lyngstad:**

Som leder av representantskapet i regionrådet for perioden 2019–2021 velges: Britt Pedersen, Kåfjord. Som nestleder velges: Jan Rydningen, Lyngen.

**Vedtak:** forslag til vedtak fremmet i møte ble enstemmig vedtatt.

### **Sak 07/20 Valg av styre**

Saksdokumenter:

- Selskapsavtale for Nord-Troms Regionråd DA

#### **Forslag til vedtak:**

Representantskapet velger følgende styre for Nord-Troms Regionråd for perioden 2019–2023:

- Ørjan Albrigtsen med Kurt Michalsen som vararepresentant, Skjervøy
- Dan Håvard Johnsen med Jan Rydningen som vararepresentant, Lyngen
- Hilde Nyvoll med Karl-Gunnar Skjønsvoll som vararepresentant, Nordreisa
- Geir Varvik med Inger Heiskel som vararepresentant, Storfjord
- Bernt Lyngstad med Britt Pedersen som vararepresentant, Kåfjord
- Eirik L. Mevik med Hanne Wiesener som vararepresentant, Kvæangen

**Vedtak:** forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

### **Sak 08/20 Valg av revisor**

Nord-Troms Regionråd har de siste årene benyttet IP Revisjon AS som sin revisor.

#### **Forslag til vedtak:**



Selskapet benytter IP Revisjon AS, Skjervøy, som revisor for regnskapsåret 2020.

**Vedtak:** forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

### Sak 09/20 Nord-Troms Strategier 2020–2023

Saksdokumenter:

- Oppsummering fra strategisamling 24.–25. februar 2020, Visjona AS ved prosessledelsen
- Forslag til Nord-Troms strategier 2020–2023

*Merknad:*

*Inger Heiskel og Dan Håvard Johnsen fratrådte møtet.*

#### Forslag til vedtak:

1. Nord-Troms Strategier 2020–2023 er regionrådets styringsdokument for perioden med følgende visjon: *“våre kontraster, vår framtid”*
2. Mål for perioden: «Nord-Troms Regionråd har som mål å utvikle Nord-Troms til en bærekraftig region med positiv befolkningsutvikling og vekst i arbeidslivet gjennom fokus på miljø og klima.»
3. Nord-Troms Strategier 2020–2023 skal ha følgende satsingsområder:
  - a. Infrastruktur
  - b. Kompetanse
  - c. Samfunnsutvikling
4. I tillegg skal regionrådet ha fokus på utvalgte interne områder:
  - a. Organisering
  - b. Samarbeid
  - c. Kommunikasjon
5. Nord-Troms Strategier 2020–2023 skal også behandles av kommunestyrene i junimøtet.

#### Tilleggsforslag fremmet i møte:

6. Styringsdokumentet «Nord-Troms Strategier 2020–2023» godkjennes med de endringer som ble vedtatt i møtet.

**Vedtak:** forslag til vedtak med tilleggsforslag fremmet i møte ble enstemmig vedtatt.

Saksopplysninger



## Nord-Troms Regionråd DA



Nord-Troms Regionråd DA

representantskapsmøte 28.04.20

Regionrådet har ansvar for å utarbeide forslag til strategier for regional utvikling. Strategiene skal drøftes av representantskapet og legges frem til endelig behandling i kommunene.

### Nord-Troms Strategier

Etter kommunevalg utarbeides forslag til overordnet strategiplan for en fireårsperiode. Forslaget behandles av representantskapet i april, før det går videre til drøfting og vedtak i kommunene (juni).

Handlingsplan og budsjett på bakgrunn av strategidokumentet vedtas i Regionrådets møte i juni. Ønskede effekter av en slik behandling er økt involvering, forankring, legitimitet og forpliktelse for eierkommunene til felles regional plan.

I juni 2018 ble det vedtatt ny Kommunelov som også vil ha innvirkning på organiseringen av regionrådet. Dette er tatt hensyn til i gjeldende selskapslov, for å forenkle overgangen til ny organisasjonsform som blir «interkommunalt politisk råd» (erstatte dagens DA). Overgang til interkommunalt politisk råd krever utarbeidelse av ny samarbeidsavtale som må behandles i alle eierkommuner.

Rådmannsutvalget vil følge opp de nye reglene for tjenestesamarbeid (oppgavefellesskap) i den Kommuneloven.

Signalet fra dagens regionråd er at det er behov for en felles strategisk plan som styringsverktøy for inneværende valgperiode. Da daglig leder er delvis sykemeldt ble det gjort vedtak om kjøpe inn «vikartjenester». Det ble inngått avtale med Visjona AS om bistand til prosessledning og skriving av dokument.

*Møte hevet kl 1339*

*Berit Fjellberg*

*referent*

Protokollunderskrivere:

*Hilde Nyvoll*

*Nordreisa*

*Bernt Lyngstad*  
*Bernt Lyngstad*  
*Kåfjord*



Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni  
Tromssan ja Finmarkun maaherra

April 2020

## Utvikling i økonomiske nøkkeltall for Troms og Finnmark i 2019



Foto: Anna Solvoll Rognmo, Utsikt fra Nordtoppen i Alta

*Kilder:*

*Ureviderte tall publisert 16. mars og korrigert 30. mars 2020 fra SSB/KOSTRA (endelige tall publiseres 15. juni 2020)*



Fylkeshuset, Strandvegen 13  
Postboks 6105, 9291 Tromsø

Telefon: 77 64 20 00  
Telefaks: 77 64 21 39

Avdeling  
Justis- og  
sosialavdelingen

postmottak@fmtr.no  
www.fylkesmannen.no/troms

## Utvikling i kommuneøkonomien i Troms og Finnmark i 2019

### *Utvikling i nøkkeltall*

Foreløpige KOSTRA-tall for 2019 viser at netto driftsresultat er redusert for de fleste kommunene i fylket sammenliknet med året før, og 22 av 43 kommuner hadde negative netto driftsresultater i 2019.

Kun syv kommuner i Troms og Finnmark hadde et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75 %, dette var alle tidligere Finnmarkskommuner: Måsøy (5,8 %), Kautokeino (5,6 %), Lebesby (4,7 %), Nesseby (3,1 %), Hammerfest (3,0 %), Nordkapp (3,0 %) og Båtsfjord (2,0 %).

Disposisjonsfondene for fylket samlet er redusert siste år. Nedgangen må imidlertid sees i sammenheng med at 2018 var et spesielt godt år for mange kommuner med god skatteinntang og store utbetalingene fra Havbruksfondet. Det er svært stor variasjon i fylket når det gjelder nivået på disposisjonsfondene og 17 kommuner har pr. i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 10,8 %.

Netto lånegjeld i fylket har økt siste år, og er samlet ca. 20 prosentpoeng over landsgjennomsnittet og høyest av fylkene i landet. Lånegjelden har økt for 32 av 43 kommuner i fylket i løpet av 2019. Kommunene i Troms og Finnmark har i tillegg høyere renteksponering enn resten av landet noe som betyr at de har større sårbarhet ved en eventuell renteoppgang.

Merskatteveksten de siste årene har vært betydelig og også 2019 har vært et godt år. Skatteinntektene til kommunene siste år ble nesten 7 mrd. kr. høyere enn anslått høsten 2018, og 1,4 mrd. kroner høyere enn anslått høsten 2019 i forbindelse statsbudsjettet for 2020.

### *ROBEK*

Troms og Finnmark har pr. i dag kun Karasjok kommune innmeldt i ROBEK-registeret. Karasjok ble innmeldt høsten 2019.

Torsken som har vært på ROBEK-lista siden 2001 ble utmeldt ved årsskiftet i forbindelse med at kommunen slo seg sammen med Tranøy, Berg og Lenvik til nye Senja fra 01.01.2020. Kommunen hadde imidlertid klart å dekke inn resterende underskudd i 2019.

Porsanger fikk et regnskapsmessig underskudd på 21,2 mill. kr. i 2018 som kommunen ikke har klart å dekke inn i 2019. Underskuddet utgjør mer enn 3 % av brutto driftsinntekter fratrukket disposisjonsfond og kvalifiserer for innmelding i ROBEK. Innmelding vil skje etter at kommunens regnskap for 2019 er endelig fastsatt.

Flere kommuner i fylket har regnskapsmessig underskudd i 2019 som må dekkes inn i løpet av de to neste årene for å unngå ROBEK-innmelding.

## Innhold

1. Om rapporteringen og tallgrunnlaget .....	3
2. Utvikling i sentrale nøkkeltall i Troms og Finnmark .....	4
2.1 Netto driftsresultat .....	4
2.2 Regnskapsmessig resultat .....	6
2.3 Utbetalinger fra Havbruksfondet .....	7
2.4 Netto lånegjeld.....	8
2.5 Disposisjonsfond .....	10
3. Sammenlikning med andre fylker - sentrale nøkkeltall.....	12
4. Avsluttende merknader.....	13

### 1. Om rapporteringen og tallgrunnlaget

SSB publiserte 16. mars 2020 foreløpige KOSTRA<sup>1</sup>-tall for 2019. Tallene ble korrigert 30. mars på grunn av feil hos SSB.

Vi benytter i rapporten tall på konsernivå<sup>2</sup>. Tallene som er sendt inn er teknisk sett godkjent av SSB, men må sees på som ureviderte tall ettersom regnskapene til kommunene ikke er revidert ennå. De endelige, reviderte tallene blir publisert 15. juni 2020.

Med unntak av Gamvik, Storfjord og Tjeldsund rapporterte alle kommunene i Troms og Finnmark regnskapstall i KOSTRA i tide til å komme med i publiseringen av de foreløpige KOSTRA-tallene 16. mars. På landsbasis er det 24 kommuner som ikke rapporterte foreløpige regnskapstall for 2019 innen fristen.

Ettersom ikke alle kommuner har rapportert, er lands- og fylkesgjennomsnitt basert på anslag der det beregnes tall for manglende kommuner (regnskapstall 2018 benyttes). Dette betyr at lands- og fylkesgjennomsnitt vil kunne bli endret når alle kommunene kommer med i den endelige rapporteringen pr. 15. juni 2020. I tillegg vil tallene kunne endres på bakgrunn av

<sup>1</sup> KOSTRA står for KOMmune-Stat-RApportering. KOSTRA ble startet som et prosjekt i 1995 med formål å samordne og effektivisere all rapportering fra kommunene til staten, samt å sørge for relevant styringsinformasjon om kommunal virksomhet, måle ressursinnsats, prioritering og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner. Fra 2001 var alle kommuner og fylkeskommuner med i KOSTRA. KOSTRA baseres på elektronisk innrapportering fra kommunene til SSB, samt på data fra en rekke andre kilder i og utenfor SSB

<sup>2</sup> Konsernregnskap består av kommuneregnskap og regnskapene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og Interkommunale selskaper (IKS). Interkommunale samarbeider er inkludert i vertskommunens konsernregnskap. Regnskapene til IKS er fordelt på eierkommunene etter eierandeler hentet fra Foretaksregisteret i Brønnøysund



endringer fra revisjonen og korreksjon av andre feil ved innrapporteringen til KOSTRA. De foreløpige KOSTRA-tallene må derfor tolkes med en viss forsiktighet.

Gjennomsnittstallene for fylket vil for enkelte indikatorer preges av at økonomien i Tromsø er relativt stor i forhold til resten av kommunene i fylket. Vi velger derfor å vise gjennomsnittstall for Troms og Finnmark u/Tromsø.

I tabeller hvor det er brukt farger representerer grønt de sterkeste verdiene og rødt de svakeste verdiene.

## **2. Utvikling i sentrale nøkkeltall i Troms og Finnmark**

### **2.1 Netto driftsresultat**

Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene, og viser hva som er igjen etter at alle årets utgifter er trukket fra alle årets inntekter. Netto driftsresultat viser med andre ord hvor mye som kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og er dermed et uttrykk for kommunenes økonomiske handlefrihet.

Teknisk beregningsutvalgs anbefalte nivå for netto driftsresultat er 1,75 % av brutto driftsinntekter. Anbefalingen gjelder i utgangspunktet for sektoren samlet (alle kommunene i Norge). Hva som vil være et tilstrekkelig nivå på netto driftsresultat kan variere fra kommune til kommune, og må særlig sees i sammenheng med lånegjeld, fremtidig investeringsbehov/lånebehov, nedbetalingstiden på lånegjelden og nivået på buffere/disposisjonsfond.

Tabellen under viser netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i 2017-2019 for Troms og Finnmark.

Kommune	2017	2018	2019
Måsøy	-0,6 %	12,2 %	5,8 %
Kautokeino	2,7 %	6,1 %	5,6 %
Lebesby	2,4 %	8,5 %	4,7 %
Nesseby	-0,7 %	5,9 %	3,1 %
Hammerfest	6,6 %	6,7 %	3,0 %
Nordkapp	2,7 %	7,0 %	3,0 %
Båtsfjord	3,1 %	1,2 %	2,0 %
Målselv	-1,0 %	-0,2 %	1,6 %
Sør-Varanger	-1,4 %	2,5 %	1,3 %
Kvæfjord	4,7 %	5,2 %	1,3 %
Lyngen	2,3 %	2,1 %	0,5 %
Tana	2,0 %	-1,3 %	0,2 %
Harstad	4,2 %	4,1 %	0,2 %
Alta	0,7 %	1,4 %	0,0 %
Porsanger	-3,4 %	-5,4 %	-0,1 %
Vadsø	5,1 %	1,0 %	-0,2 %
Salangen	4,5 %	4,5 %	-0,6 %
Berlevåg	0,6 %	1,3 %	-0,7 %
Vardø	4,4 %	2,9 %	-0,8 %
Balsfjord	2,4 %	3,1 %	-1,0 %
Skjervøy	1,6 %	8,3 %	-1,1 %
Hasvik	3,6 %	6,1 %	-1,1 %
Karlsøy	2,0 %	13,6 %	-1,2 %
Lenvik	0,4 %	2,6 %	-1,2 %
Tromsø	1,5 %	-1,1 %	-2,1 %
Loppa	4,1 %	18,2 %	-2,6 %
Bardu	0,4 %	-3,5 %	-2,6 %
Kvænangen	2,0 %	12,5 %	-2,7 %
Sørreisa	2,4 %	-1,0 %	-3,6 %
Nordreisa	3,0 %	1,8 %	-3,8 %
Lavangen	3,8 %	3,7 %	-4,1 %
Kåfjord	3,1 %	2,3 %	-4,2 %
Gratangen	1,5 %	2,8 %	-4,6 %
Kvalsund	1,5 %	6,3 %	-5,3 %
Dyrøy	-0,8 %	6,9 %	-5,3 %
Skånland	12,4 %	4,0 %	-7,8 %
Karasjok	-3,2 %	-3,3 %	-7,9 %
Tranøy	2,0 %	4,0 %	-10,6 %
Berg	3,5 %	2,8 %	-11,3 %
Ibestad	2,8 %	14,4 %	-13,0 %
Torsken	30,9 %	3,4 %	-21,5 %
Storfjord	3,4 %	1,2 %	Tall ikke levert
Gamvik	1,9 %	0,0 %	Tall ikke levert
<b>TROMS</b>	<b>2,6 %</b>	<b>1,8 %</b>	<b>-2,0 %</b>
<b>FINNMARK</b>	<b>2,0 %</b>	<b>3,2 %</b>	<b>0,9 %</b>
<b>TROMS OG FINNMARK</b>	<b>2,7 %</b>	<b>2,8 %</b>	<b>-1,0 %</b>
<b>TROMS OG FINNMARK u/TROMSØ</b>	<b>2,9 %</b>	<b>3,5 %</b>	<b>-0,6 %</b>
<b>LANDET u/OSLO</b>	<b>3,7 %</b>	<b>2,2 %</b>	<b>1,4 %</b>

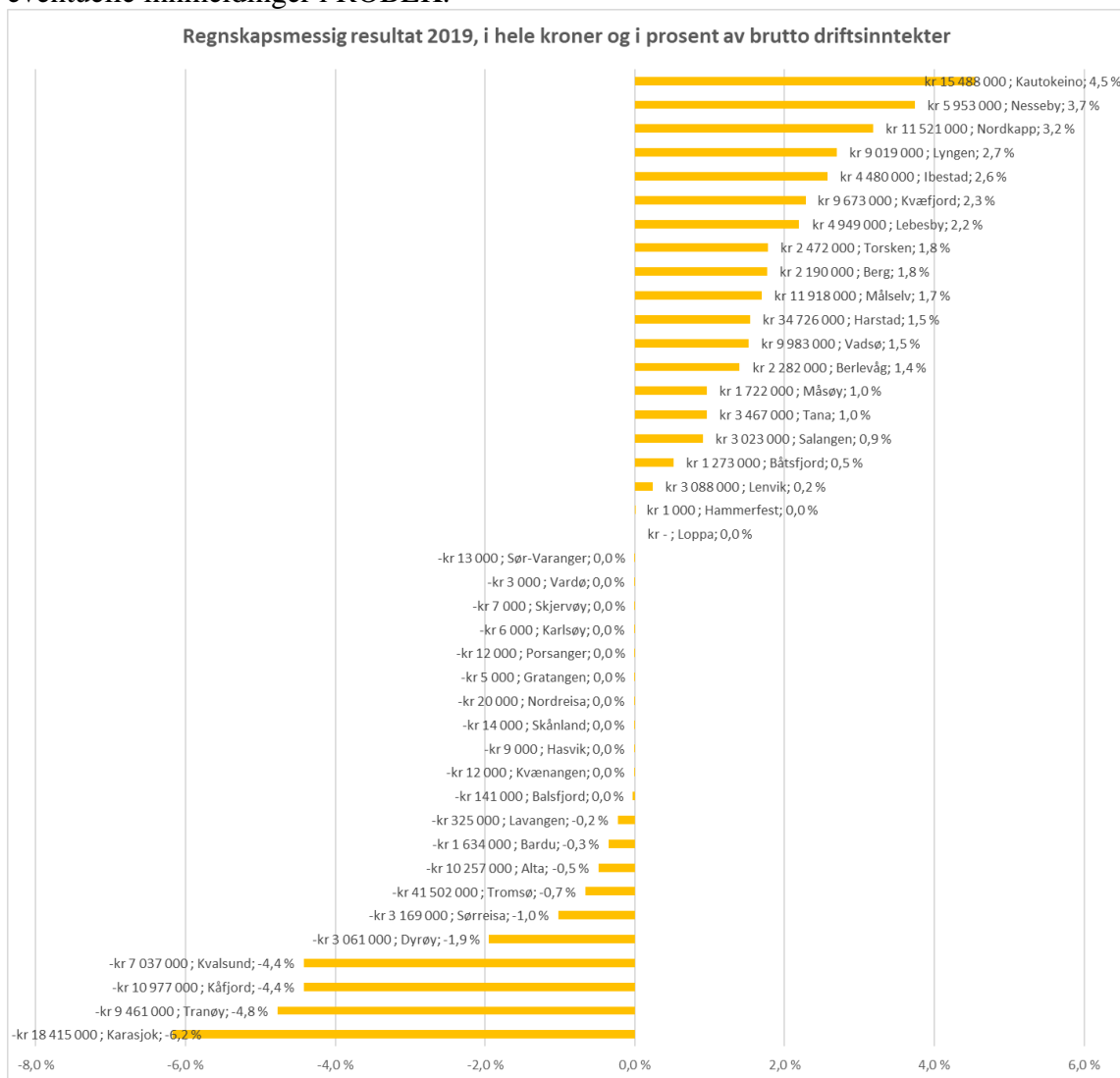
De foreløpige KOSTRA-tallene for 2019 viser at netto driftsresultat ble svekket både for Troms og Finnmark i 2019 sett i forhold til året før, fra 1,8 % til -2,0 % i Troms og fra 3,2 % til 0,9 % i Finnmark. Hvis vi holder Tromsø utenfor ble resultatet for Troms og Finnmark samlet bedret fra -1,0 % til -0,6 % i 2019.

For landet u/Oslo endte resultatet i 2019 på 1,4 %, en nedgang på 0,8 prosentpoeng fra 2018. Kun kommuner i Troms og Finnmark hadde et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75 % og alle disse var Finnmarkskommuner (Måsøy, Kautokeino, Lebesby, Nesseby, Hammerfest, Nordkapp og Båtsfjord).

22 av 43 kommuner hadde negative netto driftsresultater. I en slik situasjon er en avhengig av oppsparte midler fra tidligere år for å unngå regnskapsmessig merforbruk.

## 2.2 Regnskapsmessig resultat

Tabellen under viser regnskapsmessig resultat i driftsregnskapene for kommunekassa i 2019. Grunnen til at vi kun ser på kommunekassa her er at i henhold til ROBEK-reglene er det merforbruk i kommunekassa fratrukket eventuelle disposisjonsfond som danner grunnlag for eventuelle innmeldinger i ROBEK.



21 kommuner har avlevert regnskap med negativt regnskapsresultat for kommunekassen. Hvis vi holder utenom de kommunene som har ubetydelige merforbruk (0 - kr. 20 000) gjenstår 10 kommuner med negative resultater som utgjør mellom 0,2 % - 6,2 % av kommunens brutto driftsinntekter.

To av de kommunene med størst merforbruk i 2019, Tranøy og Kvalsund, inngår i kommunesammenslåinger og merforbruket vil i 2020 måtte dekkes av de nye kommunene Senja og Hammerfest.

Karasjok hadde det største negative resultatet på 8,4 mill. kr eller 6,2 % av brutto driftsinntekter. Kommunen ble meldt inn i ROBEK høsten 2019.

## 2.3 Utbetalinger fra Havbruksfondet

De gode resultatene i 2018 i Troms og Finnmark hadde i stor grad sammenheng med store utbetalinger fra Havbruksfondet dette året. Også i 2019 har mange av kommunene i fylket fått utbetalinger fra fondet, men med langt lavere beløp. Utbetalinger fra Havbruksfondet er ikke forutsigbare, og det er knyttet betydelig usikkerhet rundt størrelsen på eventuelle utbetalinger fra fondet i 2020.

Under følger en oversikt over utbetalinger fra Havbruksfondet til Troms og Finnmark i 2018 og 2019, og hvor mye dette samlet utgjorde av kommunenes brutto driftsinntekter i 2019.

Kommune	Utbetalinger 2018	Utbetalinger 2019	Sum 2018 og 2019	Samlet utbetaling 2018 og 2019 i prosent av brutto driftsinntekter 2019
TROMSØ	30 753 444	2 367 279	33 120 723	0,5 %
HARSTAD	39 252 693	8 247 578	47 500 271	2,1 %
KVÆFJORD	14 127 307	1 088 359	15 215 666	3,6 %
SKÅNLAND	12 259 531	944 467	13 203 998	4,2 %
IBESTAD	28 077 061	2 161 163	30 238 224	17,4 %
GRATANGEN	11 063 976	5 852 243	16 916 219	10,9 %
LAVANGEN	6 490 340	500 012	6 990 352	4,8 %
SALANGEN	6 923 029	533 346	7 456 376	2,2 %
SØRREISA	2 596 569	200 005	2 796 574	0,9 %
DYRØY	16 005 999	1 233 085	17 239 085	11,0 %
TRANØY	20 096 237	3 580 965	23 677 202	11,9 %
TORSKEN	16 204 324	6 425 034	22 629 358	16,3 %
BERG	13 930 142	1 072 248	15 002 390	12,1 %
LENVIK	23 453 373	7 139 774	30 593 146	2,4 %
KARLSØY	35 952 752	2 765 066	38 717 818	14,1 %
LYNGEN	3 894 204	300 007	4 194 211	1,3 %
KÅFJORD	2 596 136	200 005	2 796 141	1,1 %
SKJERVØY	38 752 109	2 831 735	41 583 843	12,7 %
NORDREISA	7 715 783	477 789	8 193 572	1,6 %
KVÆNANGEN	19 835 075	1 377 255	21 212 330	11,1 %
HAMMERFEST	29 960 667	7 476 726	37 437 393	2,6 %
ALTA	46 448 489	7 158 512	53 607 000	2,5 %
LOPPA	22 628 165	1 743 320	24 371 485	16,3 %
HASVIK	7 246 495	557 513	7 804 008	5,4 %
KVALSUND	20 349 963	6 808 377	27 158 339	17,0 %
MÅSØY	17 178 055	4 435 509	21 613 564	12,1 %
NORDKAPP	13 842 886	6 696 430	20 539 316	5,7 %
LEBESBY	13 142 428	5 532 487	18 674 915	8,3 %
NESSEBY	7 614 345	586 681	8 201 026	5,2 %
BÅTSFJORD	2 596 136	4 178 124	6 774 260	2,7 %
SØR-VARANGER	12 937 411	996 691	13 934 102	1,3 %
<b>Sum Troms og Finnmark</b>	<b>543 925 122</b>	<b>95 467 783</b>	<b>639 392 905</b>	<b>2,6 %</b>



## **2.4 Netto lånegjeld**

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser. I tillegg gjøres det fradrag for totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter er et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden. Alt av netto lånegjeld er imidlertid ikke renteeksponert gjeld, det vil si gjeld der en økning i renten påvirker budsjettbalansen i kommunen. Dette gjelder blant annet gjeld knyttet til selvkostområdene (vann, avløp og renovasjon) som finansieres ved gebyrer fra innbyggerne og gjeld med rentekompensasjonsordninger.

Tabellen under viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter i perioden 2017- 2019.

Kommune	2017	2018	2019
Hammerfest	161,2 %	159,0 %	165,3 %
Berlevåg	96,5 %	141,5 %	164,7 %
Lyngen	140,1 %	157,7 %	162,2 %
Vadsø	139,8 %	151,9 %	158,8 %
Sør-Varanger	113,7 %	124,4 %	135,7 %
Tana	116,6 %	127,7 %	126,7 %
Tromsø	120,2 %	122,7 %	123,6 %
Vardø	138,2 %	135,2 %	123,2 %
Kåfjord	85,5 %	143,0 %	122,1 %
Ibestad	94,4 %	88,5 %	121,7 %
Harstad	119,0 %	118,5 %	119,4 %
Kvænangen	77,6 %	79,2 %	113,5 %
Alta	75,3 %	93,1 %	104,3 %
Skånland	78,2 %	92,7 %	103,0 %
Målselv	75,0 %	86,7 %	100,3 %
Nordkapp	92,2 %	89,0 %	99,6 %
Skjervøy	85,5 %	80,3 %	97,5 %
Lenvik	90,1 %	89,0 %	93,2 %
Båtsfjord	103,4 %	85,6 %	92,9 %
Lebesby	100,9 %	92,2 %	90,0 %
Dyrøy	83,8 %	74,7 %	89,2 %
Sørreisa	73,3 %	84,0 %	87,8 %
Nordreisa	84,2 %	82,6 %	84,5 %
Berg	76,3 %	76,5 %	83,9 %
Balsfjord	89,8 %	88,7 %	82,6 %
Salangen	87,7 %	81,6 %	82,2 %
Karlsøy	85,7 %	82,1 %	81,2 %
Bardu	77,3 %	84,3 %	78,4 %
Lavangen	56,1 %	59,5 %	73,4 %
Nesseby	87,4 %	74,5 %	72,7 %
Måsøy	78,0 %	70,3 %	70,8 %
Kvalsund	71,4 %	63,0 %	69,9 %
Torsken	44,3 %	57,4 %	69,8 %
Gratangen	63,9 %	63,3 %	67,6 %
Kautokeino	54,6 %	54,0 %	62,8 %
Porsanger	66,1 %	62,8 %	61,1 %
Tranøy	45,6 %	51,7 %	57,4 %
Karasjok	47,2 %	51,0 %	56,3 %
Kvæfjord	35,6 %	40,6 %	53,7 %
Hasvik	37,8 %	39,7 %	42,7 %
Loppa	22,8 %	16,2 %	17,3 %
Storfjord	79,8 %	90,1 %	Tall ikke levert
Gamvik	91,3 %	88,8 %	Tall ikke levert
<b>TROMS</b>	<b>100,9 %</b>	<b>104,3 %</b>	<b>106,6 %</b>
<b>FINNMARK</b>	<b>101,8 %</b>	<b>106,8 %</b>	<b>112,4 %</b>
<b>TROMS OG FINNMARK</b>	<b>101,2 %</b>	<b>105,1 %</b>	<b>108,7 %</b>
<b>TROMS OG FINNMARK u/TROMSØ</b>	<b>94,9 %</b>	<b>99,4 %</b>	<b>103,6 %</b>
<b>LANDET u/OSLO</b>	<b>84,5 %</b>	<b>87,5 %</b>	<b>89,4 %</b>

Tabellen over viser at det i løpet av det siste året har vært en økning i netto lånegjeld målt i % av brutto driftsinntekter for Troms og Finnmark sett under ett, fra 105,1 % i 2018 til 108,7 % i 2019. Tallene for fylket påvirkes av høy netto lånegjeld i Tromsø kommune, og uten Tromsø har fylket samlet en netto lånegjeld på 103,6 %.

For landet som helhet økte netto lånegjeld fra 87,5 % i 2018 til 89,4 % i 2019.

20 av kommunene i Troms og Finnmark har høyere gjeldsnivå enn landsgjennomsnittet pr. 2019.

Kommunene Hammerfest (165,3 %), Berlevåg (164,7 %), Lyngen (162,2 %) og Vadsø (158,8 %) har høyest netto lånegjeld i fylket, målt i prosent av brutto driftsinntekter

Loppa kommune har desidert lavest lånegjeld pr. 2019 med 17,3 %, deretter følger Hasvik (42,7 %), Kvæfjord (53,7 %), Karasjok (56,3 %) og Tranøy (57,4 %).

Lånegjelden økte for 32 av 43 kommuner i løpet av 2019.

I tillegg til høy netto lånegjeld har kommunene i Troms og Finnmark høy renteeksponering sammenliknet med resten av landet. Nivået på renteeksponeringen i vårt fylke er ca. 25 prosentpoeng høyere enn nivået for landet for øvrig. Variabelen netto renteeksponering gir en indikasjon på hvor mye av kommunens netto renteeksponering som er igjen etter at VAR - lån<sup>3</sup>, rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra, målt i forhold til driftsinntektene. Selv om rentenivået gjennomgående har vært lavt over flere år er det viktig at kommunene tar høyde for at en eventuell økning i lånerenten for mange vil kunne gjøre store utslag på bunnlinsen i regnskapet.

## **2.5 Disposisjonsfond**

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet, og indikatoren disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har i sin løpende drift. Utviklingen i disposisjonsfond må sees i sammenheng med utviklingen i netto driftsresultat.

---

<sup>3</sup> Vann, avløp og renovasjon

Tabellen under viser disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter i Troms og Finnmark i 2019.

Kommune	2017	2018	2019
Hasvik	21,3 %	20,9 %	26,2 %
Måsøy	11,6 %	20,5 %	24,7 %
Loppa	15,5 %	27,5 %	22,2 %
Vardø	22,5 %	24,0 %	21,5 %
Karlsøy	5,2 %	19,5 %	20,4 %
Kvalsund	13,9 %	13,4 %	19,9 %
Lebesby	12,7 %	16,7 %	19,7 %
Berlevåg	17,3 %	19,2 %	19,3 %
Skjervøy	6,6 %	17,1 %	16,8 %
Nesseby	15,8 %	15,2 %	16,5 %
Båtsfjord	11,2 %	11,2 %	12,9 %
Kvænangen	3,7 %	13,5 %	12,3 %
Nordkapp	5,7 %	6,1 %	12,2 %
Lavangen	14,4 %	18,9 %	11,7 %
Skånland	7,0 %	12,7 %	11,3 %
Kvæfjord	4,7 %	10,0 %	11,2 %
Harstad	7,1 %	11,4 %	11,0 %
Salangen	4,3 %	7,1 %	9,1 %
Hammerfest	6,8 %	8,0 %	8,5 %
Kautokeino	5,2 %	5,9 %	8,1 %
Lyngen	6,2 %	7,9 %	7,7 %
Gratangen	6,3 %	8,9 %	6,5 %
Torsken	0,1 %	11,5 %	6,2 %
Balsfjord	4,8 %	6,9 %	6,1 %
Dyrøy	5,1 %	10,3 %	6,1 %
Sør-Varanger	1,8 %	4,1 %	5,8 %
Vadsø	4,6 %	5,8 %	5,5 %
Ibestad	1,4 %	15,3 %	4,0 %
Alta	3,8 %	4,1 %	3,8 %
Bardu	5,5 %	6,0 %	3,6 %
Nordreisa	5,8 %	6,1 %	3,5 %
Målselv	2,0 %	2,2 %	3,4 %
Sørreisa	3,1 %	4,1 %	3,1 %
Lenvik	1,6 %	3,5 %	3,1 %
Tranøy	4,2 %	9,5 %	2,2 %
Tromsø	4,5 %	3,6 %	1,7 %
Berg	3,7 %	9,5 %	1,4 %
Tana	2,3 %	1,4 %	1,4 %
Kåfjord	0,8 %	0,6 %	0,6 %
Porsanger	0,8 %	1,8 %	0,2 %
Karasjok	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Storfjord	7,3 %	7,9 %	Tall ikke levert
Gamvik	4,5 %	3,1 %	Tall ikke levert
<b>TROMS</b>	<b>4,7 %</b>	<b>6,7 %</b>	<b>5,2 %</b>
<b>FINNMARK</b>	<b>6,1 %</b>	<b>7,4 %</b>	<b>8,1 %</b>
<b>TROMS OG FINNMARK</b>	<b>5,2 %</b>	<b>7,0 %</b>	<b>6,2 %</b>
<b>TROMS OG FINNMARK u/TROMSØ</b>	<b>5,5 %</b>	<b>8,1 %</b>	<b>7,8 %</b>
<b>LANDET u/OSLO</b>	<b>10,0 %</b>	<b>11,1 %</b>	<b>10,8 %</b>

Kun 15 av 43 kommuner i Troms og Finnmark har funnet rom til å øke disposisjonsfondene i 2019, og disposisjonsfondene for fylket samlet er således redusert det siste året. Nedgangen må imidlertid også sees i sammenheng med at 2018 var et spesielt godt år for mange kommuner med god skatteinngang og store utbetalingene fra Havbruksfondet.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter for Troms og Finnmark er redusert fra 7,0 % i 2018 til 6,2 % i 2019. Tromsø kommune er i en økonomisk vanskelig situasjon og har pr. 2019 omtrent ikke disposisjonsfond, og dette påvirker fylkesgjennomsnittet. Disposisjonsfond samlet for fylket u/Tromsø er pr. 2019 7,8 %.

Også på landsbasis er disposisjonsfondene gått ned siste år, fra 11,1 % i 2018 til 10,8 % i 2019.

Det er svært stor variasjon i fylket når det gjelder nivået på disposisjonsfondene. 17 kommuner har pr. i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 10,8 %. Finnmarkskommunene har samlet 2,9 prosentpoeng høyere nivå på disposisjonsfondene enn Troms kommunene.



### 3. Sammenlikning med andre fylker - sentrale nøkkeltall

	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, 2019
EKA03 Oslo	4,5
EKA11 Rogaland	4,2
EKA02 Akershus	3,0
EKA07 Vestfold	1,9
EKA12 Hordaland	1,9
EKA50 Trøndelag	1,8
EKA08 Telemark	1,2
EKA06 Buskerud	1,0
EKA18 Nordland	0,9
EKA20 Finnmark	0,9
EKA05 Oppland	0,7
EKA10 Vest-Agder	0,7
EKA04 Hedmark	0,5
EKA01 Østfold	0,3
EKA09 Aust-Agder	0,2
EKA14 Sogn og Fjordane	0,2
EKA15 Møre og Romsdal	-0,8
EKA19 Troms Romsa	-2,0
EAKUO Landet uten Oslo	1,4

Troms hadde det lavest netto driftsresultatet av fylkene i 2019 med -2,0 % av brutto driftsinntekter. Resultatet i Troms ble ikke vesentlig påvirket av at resultatet i Tromsø kommune var svakt i 2019. Det var kun Troms og Møre og Romsdal av fylkene som hadde negative netto driftsresultater i 2019.

Finnmark hadde et netto driftsresultat på 0,9 %, dette var 9. best av de 18 fylkene.

Landsgjennomsnittet var i 2019 på 1,4 %.

	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, 2019
EKA02 Akershus	16,7
EKA11 Rogaland	14,1
EKA10 Vest-Agder	14,0
EKA04 Hedmark	13,3
EKA06 Buskerud	10,6
EKA05 Oppland	10,2
EKA50 Trøndelag	10,2
EKA07 Vestfold	10,1
EKA12 Hordaland	9,9
EKA03 Oslo	8,9
EKA08 Telemark	8,8
EKA01 Østfold	8,5
EKA18 Nordland	8,3
EKA20 Finnmark	8,1
EKA09 Aust-Agder	7,9
EKA15 Møre og Romsdal	7,3
EKA14 Sogn og Fjordane	6,5
EKA19 Troms Romsa	5,2
EAKUO Landet uten Oslo	10,8

Troms har lavest nivå på disposisjonsfondene av fylkene med 5,2 % av brutto driftsinntekter. Resultatet påvirkes sterkt av at Tromsø kommune ikke har fondsmidler av betydning, og Troms u/Tromsø er på 7,5 %.

Nivået på disposisjonsfondene i Finnmark har styrket seg fra 2018 til 2019 er pr. 2019 på 8,1 %.

Landsgjennomsnittet var på 10,8 %.

	Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, 2019
EKA20 Finnmark	112,4
EKA19 Troms Romsa	106,6
EKA15 Møre og Romsdal	105,9
EKA50 Trøndelag	99,3
EKA02 Akershus	95,6
EKA14 Sogn og Fjordane	93,3
EKA10 Vest-Agder	88,5
EKA08 Telemark	86,5
EKA05 Oppland	86,3
EKA09 Aust-Agder	86,0
EKA01 Østfold	85,8
EKA04 Hedmark	85,7
EKA12 Hordaland	82,0
EKA06 Buskerud	81,7
EKA18 Nordland	81,7
EKA07 Vestfold	78,8
EKA11 Rogaland	78,8
EKA03 Oslo	49,0
EAKUO Landet uten Oslo	89,4

Tromsø og Finnmark har høyest nivå på netto lånegjeld av fylkene med henholdsvis 106,6 % og 112,4 % av brutto driftsinntekter. Begge fylkene økt nivået på netto lånegjeld i løpet av 2019.

Det er stor variasjon i netto lånegjeld blant fylkene og landsgjennomsnittet på 89,4 % er ca. 20 prosentpoeng under nivået for Troms og Finnmark samlet.

#### 4. Avsluttende merknader

Fylkesmannen vil utarbeide en utfyllende rapport om demografi, kommuneøkonomi og tjenestedata etter at de endelige KOSTRA-tallene publiseres 15. juni 2020.

**PS 23/20 Interpellasjoner /**